nedeljski
Primorski dnevnik

Leto XV. - št. 46 (4200) TRST, nedelja 22. februarja 1959 Cena 30 lir

Plod sovraštva do odporniškega gibanja

Proces proti bivšim benečanskim partizanom je praktično zaključen: priče, ki jih bodo zaslišali prihodnji torek in sredo, bodo v glavnem potrdile tisto sodelovanje med slovenskimi in italijanskimi partizani v borbi proti nemškemu okupatorju, ki je razvidno tudi iz pričevanja tako razbremenilnih, kakor tudi nekaterih obremenilnih prič, da ne govorimo o številnih uradnih dokumentih, ki spadajo v zgodovino tako slovenske kot italijanske borbe za nacionalno osvoboditev. Spričo tega je moč že sedaj napraviti nekatere glavne zaključke in ponovno priti nekatera bistvena dejstva:

1. Partizansko gibanje in borba v Beneški Sloveniji sta bila sestavni in neločljivi del splošne protifašistične fronte proti fašizmu in nacističnemu okupatorju, ki je združevala vse zavezniške in zaveznikom pridružene sile;

2. sodelovanje slovenskih in italijanskih partizanskih enot na tem področju je slonelo na skupnem interesu borbe proti nacističnemu okupatorju, borbe, ki je imela — tako v Jugoslaviji, kot v Italiji — izrazit značaj borbe za narodno osvoboditev;

3. skupna borba slovenskih in italijanskih partizanskih enot se je na tem področju vršila v pogojih nemškega «Adriatisches Kuestenlanda», na področju katerega je bila suspendirana suverenost italijanske države in je vso oblast imel *gauleiter* Reiner;

4. slovensko partizansko gibanje je tudi v Beneški Sloveniji razpolagalo z izdelanim sistemom strogo ločenih političnih, vojaških in civilnih instanc in pristojnosti, zaradi česar je absurdno pripisovati pripadnikom partizanskih vojaških enot odgovornost za dejanja, ki so spadala v pristojnost neoperativnih organov;

5. vsa dejanja, ki jih navaja obtožnica, nosijo znake nujnosti v borbi proti nemškemu okupatorju;

6. vsebina in značaj narodnoosvobodilnega gibanja sta povsem nezdružljivi z namišljeno protiitalijansko dejavnostjo, ki naj bi jo bivši benečanski partizani razvijali med borbo proti okupatorju.

Spričo tega so že dosedanji potek in izsledki razprave proti bivšim benečanskim partizanom obtožnico dobesedno raztrgali in od nje ni ostalo nič ali skoro nič. Dosedanji potek razprave je namreč dovolj zgovorno dokazal naslednje:

1. Ne drži, da naj bi Zdravljič Marijan ustanovil neko partizansko «tolpo» z namenom, da bi se borila za odcepitev Beneške Slovenije od Italije;

2. ne drži, da bi pripadniki te «tolpe» plenili po benečanskih vaseh in si iz osebne koristi prilaščali živino in drugo blago;

3. ne drži, da bi iz neznanih vzrokov aretirali in streljali ljudi;

4. ne drži, da so ukinili občine in uničili registre o prebivalstvu, da bi s tem zabrisali italijanski značaj pokrajine;

5. ne drži, da so v osnovnih šolah vsiljevali slovenski učni jezik;

6. ne drži, da so kakor koli razvijali neko namišljeno protiitalijansko dejavnost.

Med dejanskim stanjem in obtožnico zija torej nepremostljiv prepad. Kje moramo iskati vzroke za tako, skoro povsem neverjetno okoliščino?

Glavni vzrok moramo iskati v okoliščini, da je obtožnica plod nacionalistične mržnje osoppovskih elementov, ki italijanskemu odporniškemu gibanju niso mogli odpustiti, da je našlo pot za borbeno sodelovanje s slovenskim partizanskim gibanjem. Po osvoboditvi — ko je bilo vprašanje razmejitve med obema sosednima državama še odprto, pa tudi pozneje — so se ti elementi spravili nad preprosto benečansko prebivalstvo, in tako je, med terorjem in strahovanjem, nastala obtožnica proti bivšim benečanskim partizanom, ki je —tudi po trinajstih letih krpanja — eden najbolj žalostnih primerov površnosti, protislovja in neresnosti.

Že vse predolgo se je sodišče pečalo s tako obtožnico, ki jo je narekovalo le sovraštvo do protifašistične borbe, kakor tudi neprikrito sovraštvo do slovenskega življa v Italiji. Zato bi že bil skrajni čas, da se sodni postopek proti bivšim benečanskim protifašistom ukine in se jim izkaže zadoščenje, ki ga kot dosledni protifašistični borci z vso upravičenostjo tudi zaslužijo.

Prevod

NARODNOOSVOBODILNI ODBOR ZA SEVERNO ITALIJO
KORPUS PROSTOVOLJCEV SVOBODE
Glavno poveljstvo za zasedeno Italijo
Prot. štev. 22
17.7.1944

I.

Glavno poveljstvo za zasedeno Italijo jemlje z zadovoljstvom na znanje sporazume, ki so bili sklenjeni med Glavnim poveljstvom brigad Garibaldi in poveljstvom IX. Korpusa Jugoslovanske osvobodilne vojske (NOVJ) za uresničenje tesnenega vojaškega sodelovanja v skupni borbi proti nemškemu in fašističnemu zatiranju; sklene sprejeti te sporazume kot svoje in odobrava njihova informacijska načela kot podlago za sklenitev podobnih sporazumov med slovenskimi enotami NOVJ in vsemi formacijami, odvisnimi od tega poveljstva, ki so in morejo priti z njim v stik.

II.

Glavno poveljstvo zasedene Italije jemlje z zadovoljstvom v vednost imenovanje U. za akreditiranega predstavnika Glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske Slovenije (N.O.V. in P.O.S.) pri njem in si pridržuje pravico imenovati, takoj ko bo to mogoče, svojega predstavnika pri omenjenem Glavnem štabu

GLAVNO POVELJSTVO

* * *

Objavljamo fotografijo dokumenta, s katerim je «Glavno poveljstvo Korpusa prostovoljcev svobode za zasedeno Italijo» potrdilo dva važna sporazuma, ki sta bila sklenjena med Glavnim poveljstvom garibaldinskih brigad in poveljstvom IX. Korpusa. Poudarjamo, da sta bili besedili obeh sporazumov temu dokumentu priloženi. Vsi ti dokumenti dokazujejo najtesnejše sodelovanje med italijanskimi in slovenskimi vojaškimi formacijami, kajti eden izmed omenjenih sporazumov je bil sklenjen prav med garibaldinsko brigado **Friuli** in **Briško-beneškim odredom**, katerega pripadniki so obtoženci protipostavnega procesa v Firenci. Iz dokumentov sledi, da so uradni predstavniki italijanskega odporniškega gibanja v celoti in brez pridržkov soglašali s stališčem benečanskih partizanskih borcev.

COMITATO DI LIBERAZIONE NAZIONALE ALTA ITALIA

CORPO DEI VOLONTARI DELLA LIBERTA'

241
II

Comando Generale
per
l'Italia Occupata

Prot. n° 22

I7.VII.I944

I

Il Comando Generale Italia Occupata prende atto con soddisfazione degli accordi stipulati tra il Comando Generale delle Brigate Garibaldi e il Comando del IX Corpo d'Armata dell'esercito di Liberazione Nazionale Jugoslavo (Novj) per realizzare una intima collaborazione militare nella lotta comune contro l'oppressione tedesca e fascista;

delibera di far propri questi accordi e ne approva i principi informatori come base per la stipulazione di analoghi accordi fra le Unità slovene del Novj e tutte le formazioni, dipendenti da questo Comando, che sono e possono venire in contatto con esso.

II

Il Comando Generale Italia occupata prende atto con piacere della nomina di U. a rappresentante accreditato presso di esso del Quartier Generale dell'esercito di Liberazione Nazionale sloveno (N.O.V. e P.O.S.) e sir riserva di nominare, appena possibile, un proprio rappresentante presso detto Quartier Generale.

Il Comando Generale.

Po trinajstih dneh izčrpnih razprav med obema delegacijama

Poročilo o IV. zasedanju mešanega odbora

Iz vsebine zapisnika izhaja: da so bila dana zagotovila glede zakona o slovenskem šolstvu; da bo avtomatično urejen položaj precejšnjega števila slovenskih šolnikov, ostali pa bodo mogli svoj položaj urediti v določenem roku ob posebnih moralnih in materialnih olajšavah - Glede uporabe slovenščine ni bil dosežen soglasen sklep

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 21. — *Nocoj je bilo objavljeno v Beogradu naslednje poročilo o zasedanju mešanega jugoslovansko-italijanskega odbora:*

«V Beogradu je bilo od 9. do 21. februarja četrto redno zasedanje jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora, ki je bil ustanovljen na osnovi člena 8 Posebnega manjšinskega statuta, priloge k Spomenici o soglasju iz 1954. leta. Delo odbora je potekalo v duhu popolne odkritosti in medsebojnega razumevanja.

Na dnevnem redu so bila vprašanja, ki se nanašajo na svobodno uporabo jezika etniških skupin in organizacijo manjšinskega šolstva. Ti vprašanji, o katerih so bila medsebojno izmenjana mišljenja, sta bili skrbno in temeljito proučeni.

Italijanska stran je potrdila, da bo uredila položaj šolnikov na šolah s poukom v slovenščini in da bo nudila olajšave tistim šolnikom, ki nimajo italijanske diplome. Jugoslovanska stran je potrdila, da bo ponovno odprla tiste šole z italijanskim poukom, ki jih predvideva Posebni statut in ki sedaj začasno ne delajo in da bo odprla italijanski oddelek pri učiteljišču na Reki, čeprav to ne spada na področje izvajanja Spomenice o soglasju.

Obe strani sta se sporazumeli, da bosta odprli še po eno osnovno šolo za pouk v jeziku manjšine v manjših krajih na področju pod italijansko in na področju pod jugoslovansko upravo.

Mešani odbor je na koncu proučil tiste pritožbe in vprašanja, ki jih je pisarna odbora prejela med tretjim in četrtim zasedanjem in nekatere pritožbe, katerih reševanje je bilo odloženo na prejšnjem zasedanju.

Mešani odbor je ugotovil, da je bilo delo tega zasedanja zelo koristno in da bodo doseženi rezultati prispevali k boljšemu razumevanju potreb dveh etniških skupin.»

S podpisom zapisnika o delu odbora, ki sta ga podpisala z jugoslovanske strani Berislav Zulj, načelnik oddelka državnega tajništva za zunanje zadeve in načelnik urada za zveze italijanskega zunanjega ministrstva v Trstu, veleposlanik Vittiano Confalonieri, se je končalo četrto redno zasedanje jugoslovansko - italijanskega odbora za Posebni statut.

Skupno uradno poročilo, za razliko od uradnih poročil o prejšnjih zasedanjih, vsebuje prvič tudi konkretne rezultate dela. To dejstvo ne dokazuje samo korist konstruktivnosti dela odbora, temveč da se je odbor uveljavil kot učinkovito delovno telo za obravnavanje in reševanje manjšinskih vprašanj. Rezultati tega zasedanja pomenijo dokončno afirmacijo odbora, potrebo njegovega stalnega obstoja, da bi se postopno izpolnila vsa določila Posebnega statuta in zajamčilo njihovo pravilno izvajanje.

Uradno poročilo ni dolgo, toda za njim je trinajst dni napornih dvokratnih dnevnih sej plenuma, in delo, ki se je nadaljevalo v podkomisijah. Za njim so dolgotrajne razprave, medsebojna prepričevanja, ki so kljub delikatnosti vprašanj potekala v prijateljskem ozračju v duhu medsebojnega razumevanja in obojestranske volje, da se dosežejo konkretni rezultati.

Na podlagi zapisnika, ki se bo pričel takoj izvajati, bo, kot smo zvedeli, med drugim:

odprta nova slovenska osnovna šola v Briščikih v občini Zgonik in nova italijanska osnovna šola v Savudriji;

sprejeti bodo ukrepi, da se prične ponovno pouk v tistih italijanskih šolah na področju pod jugoslovansko upravo, ki so prenehale delovati, ker ni bilo vpisa; jugoslovanske šolske oblasti bodo ponovno objavile vpis v šole in šole bodo pričele z delom v kolikor se prijavi zadostno število učencev;

urejen bo položaj slovenskih učiteljev in profesorjev v Trstu; predvideva se, da bo z ukrepi, ki bodo sprejeti, avtomatično urejen položaj precejšnjega dela zainteresiranih, medtem ko bo ostalim dana možnost, da v določenem roku izpolnijo pogoje za ureditev svojega položaja; pri tem bodo, kot se vidi iz uradnega sporočila, italijanske oblesti nudile šolnikom posebne moralne in materialne olajšave;

z jugoslovanske strani bodo sprejeti nadaljnji ukrepi za izboljšanje po-

B B.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Aktualni portreti

MAKARIOS
ki je bil pred leti s Cipra izgnan zaradi sodelovanja s ciprsko grško osvobodilno fronto, bo verjetno prvi predsednik nove ciprske republike. Tako vedo povedati tisti, ki so od blizu sledili razgovorom in podpisu pogodbe o Cipru

BRIGITTE BARDOT
bo v juniju odpotovala v Moskvo na moskovsko premiero nekega svojega filma. Novinarjem je izjavila, da bo Hruščeva imenovala Kru-Kru in da si bo v moskovski veletrgovini kupila na roko vezeno kazakstansko bluzo

CARLA CASAROTTI
je bila obsojena na 20 dni zapora in na globo, ker ji je neki zdravnik pomagal pri umetni oploditvi. Sodišče ni hotelo verjeti, da je šlo le za tako nedolžno spočetje, pač pa je verjelo njenemu bivšemu možu, ki jo je dolžil prešuštva

MILLIE PERKINS
bo igrala vlogo Ane v filmu, ki ga bo George Stevens napravil po slovitem «Dnevniku Ane Franke». Millie Perkins je stara 19 let in kaže, da bo njena vloga zelo blizu življenju male Judinje, ki ji je nacizem tako zgodaj uničil toliko obetajoče življenje

SAJED ALI
je baje najstarejši človek na svetu, saj mu pripisujejo 186 let starosti. Doma je iz Ispahana v Perziji. Poročil se je dvakrat, ima 19 otrok in 109 vnukov. Ne pije alkohola, niti ne kadi, pač pa veliko hodi

Sedem dni v svetu

Neodvisnost Cipra

Po zueriškem sporazumu med Grčijo in Turčijo je v Londonu sledila konferenca, na kateri so se dokončno sporazumeli o glavnih vprašanjih, ki se tičejo neodvisnosti Cipra. Na konferenci so poleg treh zunanjih ministrov sodelovali še nadškof Makarios, predstavnik ciprskih Turkov dr. Kučuk in predsednik grške vlade Karamanlis. V London je prišel tudi predsednik turške vlade Menderes, toda pri pristajanju se je njegovo letalo zaradi goste megle ponesrečilo in Menderes je prav po čudežnem naključju ostal živ. Sedaj se še zdravi v bolnišnici.

Med razgovori je prišlo do precejšnjih nesoglasij, ker nadškof Makarios ni hotel privoliti v britansko suverenost nad oporišči na otoku. Toda pri tem je ostal popolnoma osamljen. Nanj niso pritiskali samo britanski in turški predstavniki, pač pa še najbolj Karamanlis, ki je grozil, da bo sporazum podpisal tudi brez njega. Da prepreči hujše, se je Makarios vdal in je sporazum podpisal. Podlaga sporazuma so bili zueriški dogovor in britanski pogoji.

Podrobnosti sporazuma bodo objavljene šele jutri, vendar pa so glavne določbe že sedaj znane. Britanski pogoji, ki so bili sprejeti, so: 1 Velika Britanija bo obdržala dve področji pod svojo suverenostjo. Tu bo imela vojaška oporišča. 2. Grčija, Turčija in neodvisna ciprska republika morajo jamčiti celovitost teh oporišč. 3. Zaščititi se morajo človeške pravice obeh skupnosti. 4. Nova republika prevzema na Cipru odgovornost, ki jo je do sedaj imela britanska vlada.

Ustavo bodo začeli takoj sestavljati. Ciper pa bo enotna in ne federalna republika. Imel bo osrednjo skupščino in dve občinski skupščini, ki bosta zastopali ena Grke, druga pa Turke. Osrednja skupščina bo obravnavala skupna vprašanja, kakor so trgovina, obramba, promet in zunanje zadeve. Noben zakon ne bo mogel stopiti v veljavo brez odobritve osrednje skupščine predsednika in podpredsednika. Predsednik nove republike bo Grk, podpredsednik pa Turek. Na otoku bodo grške in turške čete. Grčija bo imela 800 mož, Turčija pa 600, ki bodo pod skupnim poveljstvom. Neodvisnost otoka bodo jamčile Velika Britanija, Grčija in Turčija. V ministrskem svetu ciprske vlade bo 7 ciprskih Grkov in 3 ciprski Turki. Tudi v birokratskem aparatu bosta obe skupnosti zastopani v razmerju 70 odstotkov za Grke in 30 odstotkov za Turke, prav tako kakor v osrednji skupščini. O vključitvi Cipra v Commonwealth bo morala odločati ciprska vlada.

Verjetno bo ciprski guverner Foot že jutri razveljavil izredno stanje na otoku in razglasil amnestijo. Morda se bo še med tednom Makarios vrnil na otok. Računa se, da bo prehodna doba do neodvisnosti trajala do konca leta, ker je treba pripraviti ustavo in postopoma organizirati prenos oblasti in vse, kar je s tem povezano.

Seveda bo neodvisnost Cipra zelo omejena prav zaradi oporišč na otoku. Mnogo ciprskih Grkov pa je nezadovoljnih ker so se borili za priključitev h Grčiji in je sedanja rešitev le v sedanjih okoliščinah mogoč kompromis. Prof. Kiprianos, ki je podpredsednik sveta ciprske etnarhije, je izjavil, da je bil sporazum podpisan «ob odsotnosti ciprskih Grkov», ker je potlačil pravico do samoodločanja. Napovedal je nadaljnjo borbo za priključitev h Grčiji in dodal, da pomeni bivanje tujih čet na Cipru «parodijo neodvisnosti».

Vsekakor pa je sporazum važen korak za rušenje zadnjih ostankov kolonializma v Evropi in za vsaj delno pomirjenje na tem področju. Vojaška oporišča na tem otoku so pač posledica sedanje blokovske razdelitve sveta. Ker sta Grčija in Turčija članici atlantskega pakta, je taka rešitev še bolj razumljiva, ker so tudi v atlantskem paktu in zlasti iz Washingtona na obe državi pritiskali, naj se sporazumeta na taki podlagi, «ki bo v korist obrambe svobodnega sveta».

Čeprav se govori, da se bo Dulles po okrevanju ponovno vrnil na položaj, ki ga je moral zaradi bolezni zapustiti, je zelo malo verjetno, da bi bil kos vsem nalogam. Za čas njegove bolezni ga zamenjuje Christian Herter, ki ga vidimo na sliki. Tudi ta ni pri najboljšem zdravju, ker ga muči artritis, da mora hoditi ob palicah, vendar je Herterova bolezen vse kaj drugega od Dullesove

Mac Millan v Moskvi

Predsednik britanske vlade Mac Millan je včeraj prišel v Moskvo, kjer bo imel daljši razgovor s Hruščevom. Kakor je znano, je Mac Millan večkrat poudaril, da ne gre v Moskvo zaradi nekih pogajanj, pač pa na temeljite razgovore o najvažnejših mednarodnih vprašanjih, tako da bodo na obeh straneh bolje spoznali medsebojno stališče. Že svoj čas je bilo rečeno, da bo Mac Millan imel nekakšno vlogo «zahodnega Mikojana». Podrobneje pa o tem obisku poročamo med običajnimi poročili.

S tem v zvezi pa je treba omeniti odgovor zahodnih držav na sovjetsko noto, s katero je ta predlagala sklenitev mirovne pogodbe o Nemčiji. O tem in o Berlinu se bosta Mac Millan in Hruščev temeljito razgovarjala. Zahodne države zavračajo v svojem odgovoru sovjetski predlog glede Berlina in tudi predlog za sklenitev mirovne pogodbe. Predlagajo pa sklicanje konference zunanjih ministrov štirih velesil, na kateri naj bi govorili ne samo o Berlinu pač pa o celotnem nemškem vprašanju ter s tem v zvezi o evropski varnosti.

Na Zahodu so se te dni močno razburili zaradi govora, ki ga je imel Hruščev v Tuli. Hruščev je med drugim izjavil, da bo sleherna kršitev ozemlja vzhodnonemške republike dobila primeren odgovor ter da bi začetek streljanja utegnil pomeniti začetek vojne. Dodal je, da bo nemška demokratična republika pridobila vse pravice suverene države, če bo podpisana mirovna pogodba z obema Nemčijama ali pa tudi samo z Vzhodno Nemčijo. V glavnem je Hruščev napovedal, da misli Sovjetska zveza skleniti mirovno pogodbo tudi samo z Vzhodno Nemčijo, če ne bodo zahodne države privolile v pogajanja.

Predsednik Eisenhower je na svoji tiskovni konferenci na te izjave zelo nejasno odgovoril. Izjavil je med drugim, da bo zahodnim državam samo s silo mogoče preprečiti dostop do zahodnega Berlina. Če se bo to hotelo s silo preprečiti, tedaj bodo zahodne države odločale o najprimernejših sredstvih. Kakor običajno gre za gromovite izjave na eni in drugi strani v okviru hladne vojne, ki se pojavljajo skoraj vsakikrat, ko se bližajo kaki važnejši razgovori. Zato so nekateri mnenja, da so tudi te izjave padle prav v zvezi z Mac Millanovim obiskom v Moskvi. Pri vsem tem je potrebno omeniti, da se tudi v ZDA vedno bolj nagibajo k temu, da bo potrebno glede Nemčije pač nekaj ukreniti in da bo v zvezi s tem vsekakor potrebno razgovarjati se tudi s predstavniki Vzhodne Nemčije.

Burgiba o Alžiriji

Predsednik tunizijske vlade Burgiba je v svojem zadnjem govoru pozval generala De Gaulla, naj ukrene vse, kar more, da bi se končala vojna v Alžiriji. Pripomnil je, da je De Gaulle edina osebnost, ki lahko kaj ukrene glede tega. V drugem primeru ne vidi možnosti hitre in miroljubne rešitve.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Thomas Christoph Harlan iz Berlina ima enako srečo kot njegov tovariš Squarzina iz Rima. Squarzinovo dramo «Romagnola» so rimski fašistično usmerjeni pobalini prekinili v rimskem gledališču Valle, berlinski nacistični pobalini pa so prekinili predvajanje Harlanove drame «Sam in nihče drug». Na sliki prizor iz Harlanove drame «Sam in nihče drug», kjer se varšavski otroci igrajo naciste in antinaciste, kar nemškim starim in novim nacistom ni pogodu

Čut manjvrednosti

Novinar «Piccola», kateremu je v Cittadelli stalno pridržan stolpec z znakom (krog z vrisanim križem) kakršnega so za časa angloameriške uprave risali po vogalih hiš «z zaprtimi polkni» in beznic v starem mestu, je pretekli ponedeljek v zadnjem odstavku pod naslovom «Obletnica» napisal: In včeraj je oddal radio lepo sporočilo Italijanom: povratek Giuseppa Pelle v zunanje ministrstvo. Za Tržačane in prebivalce ob Jadranu je to spodbudna vest.

Tako si je razlagal v svoji omejenosti novi položaj tudi tisti naivni mladenič razgretih možgan, ki ni vzel v roke peresa kot stari previdni lisjak in napisal strupenega članka, marveč raje sestavil bombico iz lepenke, da bi z njeno pomočjo «bombardiral» z letaki tržaški občinski svet in pred vsem vesolinim svetom povedal, kako možnost uvedbe dvojezičnosti in domnevno gospodarsko prodiranje Slovencev ogrožata italijanstvo Trsta, če ne morda celo obstoj države!

Prepričani smo, da vlada ne more tako ocenjevati položaja in da povratek Pelle vanjo ne pomeni tega kar si obetajo tukajšnji skrajneži, pa naj gre za novinarja, mladega nepridiprava, predsednika Katoliške akcije ali bivšega župana, kajti zgodovina ne gre ritenski in Italija ni tržaška provinca. Tu samo objektivno ugotavljamo, kako si tukajšnji šovinistični skrajneži razlagajo nastanek nove vlade, usmerjene v desno.

Tukajšnji šovinisti namreč pozabljajo, da se mora vsaka vlada ravnati po osnovnem mednarodnem moralnem pravilu: ne prelomiti dane besede! Tudi sedanja vlada ne bo mogla ravnati drugače in kljub vsemu cincanju, omahovanju in odlašanju se bodo morale zavestno in prostovoljno sprejete obveznosti memoranduma in posebnega statuta končno le uresničiti, kajti za mirno sožitje, ki je v interesu vseh, ni drugega izhoda.

Tu je treba nadalje pribiti, da pobalinsko dejanje mladega fašista ni nekaj osamljenega ter da se je porodilo v vzdušju, katero so pomagali ustvarjati tudi ali celo predvsem tisti, ki danes pišejo in pravijo, da «v tem trenutku italijanstvo Trsta ni ogroženo» in da so zato take nesmiselne geste nepotrebne.

Na tem mestu smo že večkrat s prstom pokazali, kje je treba iskati pobudnike šovinistične gonje in s tem ustvarjalce vzdušja, iz katerega se porajajo lopovščine, kakršni smo bili priča v občinskem svetu, ter omenili tudi kvarno vzgojo italijanske srednješolske mladine z raznimi «Torciami» (baklami), ki se, kot smo videli, kaj lahko prelevijo v pirotehniko. Toda kljub vsem slabim izkušnjam še vedno verujemo, da vsi ti šovinisti niso resnični izraz italijanskega naroda in njegove kulture, marveč le nečista usedlina.

Konec koncev imajo ti ljudje le velik manjvrednostni kompleks; ne verjamejo v lastno kulturo, znali so jo širiti le z bajoneti in se zato bojijo vsakega stika ter oplajanja z drugo kulturo, čeprav jo v svoji nadutosti imajo za «nižjo». Zato ni nič čudnega, če za te obupance vsako priznanje pravic slovenski narodni manjšini, kar bi res bilo dokaz prave kulture in kulturnosti, pomeni ogražanje «italijanske kulture», kot jo pojmujejo oni. Mi pa smo prepričani, da dediščina najboljših italijanskih duhov od Mazzinija do Gramscija ne more usahniti ter smo zato v nasprotju s temi nazadnjaki optimisti, ker verujemo tudi v lastno kulturo ter v razvoj in napredek ki bosta z vsemi temi starimi usedlinami nujno pometla.

ALI VEŠ...

— da bodo v Leningradu v kratkem začeli graditi prvo trolejsko ladjo iz plastične snovi. Za poskušnjo bodo najprej zgradili tako ladjo za samih sto ton nosilnosti. Vsa struktura trupa nove ladje bo iz plastičnih snovi, razen tistega dela trupa, kjer bodo nameščeni pogonski motorji.

* * *

— *da sta se popularna pevka Katyna Ranieri in glasbenik Rizzieri-Ortolani morala zagovarjati zaradi prešuštva, Ranierijeva pa še posebej zaradi bigamije.*

* * *

— da so 18. t.m. v Havani na Kubi ustrelili bivšega majorja Batistove vojske Jesusa Sosa Blanca, ki je bil že pred mesecem in pol obsojen na smrt zaradi trpinčenja in preganjanja Batistovih nasprotnikov. Jesus Sosa je tedaj sicer vložil priziv, toda zločinov je bilo preveč in račun je bilo treba poravnati.

* * *

— *da hoče Maocetung postati igralec namiznega tenisa (ping-ponga). Po pisanju kitajskega časopisa «Dnevnik delavcev» je Maocetung najel učitelja ping-ponga, ki ga vsak dan vadi v igranju te sicer bolj za mladino pripravne igre.*

* * *

— da bo moral filmski igralec Errol Flyn plačati 6000 dolarjev, zato ker je iz nepredvidnosti zažgal «Habana Hilton Hotel» v Havani na Kubi. Errol Flyn je bil baje nekaj dni borec Castrovih partizanov in hkrati dopisnik nekega ameriškega časopisa v času zadnjih borb na Kubi. Čeprav je glavni štab Fidela Castra zanikal, da bi se bil Errol Flyn boril v vrstah kubanskih partizanov, objavlja Errol Flyn sedaj spomine iz svojih «junaških dni» v tej armadi.

* * *

— *da je angleška kraljica Elizabeta «nenapovedano» prišla k neki gledališki predstavi in sedla v enega izmed sedežev druge vrste. Vodič gledališča, ki jo je moral spremljati na prostor, bi bil kmalu padel v nezavest, ko je opazil, da stoji pred njim kraljica Elizabeta.*

* * *

— da so v trgu Ambierle v Franciji stopili v stavko vsi učenci tamkajšnje osnovne šole. Vseh 241 šoloobveznih otrok ni nekega dne prišlo v šolo. Vzrok: eden izmed učiteljev je bil baje prestrog. Tega mnenja so bili tudi starši, ki so svojim otrokom svetovali, naj stavkajo. Z otroki in starši je bil solidaren tudi krajevni župan.

* * *

— *da bo Danny Kaye dirigiral Beethovna. Sir John Barbirolli je povabil Dannyja Kaya, naj bi dirigiral orchestrsko glasbo «Halle Orchestra» na nekem dobrodelnem koncertu. Sir John je dodal: «Dannyja Kaya sem začel učiti, kako se simfonični orkester dirigira. Je dober učenec in čeprav se na note sploh ne spozna, ima dober posluh in dober spomin. Naučil se je že dirigirati uverturo Beethovnove «Peti simfonije». Ubogi Beethoven!*

* * *

— da neka tajna organizacija pošilja na skrivaj s Sicilije na Angleško mlada dekleta, od koder jih nato pošiljajo dalje kot belo blago. Tako piše londonski tednik «The People», ki prinaša daljše poročilo od svojega posebnega dopisnika Kena Gardnera s Sicilije. Baje gre za desetine in desetine mladih deklet. V zadevo se je vmešal sedaj Scotland Yard.

* * *

— *da je ciprsko vprašanje dejansko «rešil» Foster Dulles? Tako piše tednik «L'Express», ki dobesedno pravi: «Niti Angleži niti Turki niso bili pripravljeni na kaj takega. In zadeva se ni premaknila iz slepe ulice...» Na sestanku NATO v Parizu decembra pa naj bi bil — po pisanju istega lista — Dulles turškemu zunanjemu ministru Zorluju grobo zabrusil sledeče: «Če si ne izbijete iz glave zamisli o razdelitvi Cipra, bo Amerika sankcionirala z gospodarskimi ukrepi.» Ker Turčija živi skoraj izključno na račun pomoči ameriške pomoči, sta se Zorlu in grški zunanji minister že dva tedna po tem srečala v Švici.*

POPRAVEK

V članku o zakonskem predlogu poslancev KPI, ki smo ga objavili v naši petkovi prilogi, se je v komentarju z naslovom «Pomanjkljivosti predsnutka» vrinila napaka. Predzadnji odstavek drugega stolpca se pravilno glasi takole:

«Člen 6, točka b) poudarja pomen znanja slovenskega jezika, ki naj ga v polni meri vsak profesor slovenskih srednjih šol. Nimamo nič proti temu, da naj bi vsi, ki so končali študij na italijanskih vseučiliščih in dosegli normalno usposobljenost za poučevanje, bili usposobljeni za poučevanje njihovih predmetov v slovenskem jeziku. Zahtevamo pa, da morajo končati prej normalno končati eno izmed slovenskih srednjih šol.»

PROTISLOVJA SKUPNEGA EVROPSKEGA TRŽIŠČA

Ostra borba belgijskih rudarjev posledica hude premogovne krize

Nad 100.000 belgijskih in tujih rudarjev se je s stavko in barikadami uprlo zapori rudnikov na področju Borinage

Skupno evropsko tržišče se je komaj porodilo in že doživlja hudo krizo. Objektivne ovire rahljajo vezi med šestimi državami tržišča, ker so si njihovi interesi v marsičem nasprotni in ker so razlike v njihovem gospodarskem ustroju prevelike. Kot se je vedno dogajalo, velike ribe požirajo namreč male in v hudi konkurenci lahko vzdržijo le velika monopolistična podjetja. Zato nastaja kriza v odnosih med temi državami, pa tudi v državah samih, saj se interesi monopolov križajo z interesi srednje in male industrije. Poleg tega smo priča še splošni krizi, ki je posledica ameriškega zastoja in ki se sedaj najbolj akutno izraža v veliki nadproizvodnji premoga, katerega zaloge se kopičijo v Evropi in ZDA. Ravno ta kriza pa je povzročila ostre socialne borbe belgijskih rudarjev, ki te dni stavkajo in ki so postavili po rudarskih naseljih celo barikade.

S solzilnimi bombami in z gasilskimi avtomobili se je belgijska policija spravila nad belgijske rudarje, ki s stavko in na barikadah vztrajajo pri zahtevi, da tudi manj donosni rudniki ostanejo v obratu

Začetek vsega je bila torej ameriška recesija. Sedaj imajo v ZDA v zalogi 70 milijonov ton neprodanega premoga in v premogovnem središču v Virginiji delajo rudarji samo po tri dni na teden. Prej so mnogo ameriškega premoga izvažali v Nemčijo, toda tudi tu je proizvodnja večja od povpraševanja, saj računajo, da samo v Porurju izkopljejo 135 milijonov ton premoga na leto, t. j. 12 milijonov ton več kot ga potrebujejo. Zato je Nemčija naložila na uvoz ameriškega premoga nad štiri dolarje carine za vsako tono. Posledica tega bo nujen odpust ameriških rudarjev, s čimer se bo še bolj zvišalo število brezposelnih v ZDA, ki znaša že pet milijonov.

Računajo, da imajo države Evropske jeklarske in premogovne skupnosti 55 milijonov ton zalog premoga. To je toliko, kolikor ga normalno izkopljejo v 11 tednih. V Nemčiji imajo nad 15 milijonov ton zalog premoga, v Franciji 7 milijonov ton, v Belgiji se bližajo 8 milijonom ton, na Holandskem položaj tudi ni nič boljši.

Evropska železarska in premogovna skupnost ima pred seboj torej nerešljive naloge. Premogovna kriza je prava splošna svetovna kriza in njene posledice nosijo predvsem delavci

Italije se na prvi pogled ta kriza ne tiče, ker mora skoraj ves premog uvažati, toda pri tem ne smemo pozabiti, da dela v Belgiji okrog 42000 italijanskih rudarjev in da jih utegne mnogo ostati brez dela, tako da se bodo morali vrniti v domovino, kjer jih čaka le brezposelnost.

Spričo krize v premogovni industriji so belgijski monopolisti posegli po običajnem sredstvu, ki so ga kapitalisti vedno uporabljali. Sklenili so, da zaprejo na področju v premogovnem bazenu Borinage mnogo rovov ter da odpustijo 7000 rudarjev. Poleg tega so tudi blokirali ves uvoz in nameravajo celo kršiti sporazume o premogovni in jeklarski skupnosti. Na ukrepe o zapori rudnikov so rudarji takoj odgovorili. Najprej so proglasili stavko v Borinageu, potem pa so se ji pridružili rudarji skoraj vseh ostalih bazenov, tako da jih te dni stavka okrog 100.000. Prišlo je do demonstracij in spopadov s policijo in vojsko. Stavkajoči rudarji so zasedli tudi neki obmejni blok s Francijo ter dalj časa ustavili promet. Stavko rudarjev so podprle tudi druge kategorije in v premogovnem bazenu Borinage je nastalo pravo mrtvilo.

Delavci se zavedajo, da je splošni položaj resen ter da izhod iz krize ni lahek. Prav tako se zavedajo, da vpliva na krizo premogovne industrije v svetu poleg ameriške recesije tudi vedno večja uporaba električne energije, petroleja in raznih zemeljskih plinov, ki so cenejši. Toda vse to se je že predvidevalo prej in delavci upravičeno zahtevajo, da kapitalisti ne naprtijo bremena krize samo njim, ki niso odgovorni zanjo. Zato se je tudi v Belgiji zlasti v predelih s francoskim prebivalstvom, kjer nimajo konservativne sile tako močnega vpliva kot na flamskih področjih, začelo splošno gibanje v prid rudarjem in v obrambo njihovega zaslužka, od katerega je odvisen velik del gospodarstva. Pod pritiskom resnega položaja so se morali zganiti celo katoliški sindikati ter postaviti zahteve, ki so v nasprotju z vodstvom njihove stranke, ki je v vladi in ki skupno z liberalci zagovarja zaporo dela premogovnikov. Zgodilo se je tudi tokrat, da so delavci bolj borbeni kot sindikati

Socialdemokratski sindikati, katerim so se morali pridružiti tudi katoliški, so zato postavili naslednje zahteve: strogo nadzorstvo nad finančnimi družbami, prepoved trustov ter nacionalizacijo rudnikov, plina in elektrike. Toda tudi inženirji nasprotujejo načrtu vlade in monopolov z zaporo rudnikov v Borinageu ter poudarjajo, da bi to pomenilo uničenje krajevnega gospodarstva. Kriza v premogovni industriji vpliva tudi na druge panoge. Zato zahtevajo sindikati poleg omenjenih treh splošnih ukrepov, naj se medtem tudi ukine zapora rudnikov vsaj do 1. januarja 1960. Nadalje zahtevajo takojšnje ukrepe, da se zajezi brezposelnost, da se ustanovi poseben vsedržavni sklad za ponovno zaposlitev delavcev ter da se ustanovijo organi, ki bodo načrtno koordinirali gospodarsko dejavnost in ki bodo v bodočnosti zagotovili polno zaposlitev

Ker industrijci ne vedo kako bi se izmazali, obtožujejo po starem receptu komuniste, češ da hujskajo delavce in da jih navajajo k ekstremizmu, pri čemer pozabljajo, da so sami zakrivili sedanji položaj in da so delavci vedno branili svoj zaslužek in kruh.

Belgijski delavci torej ne zahtevajo nič izrednega in prevratnega. Če so v mnogih rudnikih naprave zaostale, kar smo najbolje videli ob hudi katastrofi v Marcinellu, so za to odgovorni samo njihovi lastniki. Sama Evropska železarska in premogovna skupnost je že od časa prve krize v letu 1954, ko je bilo v Belgiji za okrog 5 milijonov ton zalog neprodanega premoga, dala belgijskim premogovnim industrijcem velika posojila in podpore za izboljšanje naprav. Prav tako so prejeli ogromno denarja v ta namen tudi od vlade. Toda trusti, ki so se okoristili leta 1956 po sueški krizi z zaporo nad uvozom petroleja in ki so z lahkoto prodali svoje zaloge premoga, niso obnovili premogovnikov, marveč so spravili podpore v žep. Sedaj pa se to maščuje in perspektive za bodočnost so kaj žalostne.

Roman, ki se je o njem pisalo toliko dobrega še preden je izšel

Prvi ocenjevalci pravijo:

«Arlette je najlepši ženski lik v povojni slovenski književnosti...»

«Tako doživete in tako opisane ljubezni v slovenščini zlahka nismo brali;...»

«...ta knjiga je stokrat lepa. Čitajo jo in čitali jo bodo zato, ker prevladuje v nji najmočnejša in najlepša sila človeštva-ljubezen.»

«...vse je povedano, toda vse je ostalo čisto in dvignjeno...»

LASJE V TRAVI

Boris Pahor

Vtaknil je dlan pod njen tilnik in se dotipal do njenih razčesanih las.

«Nova pričeska je opravila svoje,» je rekel.

«Si zadovoljen, kaj?»

«Zadovoljen sem, da so tvoji lasje pomešani s travo,» je rekel. «Vse je čisto in pristno, kar je v zvezi z zemljo, z rastlinami.»

«Vem. Tista pričeska ti ni všeč.»

«Rajši vidim, da so lasje spuščeni. A tudi tako mi je všeč.»

«Ti ni, ne.»

«Mi ni bilo, ko si bila čudna. Potem pa mi je spet bilo.»

«Kdaj?»

«Ko si se ustrašila, da sva se odtujila, in si se stisnila k meni. Takrat.»

«Da,» je čez čas rekel, kakor kdo nepričakovano najde podobo, ki se ni hotela izmotati iz goste megle spomina. «Morskemu konjičku si bila podobna.»

«Nikoli nisem videla morskega konjička,» je rekla. «Je velik?»

«Za prst je dolg!»

«A. Se mi zdi, da sem ga že videla. Enkrat. V neki šolski knjigi!»

«Seveda si ga videla. In lepo izoblikovan vrat ima in lepo zravnano glavo.»

«In jaz, da sem takšna, ko imam lase pripete vrh glave?»

«Ti si takšna s tisto pričesko.»

«In tudi spredaj, hočem reči sprednja stran glave, ima poteze morskega konjička?»

«Spredaj?»

«O, kar reci, da misliš na moj nos!»

«Tvoj nos je najbolj srčkan nosek, kar jih more biti!»

«Mama pravi, da sem ga potlačila, ker sem spala na njem, ko sem bila majhna.»

«Ravno toliko je privihan, da si ti zaradi njega navihana. Nič več. Niti za milimeter ne več.»

«Prav nič nisem navihana,» je ponarejeno užaljeno rekla. «Nisi ugotovil, da sem neodgovorna? Oboje hkrati ni moč biti!»

«Po navadi ni moč. A kakšenkrat se zgodi čudež.»

«Ti si mi nekak čudež. Ti. Ne jaz.»

«Jaz?»

«Seveda. Držiš se odsotno v sobi, ko da ti ni mar za cel svet. Potem si pa neverjetno igračast!»

«In si razočarana?»

«Ne. Bolj bi rekla, da sem razorožena. Kakor da bi naenkrat pokazal orožje, ki nanj nisem bila pripravljena.»

«Si si mislila, da mora biti nekdo, ki se vrne iz taborišča, do smrti potrt in nedostopen?»

«Tako nekako.»

«In to je bil neke vrste mik. Nenavaden mik. Ne?»

«Hgm.»

«Zdaj pa je ta mik izginil.»

«Ne. Spremenil se je.»

«Je postal bolj vsakdanji?»

«Bolj skrivnosten, bi rekla.»

«Bolj skrivnosten?»

«Da.»

«Bolj preprost. Ne bolj skrivnosten. Zakaj neki?»

«Zato, ker je tisto, kar si doživel, še zmeraj živo in resnično v tebi. Ni?»

«Da. Zmeraj enako resnično, samo malo bolj oddaljeno.»

«To je dobro.»

«Da se počasi odmika?»

«Seveda. Drugače bi bilo nemogoče živeti.»

«Ne vem. Morda bi bilo bolj prav, če bi tiste podobe spremljale ljudi ponoči in čez dan. A vse ljudi, ne samo nas, ki smo bili tam. Da bi jih kakor senca, kakor mora spremljale noč in dan.»

«Viš, in čeprav čutiš tako, si hkrati poln humorja. To je tisto.»

«To je tista uganka?»

Čutil je v dlani, da je rahlo zganila ramena.

«Nič ne mislim na to kot na uganko,» je zamišljeno rekla. «Samo zdaj, ko sva govorila o tem.»

Čez hip pa je rekla: «Bolj bi rekla, da je to moč, izredna moč.»

Igor Suban se je uprl na komolec ter naslonil brado na dlan; desna roka je spet objela njen pas.

Spet je zožila ramena. «Ne vem,» je kakor sama zase zamrmrala. «Nek izvirek optimistične sile, ali pa nerazsodne radosti.»

«Da,» je prav tako kakor sam zase rekel Igor Suban. «A samo, odkar te poznam,» je takoj vedro dodal.

«Ne bi rekla. Ko sem te prišla masirat, si že bil takšen!»

«Morda. A zato, ker sem slutil, kakšna si ti.»

«Hm,» je Arlette prisrčno zasmehljivo poslala saboj skozi nos.

Igor Suban je položil obraz na njeno nedrje: pod odpelo jopico je bilo čutiti drobne zanke pletene majice. Bo treba iti, da se ne prehladi je pomislil. In tudi je pomislil na nočni pregled po sobah. Tudi je videl sam sebe, kako hodi ponoči med drevjem, zato da bi podobe smrti obdržale v temi vso svojo neskončnost. A življenje gre naprej, si je hitro rekel. Nič nočem zatajiti, a življenje se nadaljuje. Zavedel se je mesečevega prvega krajca in zvezdnate noči. Čriček mu je pred ušesom počasi delil čas na pojoče, podaljšane sekunde. Tedaj je vzdignil glavo in se nagnil nad njen obraz. Ujel je mehki vijugi njenih ustnic, njena roka pa se je oklenila njegovega vratu. Bil je spet ženski poljub in hkrati otroški objem. Zrelost v nezrelosti. Resnost v šali. Razločno z nerazločnim. Pil je kakor rastlina sveži sok zemlje. objem njene roke pa je bil nežnost in igra. In tam zgoraj tisto poredno škiljenje zvezd. In tako je tudi njegova roka šla hkrati skozi strast in skozi igro vzdolž njenega telesa, kakor da se prepričuje o njegovi resničnosti; kakor da ga varuje; kakor da ga komaj prvič po malem zavzema. Ped za pedjo. Ga počasi zravnava z zemljo. A ga hkrati tudi oblikuje iz zemlje in iz trav. Ga ustvarja. Mu daje življenje. A obenem črpa iz njega, si ga vsega osvaja, ga zmeraj bolj oži, zmeraj bolj krči, zato da bi se dotaknil prav dna in dosegel neumrljivo jedro življenja. A to z lahkoto. Z mehkobo. Kakor rahlo ujčkanje čričkov, ki uspavajo noč. Tokrat brez bežanja ujete ribe po travi. Mehko kakor vezejo kobilice lahke tančice noči. Lahko vezenje. Zelo lahko vezenje.

Potem se je vrnil k njenim ustnicam, zdaj z vnemo, kakor okušajo pijačo šele tista usta, ki so potešila najhujšo žejo.

Njena dlan mu je božala lase, zemlja je tovariško počivala zraven njiju, ob strani, ko da ju noče motiti niti s svojim lahkim spanjem.

(Iz romana *«Onkraj pekla so ljudje»*)

Dokaz prizadevanja slovenskih etnografov

(Ob enajstem letniku revije „Slovenski etnograf")

Nedavno je prišel med nas nov, že enajsti letnik revije «Slovenski etnograf», ki jo je letos izdal in založil Etnografski muzej v Ljubljani. In kot že vsa leta, nas tudi letošnji letnik revije, ki sta ga uredila neutrudna etnografska delavca Boris Orel in Milko Matičetov, samo razveseli. Razveseli že sam po sebi, saj morata urednika z izdajanjem sproti prebroditi vse mogoče težave, od finančnih do papirnih in tiskarniških. Razveseli pa nas revija še posebno zaradi bogate vsebine, saj je ta tiskani odsev dela slovenskih etnografov dokaz njihove široke in neutrudne dejavnosti.

Revija «Slovenski etnograf», ki izhaja letno v enem zvezku, je seveda znanstvena publikacija. Vendar pa je večina prispevkov takih, da utegnejo zanimati širši krog bralcev, ki se sicer z etnografijo ne ukvarjajo, ki pa so jim pri srcu življenje ljudstva in vse panoge njegovega udejstvovanja. Zato velja, da ima vsak letnik revije širši odmev ter da je zato prav, da tudi o novem letniku napišemo nekaj besed več.

Enajsti letnik ma skladno z dosedanjo tradicijo vso snov razdeljeno na tri oziroma štiri poglavja. Osredje zbornika tvorijo razprave, ki jih je skupaj sedem. Poleg uvodnega sestavka so tri s področja duhovne kulture, štiri pa obravnavajo problematiko materialne kulture. Nato slede štirje zapiski, tem pa 10 poročil. Zbornik zaključujejo knjižna poročila, ki jih je skupaj 28. Vsa snov je obdelana na 250 straneh velikega formata. Dopolnjujejo pa jo štiri slikovne priloge in šest slik v tekstu.

Strokovna ocena posameznih sestavkov je seveda stvar strokovnjakov. Kot kronisti pa lahko zabeležimo nekaj o vsebini in značaju posameznih prispevkov tega etnografskega zbornika.

Osrednjemu delu revije stoji na čelu uvodni članek Milka Matičetova o slovenskem etnografskem društvu. V svojem sestavku prikazuje Matičetov dosedanje strokovno združevanje slovenskih etnografov, ki se je zaključilo z ustanovitvijo Slovenskega etnografskega društva. To bo porok, da bodo slovenski etnografi tudi v bodoče složno in skupno delali za uresničevanje postavljenih nalog, saj je čas individualnih akcij dokončno minil.

Trem razpravam s področja duhovne kulture stoji na čelu obširna razprava Nika Kureta o ljudskem gledališču pri Slovencih. Avtor pri tem poudarja, da ljudsko gledališče ni tisto, kar običajno pojmujemo pod tem izrazom in za katerega bi bil pravilni izraz gledališče za ljudstvo. Ljudsko gledališče v etnografskem pomenu pa predstavlja celoto mimično-dramatske folklore. V osmih poglavjih prikazuje avtor razvoj dosedanjega raziskavanja ljudskega gledališča, posebej pa razvoj slovenskega ljudskega gledališča od najstarejših začetkov, z vsemi značilnostmi in posebnostmi. Pri tem razlikuje avtor v glavnem tri vrste teh ljudskih iger: krščansko nabožne igre (kolede, pasijonske procesije), igre, ki so še predkrščanska obredna dediščina (pehta, pustovanje) in burkaste, zgolj zabavne igre z človeškim značajem. Kuretova razprava, ki je posvečena 200-letnici rojstva slovenskega ljudskega dramatika Andreja Drabosnjaka, je prvi poskus širše in kompleksne obdelave zanimive snovi o ljudski dramatiki.

Akademik Ivan Grafenauer nadaljuje s svojimi razpravljanji o zvezi slovenskih ljudskih pripovedk z retijskim v Švici. V tem letniku obravnava dve pripovedki in to o Divjem možu in o Netku. Vsekakor je Grafenauerjeva razprava namenjena predvsem strokovnjakom. Pač pa je za vsakogar zanimiva razprava Leopolda Staneka o prleški pesmi o študentu, znani po začetnem verzu «Dere sem še mali bija». Ta prleška himna, ki je danes znana domala že vsaki pevski in pevski družbi širom po Sloveniji, je prava ljudska pesem, čeprav avtor razprave ugotavlja, da jo je napisal domoljubni pesnik, pisatelj in narodopisec Jakob Gomilšak, doma iz Slovenskih goric. Zanimivo je, da ta pesem ob koncu preteklega stoletja ni bila sprejeta v zbirko slovenskih ljudskih pesmi, češ da ni narodna, da pa *je bila objavljena v tržaškem humorističnem časopisu Brivcu leta 1889 kot štajerska narodna pesem.* Avtor objavlja vse znane variante te pesmi in skuša na ta način osvetliti skrivnostno dogajanje pri nastajanju ljudske pesmi iz umetne. Pri tem primerja jezik, vsebino in izraz posameznih variant in na ta način s primerjanjem ugotavlja, da je ljudstvo sicer umetno pesem v celoti sprejelo, v posameznostih pa prikrojilo svojemu okusu.

Obširna je razprava Angelosa Baša o noši v poznosrednjeveški umetnosti na Slovenskem, v kateri skuša avtor najti odgovor, koliko noše, upodobljene na naših slikah v poznem srednjem veku, ustrezajo resnični noši naših ljudi v takratnem času. Nošam je posvečena tudi razprava Mirka Kusa Nikolajeva, ki obravnava hrvatsko kmečko nošo.

Mnogo bolj poljudna je razprava Pavle Strukelj o pranju perila v ljubljanski okolici. Avtorica z vseh vidikov obravnava vprašanje pranja perila v ljubljanski okolici, posebno v vaseh pod Golovcem, ter nadrobno razčlenjuje to starodavno domačo obrt. Prispevek, ki je opremljen tudi z nazornimi slikami, obravnava tako vasi, kjer se pere ali se je pralo perilo v okolici Ljubljane, predvsem pa postopek pranja, delo z opranim perilom, raznašanje perila ter pesmi in običaje v periških vaseh. (Ali ne bi kazalo, da bi se kdo pri nas — dokler je še čas — lotil podobnega dela za Boljunc?)

Prav tako je za širši krog bralcev zanimiv prispevek Lovrenca Sušnika o žganjekuhi v Breznici pod Lubnikom.

Slede štirje zapiski od katerih je omeniti zlasti sestavek o prezrtem etnološkem opisu Slovencev, ki ga je napisal Ivan Kunšič in ki je izšel konec preteklega stoletja v češčini. Za današnje avstrijsko narodopisje pa je značilna pokvarjena izdaja slovenskih pripovedk, zbranih leta 1910, o čemer kritično poroča Milko Matičetov.

Iz poročil, objavljenih v tretjem delu Slovenskega etnografa pa zvemo o etnološkem delu pri Slovakih, o delu etnografskega oddelka Mariborskega pokrajinskega muzeja, Mestnega muzeja v Celju in Mestnega muzeja v Kranju. Nadalje zvemo o posvetovanju etnografov muzealcev, o kongresu folkloristov v Varaždinu ter o odboru za slovenski etnografski film ter še o nekaterih drugih udejstvovanjih naših etnografov. Podrobneje navajanje vseh prispevkov bi nas zavedlo predaleč, kot tudi samo naštevanje vseh številnih knjižnih poročil in ocen.

Vsekakor pa lahko na koncu ugotovimo, da bodo tudi v tem letniku Slovenskega etnografa, ki predstavlja zanimiv dokaz neumornega snovanja slovenskih etnografskih delavcev, bralci našli mnogo zanimivega in poučnega, predvsem vsestranskih odkritij o življenju naših ljudi v preteklosti pa tudi sedanjosti.

Sl. Ru.

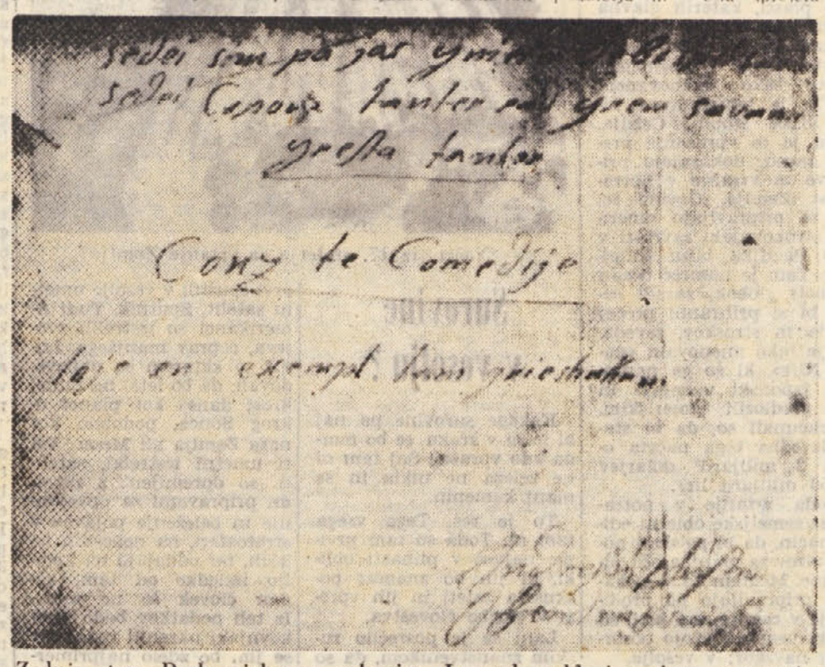

Zadnja stran Drabosnjakovega rokopisa «Igre od zgubljaniga sina» z avtorjevim podpisom.

DOTT. CARLO CHERSI: KNJIŽICA, KI JO JE NAPISAL TEMELJIT POZNAVALEC NAŠEGA KRASA

Itinerari del Carso Triestino

Delo je napisano z natančnostjo znanih Bedäckerjev in s poznanjem zadevne literature

Nekoliko kasno pišemo o tej zanimivi knjižici, vendar je to potrebno, saj gre za naš Kras.

Tržaški pokrajinski turistični urad in SAG, tržaška podružnica CAI, sta izdali l. 1956 (ali točno 1957, ker je izvod datiran s 30. aprilom 1957) priročno knjižico *«Dott. Carlo Chersi, Itinerari del Carso Triestino»* na 112 straneh, s 25 panoramskimi slikami in 3 zemljevidi. Manj kot eno leto prej so bili isti izdali prvo izdajo knjižice z bistveno nespremenjenim besedilom. Jasen dokaz, da je bil tak priročni vodnik po bližnjem tržaškem Krasu zelo potreben, saj je bila to prva publikacija te vrste po drugi svetovni vojni za Tržaško ozemlje v mejah, določenih po mirovni pogodbi iz leta 1947. Prejšnje podobno delo, «Guida della Carsia Giulia», seveda za ves Kras v italijanski državi iz l. 1929, je napisal prof. Gustavo Cumin, je že davno pošlo, da niti ne govorimo o prvem takem vodniku iz leta 1909.

Zanimanje za naš Kras je že staro več kot eno stoletje, bodisi med tržaškimi in drugimi Italijani, kakor tudi med drugo sosedno in celo mednarodno javnostjo. In se to do sedaj ni bistveno spremenilo, kot kaže že tudi sveži prevod Chersijevega priročnika v nemščino in druge jezike. Med temi jeziki seveda ni slovenskega in niti srbohrvatskega, ker bi bila objava takega prevoda «škandal» za nacionalistično, vladajočo plast v Trstu, da ne omenjamo drugih «argumentov», ker bi to itak bilo brezplodno, predolgo, zato predolgočasno — saj se ista prazna slama otepa že več kot stoletje in je seveda predvsem anahronistično. In vendar je lahko vsakomur znano iz zadnjih objavljenih statistik, da so Jugoslovani na drugem mestu po številu turistov ali bi moralo biti znano v interesno upoštevanje onim, ki so uradno za to pokličani. Je to pač le v Trstu razumljivo iz že pretehtano iracionalnih razlogov, da ne rečemo freudistično kolektivno - psihopatoloških, kakor jih je lepo analiziral pred kratkim Enzo Betizza, eden najvidnejših sodobnih italijanskih romanopiscev, v svojem romanu «Il fantasma di Trieste».

Vendar moramo takoj omeniti eno prednost te publikacije med podobnimi, prednost, ki jo menda lahko pripišemo le široki razgledanosti pisca, dolgoletnega predsednika tržaške podružnice CAI (Club alpino italiano). Kajti podobno, bolj sodobnim strujam po svetu odgovarjajoče zadržanje opažamo tudi pri nekaterih tržaških znanstvenikih, posebno naravoslovnih. Avtor je namreč pri nekaterih krajevnih označbah tržaške pokrajine, seveda izven mesta Trst, navedel v oklepaju tudi slovenska imena in etimologijo, jezikoslovni izvor poimenovanja, tudi po slovenskih znanstvenikih, med katerimi žal navaja in uporablja le dr. Henrika Tumo, planinca, v jezikoslovnih zadevah sicer precej podkovanega, toda končno le nestrokovnjaka in marsikje nezanesljivega. Avtor se sicer v glavnem drži pri tem smernic fašističnega kraljevega odloka št. 900 z dne 28.3.1923, s katerim so z zakonom odpravili slovenska krajevna imena v Julijski krajini in namesto njih uzakonili le novoskovana italijanska. Edina dovoljena izjema je uporaba domačih imen na drugem mestu, za italijanskim in sicer v oklepaju za primer potrebe, «da se izogne težavam v tolmačenju».

Sodeč torej objektivno po vidikih tega fašističnega zakona, je treba pripomniti, da je na splošno še današnje zadržanje tržaške italijanske javnosti nasproti slovenskim krajevnim imenom nele v duhu tega fašističnega zakona, marveč še za stopnjo bolj šovinistično, ker nikdar ne navaja slovenskega imena, niti v oklepaju in četudi gre za kraje, ko je človek v zadregi, kje je tak kraj.

Vse to navajamo bolj obširno še predvsem zaradi slovenske javnosti, zaradi možnosti povsem objektivnega presojanja tega vprašanja, ki se zaradi mednarodno dogovorjenih obveznosti Italije v londonskem Memorandumu stalno vrača na dnevni red javnega razpravljanja in tudi, ker pogosto naša javnost sama v stikih s tržaškimi Italijani pogosto odjenjuje na označene tržaške šovinistične pozicije zaradi naše znane oportunistične prizanesljivosti, ki ima izvor celo v bojazni, da nas ne bi označevali — kot to radi delajo nele omenjeni tržaški nacionalisti v obrambo lastnega stališča — za slovenske «nacionalistes». In vendar smo Slovenci v tem primeru le v obupni obrambi pred nekim fašističnim ali še bolj skrajnim «fait accompli» nad našimi domačimi krajevni imeni.

Da so Nemci hudi nacionalisti, je znana stvar, ki je ni treba utemeljevati.

In vendar čitamo na stari avstrijski špecialki v merilu 1:75.000 izpred najmanj pol stoletja (poedini zemljevidi nimajo letnice izdaje), poleg izključno italijanskih krajevnih imen za skoro vso tržaško občino, vključno: Prosecco, Contovello, Basovizza, Terstenico, Banne, Longera itd. tudi samo slovenska imena — ker pač ni bilo drugih tudi med Italijani — za Opčine, Piščance, Kolonkovec Trebič, M(onte) Kokuš, Briščike, Starčev zagod za današnjo Vedetta Italia ali M. Grisa, Dolenja vas (na Kontovelu). Zaradi kratkosti opuščam nadaljnje naštevanje in navajanje mešanih primerov dvojezičnosti. Vsa ta imena so na zemljevidu navedena tako kot sem jih napisal, s kljukico, da ne bi bilo dvoumij pri izgogovoru.

Če se po teh splošnih razmotrivanjih povrnemo h Chersijevemu vodniku, ugotavljamo, da se je tu držal v glavnem smernic fašističnega zakona, dasi ne povsem dosledno, kajti marsikje slovenskega imena ne omenja ali ga piše tudi brez oklepaja poleg italijanskega. Vendar smo tudi za to Chersiju hvaležni, saj kot znamenje trezne razgledanosti.

O vodniku je treba priznati, da ga je napisal res temeljit poznavalec našega Krasa, iz lastne izkušnje, ki ga kot romantičen zaljubljenec vedno znova prehaja od enega konca do drugega, kot malokdo ali nikdo od naših slovenskih Tržačanov. S pravo tevtonsko temeljitostjo znanih Bedaeckerjev in poznavanjem odgovarjajoče literature, je zbral tu nšteto podrobnih podatkov, med katerimi ne pogrešamo niti poimenovanja in zgodovine vaške ali romarske cerkvice z navedbo višine zvonika, višine in tonov zvonov, imena slikarjev in zgodovine slik in fresk orgelj itd.

V kratkem uvodu in pri krajevnih navedbah je podana kratka zgodovina ozemlja od zgednjih geoloških dob dalje, preko predzgodovinskih ilirsko-keltskih in zgodovinskih rimskih meddobij, z omembo celo vdorov germanskih in mongolskih hord. Pri vsej tej temeljitosti pa ni niti z besedico omenjena skoro poldrugo tisočletna zgodovina Slovencev na tem ozemlju, doba, ki bi je bilo treba označiti že zaradi razumevanja razmer na tem ozemlju.

(Nadaljevanje v torek)

ZORKO JELINČIČ

Motiv s Krasa. (Foto M. Magajna)

„Ples v maskah" na „III. sporedu"

(Toda ne opera, temveč drama Lermontova)

V sredo zvečer bo na «III. sporedu» RAI drama Mihaila Lermontova «Ples v maskah». To svojo najbolj pomembno dramo je Lermontov napisal l. 1835. Režiser Majerhold je s scenografom Golovinom ter glasbenikom Glazunovom delal šest let, preden je delo postavil na oder 25. februarja l. 1917 v Petrogradu. Lermontov upodablja veliki svet prestolnice z ostrino, ki včasih spominja na «Gorje pametnemu» Gribojedova. Delo, ki ga je v italijanščino prevedel Ettore Lo Gatto, je režijsko pripravil Alessandro Brissoni.

—«»—

Prežihove nagrade podeljene

Mariborska Založba Obzorja je podelila svoje vsakoletne nagrade, namenjene avtorjem najkvalitetnejših domačih leposlovnih del, ki so izšla pri založbi v preteklem letu. Nagradi sta pravzaprav dve: prva se podeljuje za najboljše prozno delo, druga pa vsako leto izmenično — prvič za najboljše dramsko, drugič pa lirsko delo.

Letos so trije nagrajenci, ker so nagrado za prozo podelili dvema avtorjema.

Nagrade, ki so namenjene domači in sodobni književni tvornosti, je razdelila žirija, ki so jo sestavljali predsednik Božidar Borko, Jaro Dolar in Janko Kos.

Nagrado za književnost, ki znaša 200.000 dinarjev, sta prejela:

SMILJAN ROZMAN za roman *«Nekdo»* ter

DOMINIK SMOLE za roman *«Crni dnevi in beli dan»*.

Celotno nagrado za poezijo v znesku 100.000 dinarjev pa je prejel

CIRIL ZLOBEC za zbirko *«Ljubezen»*.

—«»—

Danes zvečer ob 22.10 bo iz Sanrema televizijski prenos dela IV. mednarodnega festivala jazza. Poleg italijanskih bodo sodelovali švedski, španski, ameriški, francoski in švicarski godbeniki in v nemški skupini «All Stars» bo gostoval jugoslovanski trombetist Duško Gojković.

Sputniki, rakete in čudni krti da dobimo nove surovine

Velike skrbi gospodarstvenikov - Poraba surovin, zlasti kovin, se že čuti - Novi viri v notranjosti Zemlje in v vesolju - Kakšno rešitev bodo našli strokovnjaki?

Število ljudi na Zemlji narašča. Obenem pa naraščajo tudi potrebe: po hrani, po obleki, po večjem udobju, po vedno višji civilizaciji. Industrija si prizadeva, kolikor je mogoče, ugoditi vsem željam ljudi vseh kontinentov in vseh stopenj civilizacije. Zaradi tega pa troši vedno več surovin, njih zaloga pa se vidno manjša. Postalo je to vprašanje že tako pereče, da so se začeli resno ukvarjati z njim strokovnjaki vsega sveta.

Prva rešitev je ponovno izkoriščanje že rabljenih snovi. Druga pa poiskati novih virov surovin ali pa njih nadomestkov.

Notranjost Zemlje glavni vir

Sedaj, ko je bilo nujno začeti izkoriščati naravno bogastvo, ki ga hrani naš planet v svojem osrčju, so se šele dobro zavedli, da pravzaprav o Zemlji kaj malo vemo. Prav gotovo pa ne dovolj za to, da bi kmalu začeli črpati surovine, saj skoro ne vedo ne kje naj bi se tega lotili niti ne kaj bodo pravzaprav našli.

Je naravnost smešna ta ugotovitev, ne? V dobi, ko že, dejali bi, skoro vsak šolar ve toliko povedati o Luni in Marsu, o Veneri in Soncu, ko leti okrog Sonca umetni planet, ko imajo učenjaki Vzhoda in Zahoda vse mogoče podatke o temperaturi in gravitaciji raznih nebesnih teles, ko, bi dejali, imajo že tako rekoč zemljevide Lune in Marsa, o lastnem planetu tako malo vemo. Največ so le domneve podatki, ki so nam znani. Sicer slonijo na sklepanju in primerjanju, a zanesljivi ti podatki le niso. Brez dvoma pa je v notranjosti naše Zemlje velika zaloga vseh vrst kovin in drugih surovin, ki bi jih človeštvo zelo potrebovalo in s pridom porabilo.

Znano je, da meri zemeljski premer približno 12.600 km. Prav tako je res, da postaja tem topleje, čim globlje prodiramo v Zemljo. Vsakih 30 metrov se toplota zveča za eno stopinjo. Potemtakem je v globini 50 km temperatura že 1.300 stopinj Celzija. To je taka vročina, da se pri njej raztali vsaka kamenina. In če bi vrtali še globlje, bi naleteli na še hujšo vročino. Da je to res, se moremo prepričati tam, kjer izvira iz zemlje vroča voda. Ali pa ob izbruhih ognjenikov. Učenjaki cenijo to temperaturo na 5.000 do 10.000 stopinj Celzija.

Od kod tako velika vročina v notranjosti naše Zemlje? Do nedavna so bili znanstveniki prepričani, da je ta vročina še od takrat, ko je Zemlja nastala iz sončne gmote in da jo je prejela od Sonca. In da se še vedno ohlaja, so menili učenjaki. A sedaj so vsi glede tega menjali mnenje. Spoznali so, s sklepanjem ali pa tudi z najnovejšimi tehničnimi pripomočki, da ta toplota nastaja iz razpadanja radioaktivnih prvin pod zemeljsko skorjo. In, pravijo učenjaki, zaradi tega se nam ni treba bati, da bi se Zemlja začela ohlajati. Nasprotno — utegne se zgoditi, da bi se toplota še povečala.

Najbolje bi seveda bilo zavrtati v notranjost Zemlje in pogledati. A samo za to, da bi napasli radovednost se tak podvig ne izplača. Vendar pa se ve, da je nasa Zemlja v svoji notranjosti precej podobna sestavu drugih planetov. In tisti, ki so poiskali meteorite, trdne kose nebesnih teles, ki so padli na Zemljo, so zatrdili, da sestavlja meteorite izvečine kamen in železo. Tudi iz potresnih sunkov, njih moči in trajanja, smeri in časa pojavljanja, so učenjaki izpopolnili svoje sklepanje o sestavu Zemlje.

S pripomočki, ki so jih sestavili v okviru geofizikalnega leta, so mogli opazovati zemeljsko magnetno polje.

Po do sedaj znanih izsledkih so učenjaki soglasni v tem, da je zemeljsko jedro sestavljeno iz raznih plasti, ki obstoji v glavnem iz železa in nikla. So pa tudi taki, ki pravijo, da tvori zemeljsko jedro tako imenovani «metalizirani vodik». Vrhnja plast zemeljske oble, skorja, je sestavljena iz raznih kamenin, kot so lapor, apnenec, peščenjak, porfir in granit. Ta skorja je debela okoli 30 km. Druga plast pod skorjo sega nadaljnjih 40 km v notranjost in jo sestavlja v glavnem temni bazalt. Nadalje pa sta še dve plasti, katerih glavna sestavina je, po mnenju nekaterih učenjakov, železo in nikel. V najnižjem sloju, tako imenovanem NIFE, je temperatura tudi 10.000 stopinj Celzija.

Da je to vprašanje precej resno, dokazujejo priprave za vrtanje v notranjost Zemlje. Govori se, da se pripravljajo ameriški strokovnjaki zavrtati v dno Pacifika blizu Filipinov. Tam je namreč ocean najbolj globok, zaradi česar bi si prihranili precej truda in stroškov, seveda. To je tako imenovani «načrt Nife», ki so ga napravili japonski učenjaki in ga predložili ameriškim. Preračunali so, da bi stala izvedba tega načrta okoli 2 milijardi dolarjev (1250 milijard lir).

Toda vrtanje v notranjost zemeljske oble ni edini način, da bi poiskali novih virov za manjkajoče surovine. Medtem ko se nekateri pripravljajo na prodiranje v zemljo, kot krti, so drugi usmerili svojo pozornost navzgor: v vesolje.

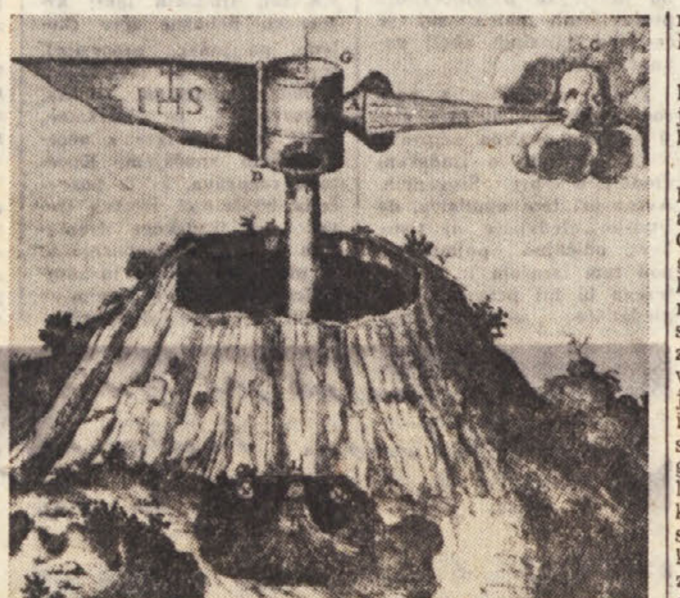

Načrt iz 17. stoletja za vrtanje Zemlje

Surovine v vesolju?

Kakšne surovine pa naj bi našli v zraku, se bo morda kdo vprašal. Saj tam ni ne železa ne nikla in še manj kamenin.

To je res. Tega vsega tam ni. Toda so tam prvine, največ v plinasti obliki, ki jih bo znanost poskušala zajeti in jih vpreči v službo človeštva.

Lani se je posrečilo ruskim znanstvenikom, da so prvi spustili v vesolje umetni satelit, Sputnik. Tudi Amerikanci so izstrelili svojega, čeprav manjšega. Lunik, o katerem so napovedovali, da bo letel na Luno, kroži danes kot planet okrog Sonca, podobno kot naša Zemlja ali Mesec. Vsi ti umetni izstrelki, sateliti. so opremljeni z raznimi pripravami za opazovanje in beleženje pojavov v stratosferi, na nebesnih telesih, ter oddajajo na Zemljo izsledke od tam, kamor človek še ne more. **Iz teh podatkov bodo strokovnjaki ukrenili tisto, kar se jim bo zdelo najprimer**nejše za dosego namenov, ki so si jih zastavili.

V ozračju so predvsem kisik, dušik in ozon. Kako je moč to koristno uporabiti za blaginjo človeštva?

Ozon je v bistvu kisik, le da je sestavljen iz treh atomov, namesto iz dveh. Ozona je v atmosferi ogromno. Ultravijolični žarki bi bili kaj lahko zelo nevarni, če ne bi bili prisiljeni prodirati skozi ozon. Na ta način pa so človeštvu in ostalim živim bitjem na Zemlji koristni. V industriji bi ga kaj lahko s pridom uporabili, če bi ga mogli odvesti na Zemljo. Kot odlično in jako učinkovito sterilizacijsko sredstvo, zlasti pri razkuževanju in čiščenju nezdrave pitne vode. Če bi ga mogli zajeti zastonj, bi bila za zemljane velika korist. Nadalje bi ga uporabili tudi v zdravilstvu in v kirurgiji, prav tako za razkuževanje. V čistilnicah olja bi ozon služil za čiščenje olja. Tudi v drugih živilskih tovarnah bi ta plin nadvse koristno uporabili.

Kisik bi s posebnim postopkom mogli spremeniti tako, da bi z njim razsvetljevali kar iz stratosfere cele pokrajine oz. mesta. Poskusi, ki jih je napravil prof. Zelikov, ko je izločil 3.400 gramov dušikovega oksida, ter s tem sprostil energijo 100 KS, so začeli zanimati tudi druge učenjake, zlasti pa gospodarstvenike Saj bi na ta način imeli na razpolago neizčrpen vir pogonskega sredstva za vrsto strojev in motorjev. Omenjajo pri tem celo nekake «leteče krožnike» oz. rakete, ki so jih rabili za poskuse. Profesor Pressman je na tej podlagi s prof. Zelikovom poskušal dalje v jonosferi, z dušikom, kar se mu je popolnoma posrečilo. V višini 139 km se dušikovi atomi nabijejo z energijo, katero bo moč izkoriščati podobno kot izkoriščamo energijo, ki nam jo nudijo elektrarne. Da je to res, in da gre pri tem za zelo pomembno odkritje, dokazuje svetla meglica, ki je obkrožala «Lunik» v različnih višinah.

Podobno se je izkazalo s poskusi v laboratorijih, da bi izkoristili sončno energijo. Naboj s sončno energijo bo služil po primernem postopku kot električna centrala. V Italiji se že nekaj časa ukvarjajo s poskusi, da bi prenašali električno energijo tudi na večjo daljavo brez žice.

Tranzistor je dandanes že splošno v prometu in izdelujejo s tranzistorji vse mogoče aparate: radijske, snemalne in merilne. Kermeti so nova tvarina, ki združuje kovino in keramiko. Keramika daje tvarini slabo prevodnost toplote, torej je primerna za ogrevalne naprave, kovina pa ji daje trdnost in druge dobre lastnosti kovine.

Človek bo tudi mogel črpati energijo iz morja.

Napovedujejo vse mogoče koristi za človeka in s tem v zvezi delajo učenjaki vsega sveta naravnost fantastične načrte.

Japonski učenjaki so v tako imenovanem «načrtu Nife» predlagali vrtanje v notranjost Zemlje iz dna Pacifika blizu Filipinov in ugaslih vulkanih. Tak naj bi bil rov v mrtvem vulkanu

Napovedujejo, da bodo s podzemeljskimi eksplozijami zrahljali nerodovitne predele na Zemlji, da bodo s tem na mah pridobili ogromna zemljišča za obdelovanje. Napovedujejo tudi gradnjo velikanskih predorov, ki naj bi vezali Sovjetsko zvezo in Indijo, pa Kaspijsko morje z Azovskim, gradnjo nasipa med Sibirijo in Aljasko, ob ustju reke Rance v Franciji so začeli graditi veliko elektrarno, ki jo bo poganjalo morje — plima in oseka.

Sateliti, opremljeni z raznovrstnimi merilnimi napravami bodo zbirali vsake vrste podatkov, ki jih bodo potem učenjaki izkoristili za nadaljnje proučevanje v službi in v korist človeštva. Potem ne bo težko vplivati na vremenske spremembe in varovati se o pravem času škode, ki bi jo utegnili imeti zaradi vremena. Lahko bo moč že vnaprej vedeti za potres, izbruh ognjenikov in pod.

Radioaktivne snovi, s katerimi moramo računati pri izkoriščanju atomske energije, ne bodo več nevarne, ko se bodo izpopolnila zaščitna sredstva. In človek bo prvič v velikem obsegu začel izrabljati energijo, ki je bodisi na našem planetu, kot tudi na drugih nebesnih telesih in v vesolju.

S. A.

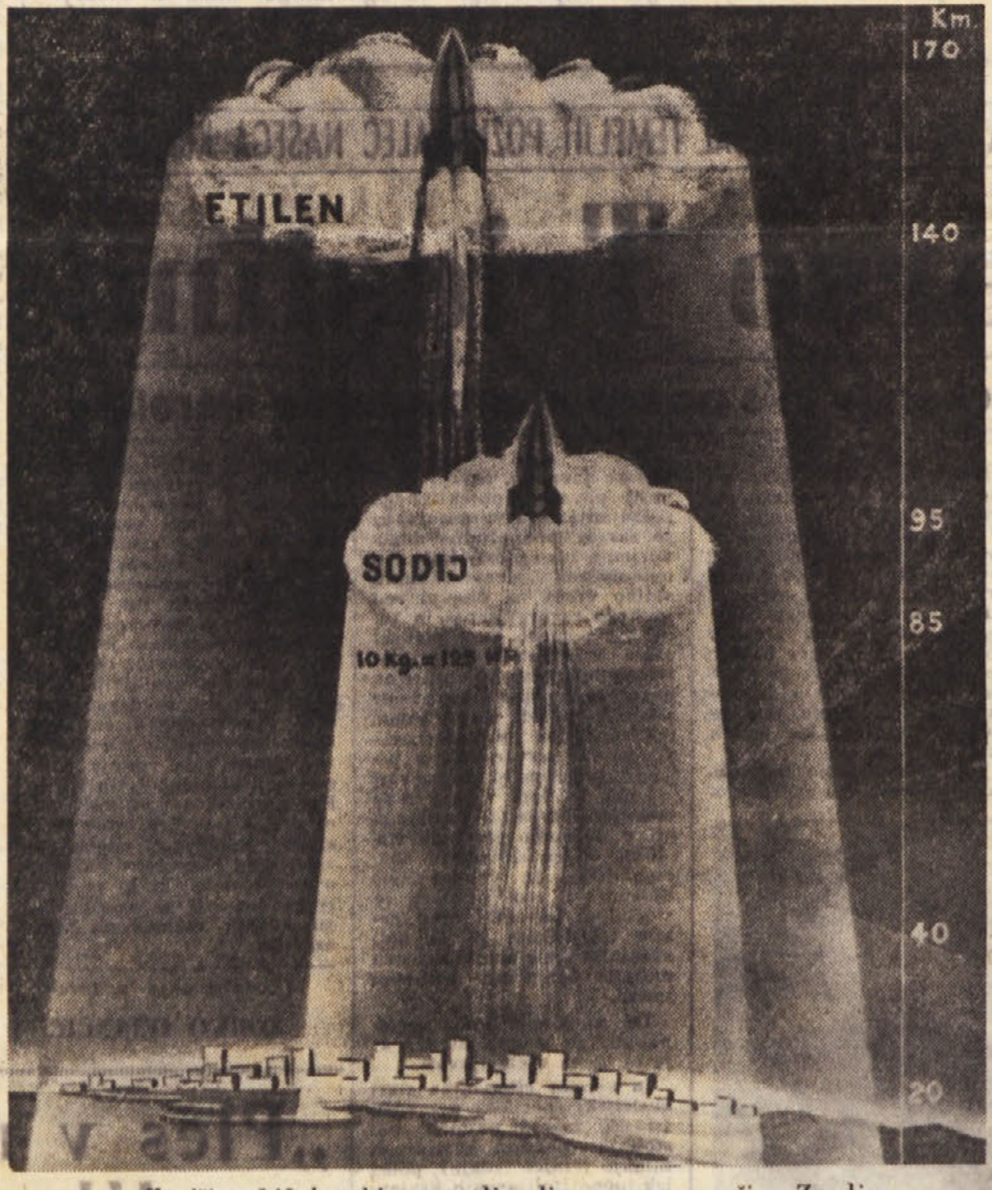

Z višine 140 km bi razsvetljevali ogromno površino Zemlje

GRAFOLOG ODGOVARJA

TRUBADUR JOŽA:— Dokažite več aktivnosti pri reševanju osebnih problemov in trdno stojte na svojih nogah. Sami v sebe ste preveč zaprti. Življenje v naravi z istočasnim športnim udejstvovanjem prinese

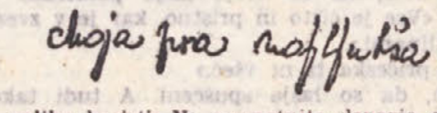

velike koristi. Ne razmetujte denarja samo zaradi navideznih koristi. Ne polagajte vse na eno karto. Smisel za psihološko ocenjevanje morate razviti do konca. Odstranite nezadovoljstvo.

USODA — PTUJ: — Vaš značaj je v celoti pravilno razvit. Zaradi funkcionalnih motenj v telesu je

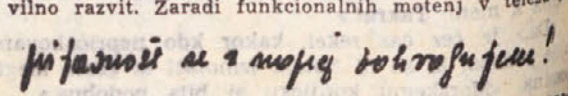

elan precej oviran, vendar, so težave prehodnega značaja. Do izraza prideta objektivnost in pravilna ocena situacije. Včasih se precenjujete, kar morate brzdati v največji meri.

SONCE: — Vsa napaka, odnosno vzrok vaših neuspehov, je v menjanju stališč, na katera se postavite pri ocenjevanju trenutnega stanja. Prijatelje ocenjujte

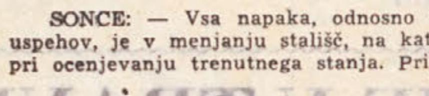

manj kritično. Zaradi svoje zadržanosti se ne morete preriti v ospredje. Muhavost ne prinaša koristi. Z moškimi rojenimi v znamenju kozoroga in bika, se vam bo posrečilo najti pravi kontakt.

ZMAGA ALI... — Zaradi premajhnega stika z življenjem pogostoma zavzamete do njega nepravilen odnos, kar ima za posledico povečanje pesimizma in

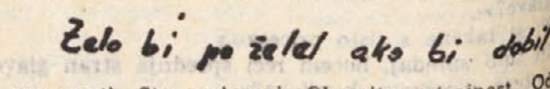

opreznosti. Ste nesigurni. Okrepite vztrajnost. Odklanjajte ničemurnost. Smisel za harmonijo, uspeh v glasbi. Včasih se zavzemate za idejo, ki Vam je v bistvu tuja.

MODROST: — Ne odklanjajte resnih stvari zaradi površnosti. Imejte večjo mero strpnosti, saj smo vsi

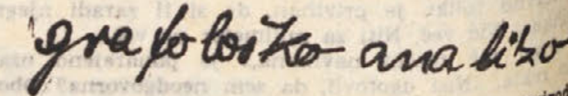

ljudje. Pustite si svetovati. Radi proučujete prirodo. Potovanje bo zmanjšalo splošno nezadovoljstvo. Združite svojo podjetnost s praktičnimi potrebami.

ŽIVLJENJE: — Ljubite miroljubnost. Vzemite situacijo v vsakem primeru v svoje roke. Čut pravičnosti zelo razvit. Poiščite si psihične sprostitve v muzi

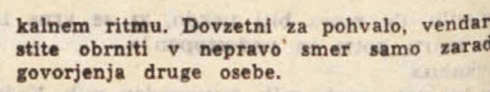

kalnem ritmu. Dovzetni za pohvalo, vendar se ne pustite obrniti v nepravo smer samo zaradi sladkega govorjenja druge osebe.

HOROSKOP

VELJAVEN OD 23. FEBRUARJA DO 1. MARCA

Oven (od 21. 3. do 20. 4.) Odločilni dnevi v srčnih zadevah. Bodite previdni in mirni, da boste dosegli svoj cilj. Trenutne gmotne težave, ki jih boste premagali.

Bik (od 21. 4. do 20. 5.) Pazite bolj na svoje zdravje. Prijetna srečanja in morebitni družinski spori. Premagali boste neke ovire v poslovnem delu.

Dvojčka (od 21. 5. do 20. 6.) Slučajno srečanje vam bo lahko zelo koristno v poslovnem delu. Izrabite ugodne prilike, da si pridobite nova prijateljstva.

Rak (od 21. 6. do 22. 7.) Nenadne ovire v poklicnem delu. Nevoščljivi jeziki vas bodo odgovarjali, toda vztrajajte pri svojih sklepih. Novice od drage osebe.

Lev (od 23. 7. do 22. 8.) Trenutne nevšečnosti in ovire v poslovnih zadevah, pa jih boste premagali. Družinske razmere se polagoma normalizirajo.

Devica (od 23. 8. do 22. 9.) Preobremenjeni boste z delom. Slučajno boste srečali zaželeno osebo. Vaša čustva bodo imela iskren odziv. Prijetne novice.

Tehtnica (od 23. 9. do 22. 10.) Sreča vam te dni ne bo naklonjena; tako v gmotnih, kot v srčnih zadevah. Bodite potrpežljivi z drago osebo.

Skorpijon (od 23. 10. do 21. 11.) Bodite zelo previdni v poslovnem delu. Zaradi sovražnih vplivov bo vaša dejavnost otežkočena. Nenadne spremembe.

Strelec (od 22. 11. do 21. 12.) Ugodne prilike za poslovno delo. Morebitne diskusije zaradi denarja. Nevoščljivi jeziki se bodo vtikali v vaše intimne zadeve.

Kozorog (od 22. 12. do 20. 1.) Potrebovali boste pomoč sposobnih prijateljev v poslovnih zadevah. Ne smete biti preveč trmoglavi, ker bi vam to škodovalo.

Vodnar (od 21. 1. do 19. 2.) Prijetno presenečenje v srčnih zadevah; v poslovnih stvareh pa morate biti zelo previdni, da si ne naprtite nove obveznosti.

Ribi (od 20. 2. do 20. 3.) Neka zadeva poslovnega značaja se bo ugodno rešila. Vzbudili boste iskrena ljubezenska čustva v neki osebi.

Lepi spomini iz otroških let v Barkovljah

Roke so nama upadle, ko sva morala misliti na negativni in pozitivni material. Izvedela sva, da prodaja fotografske plošče drogerija Poropat, a kupiti jih je treba cel ducat. In ko bova spravila skupaj denar za plošče, kam bova šla iskat drugega za celojdinov papir, ki ga je treba kopati, samo pomislite, nič manj kakor v zlatu. Kam bova šla po zlato, ko je še baker tako drag? Kje je še razvijalec, fiksirna sol, kje je rdeča luč za temnico, kje so sklede, kje kopirni okvir? Obstajala je nevarnost, da končava oba pri Sv. Ivanu, kajti, kaj pomaga še tako lep fotografski aparat, ko manjka toliko drugega?

Na sredi poti pa se človek ne sme ustaviti in tako se nisva ustavila niti midva. Prišle bodo počitnice in z njimi lekcije tistim, ki so znali še manj kakor midva. Junaško sva šla na delo in si izposodila toliko denarja, da sva si nakupila vse potrebno in še je nama ostalo. Računala sva, da bo tisto leto dosti petic in zato tudi dosti zaslužka.

Prišel je dan, ko sva razpolagala z vsem potrebnim in zato sva se spravila na delo.

V najin aparat je šla ena sama plošča in to je bilo treba vložiti v popolni temi. Tisti Daguerre, ki je iznašel fotografijo, bi lahko poskrbel, da bi se vlagale plošče v aparat pri belem dnevu. Kaj je šel iskat v temo? Mar ni znal, da v Dragovi hiši pušča svetloba od vseh strani? Ko bi naju videl, kako sva zgubljala cele ure, preden sva hermetično zaprla spalno sobo Dragovih staršev, bi se mu prav gotovo smilila in bi mu bilo žal, da je prišel do take nepopolne iznajdbe.

Delala sva načrtno. Zaprla sva polkna in ugotovila, da je v sobi enaka svetloba kakor z odprtimi. Če bi znala preklinjati, bi preklela tistega mizarja, ki dela taka polkna, ki puščajo svetlobo od vseh strani. Kratek pogled na posteljo je zadostoval, da sva vedela od kod bo prišla rešitev. Kakor bi trenil je stala debela žimnica na oknu, a kaj pomaga, ko pušča svetloba okoli in okoli vse žimnice. Za zamašenje sva porabila obe rjuhi, s čimer sva zaprla pot nadležni svetlobi vsaj na obeh straneh.

Postelja je ostala prazna, zato pa sva odprla omaro, da si pomagava s starimi srajcami, predpasniki, hlačami in z vsem, kar nama nudi omara. Žensk je bilo v hiši dosti, zato je bilo v omari tudi dosti kril in naglavnih robcev. Ni važno, ali je belo ali črno, staro ali novo, zlikano ali pomečkano. Okno mora biti hermetično zaprto.

Ko sva opravila ta posel, sva se spravila na vrata. Med podom in vrati je bila taka široka špranja, da bi šla lahko skozi nje debela mačka. Nekaj knjig in vrhu teh ženska krila in bluze in tudi vrata niso več puščala. Ko sva stala v sobi nekaj minut in se je oko temi privadilo, sva ugotovila, da bi potrebovala še enkrat toliko hlač, srajc, kril in bluz, da bi ta nesrečna svetloba za vselej izginila iz najine improvizirane temnice. Imela sva na razpolago še debelo odejo, ki sva jo našla na omari, a ta je bila že določena za drug namen. Z njo sva nameravala pokriti omaro v kateri bo eden od naju vlagal v aparat ploščo, drugi pa bo moral ostati zunaj na stolici in stati kakor Jezus na križu ter držati odejo visoko nad seboj in seveda ostati v tem neprijetnem položaju, dokler ne bo plošča v aparatu. Se pri svetlem sva vlekla slamico in ker sem jaz potegnil krajšo, se je spravil Drago v omaro, jaz pa sem moral držati tisto prekleto odejo. Ko sem tako stal nekaj minut, sem ugotovil, da je mnogo, ampak mnogo lepše krasti hruške, kakor ukvarjati se s fotografijo. Kaj tako naj bi bilo življenje fotografa Jerkiča? Če sem pa pomislil na klofute, ki so sledile kraji hrušk, sem se vdal in mirno prenašal gorje, ki mi ga je naložila fotografija, še preden sva se pobliže spoznala. Tiho sem tudi upal, da bom pri drugi plošči potegnil daljšo slamico in da se bom jaz spravil v omaro, kljub temu da sem vedel, da ni v njej prostora niti za mišji ples.

Po tolikem času je najin aparat, vendar le prišel na svetlo, pa ne prazen, ampak napolnjen z eno ploščo. Zakaj se ni rodil petdeset let prej Leitz, ko bi Drago in jaz lahko vložila pri belem dnevu kar 36 ploščic namesto ene same, in še to v popolni temi.

Ko sva nesla aparat na dvorišče, je bilo treba zopet vleči slamico: kdo bo slikal in kdo se bo slikal. Dolga slamica je bila aparat, kratka pa klient. In spet se me je držala smola, kajti potegnil sem kratko, ampak pred snemanjem sem se mogel tudi jaz dotikati aparata.

Za stojalo je prišla prav tista pohabljena stolica, ki je bila pač prosta. Saj niso hišni imeli niti pojma, kaj je pravzaprav fotografija, kajti, če bi pojmili vso važnost, ki jo ta predstavlja, bi sedeli oni na polomljeni stolici in nama bi odstopili najbolj trdno stolico v hiši. A znala sva si pomagati. Kamen pod eno nogo, kamen pod drugo in stolica je stala trdno kakor zidi grada. Ker je bila nizka, sva jo zvišala z vsemi razpoložljivimi knjigami. Tako visoko je moral stati aparat, da je prišla leča točno v višino mojega popka. Kljub svojim dvanajstim letom sva bila Drago in jaz tako brihtna, da sva postavila aparat v tako višino, da ne bi moja glava ubežala iz plošče, kajti najin aparat, vsaj takrat, ni bil opremljen s kukalom.

Postavil sem se štiri korake pred aparatom, desno nogo malo naprej, desno roko v žepu, levo pa v boku. Prvo moje delo je bilo gledati v sonce deset sekund, da se bom privadil sončnemu bleščanju, kajti osvetlitev bo trajala točno deset sekund. Seveda sem moral držati glavo pokonci in stati nepremično.

Dvakrat je Drago poskušal slikati, a vsakokrat je ostal pokrovec na aparatu, kajti komaj tretji krat bo sledilo pravo slikanje. Prišel bo usodni trenutek, ko bo Drago začel šteti s pokrovcem v desni roki in jaz bom moral stati nepremično novih deset sekund. Sonca nisem videl, pač pa dve veliki okrogli in zlati plošči, ki sta se večali od sekunde do sekunde. Naposled se je vendar začelo štetje z odprtim aparatom.

Tako je slikal Drago: Eden, dva tri! Glej, da se ne zganeš! Štiri pet, šest. Drži oči odprte! Glej, da ne zganeš života! Sedem, osem, devet! Samo še eno sekundo in končano bo! Tako sem se navadil tiste drže, da bi stal tako še danes, ko mi ne bi rekel Drago, da je osvetlitev končana. Verjemite mi, da nisem v tistem hipu videl ne Draga ne aparata, ampak samo dve velikanski zlati plošči, ki sta segali do neba. Dolgo je trajalo, preden sem zopet razločil predmete, ki so bili v moji bližini.

Soba je ostala nespremenjena, kajti za osvetlitvijo mora biti takoj razvijanje. Slamica je vendar enkrat določila mene, Drago pa se bo mučil z držanjem odeje, ko bom jaz lepo sedel v omari in razvijal. Tako se je tudi zgodilo. Po dobri pol uri sem prišel na svetlo in z Dragom sva začela ogledovati razvito ploščo. Črna je bila tako, da se ni videlo skozi. Obrnila sva jo proti soncu, ki pa ga nisva videla. Kljub vsemu pa sva iztaknila na plošči svetlejšo točko in kričala drug drugemu: «Meni se zdi, da se vidi eno oko». Tista svetlejša točka, ki sva jo videla v domišljiji, je bila podobna vsemu, samo očesu ne. Začela sva ugibati in prišla sva do zaključka, da je bila plošča preveč razvita. Zato zopet v omaro in s polnim aparatom spet na sonce. Ampak takrat bo videl Drago zlate kroge in ne več jaz, kajti jaz bom tisti, ki bom držal pokrovec v roki, ko bo moral on gledati v sonce in občudovati tiste dva zlata kroga.

Ponovilo se je njegovo trpljenje gledanja v sonce in moje držanje tiste zlomkove odeje.

R. P.

(Nadaljevanje na 5. strani)

RAZGOVOR S TAJNIKOM KMEČKE ZVEZE INŽ. PEČENKOM

Ob današnjem občnem zboru KZ

Obravnavali bodo številna strokovna vprašanja našega kmetijstva, pregledali dosedanje delo ter nakazali smernice za bodočnost

Danes je občni zbor Kmečke zveze. Zaradi tega smo se pred dnevi obrnili do tajnika zveze in ga zaprosili za razgovor. Inž. Pečenko je rade volje ustregel naši želji, kljub prezaposlenosti zaradi priprav na občni zbor, in nam odgovoril na nekatera vprašanja.

«Kakšnega pomena je ta občni zbor za Kmečko zvezo in naše kmete?»

«Važnost je v tem da je treba, spričo razmer in potreb, skupno proučiti razna pereča vprašanja tukajšnjega kmetijstva, ki so splošnega značaja, specifične probleme kmetijskega gospodarstva ter organizacijska vprašanja naše zveze.»

«Kakšne so razmere in potrebe, ki narekujejo skupno proučitev in kaj si obetate od te razprave?»

«Na primer dejstvo, da zakon o bolniški vzajemni blagajni kmetov še ni bil raztegnjen na naše področje, nas sili, da ponovno postavimo pred javnost in ob[illegible] v taki obliki to važno vprašanje.

Druga pereča zadeva je vprašanje razlaščevanja zemljišč. Zelo občuteno je še vedno vprašanje strokovne izobrazbe kmetov in kmečke mladine ter ustanovitev kmetijske šole.

Na dnevni red bomo postavili zahtevo, da bi z zakonom vsaj za določen čas odpravili zapuščinski davek. Tako bi uredili zemljeknjižno vprašanje, ki je pri nas še neurejeno in zelo zapleteno. Imamo mnogo primerov malih kmetov, ki niso vknjiženi na svoja zemljišča, pač pa so nanje vknjiženi starši ali celo dedi. To povzroča velike težave pri dodelitev državnih podpor, za razna izboljševalna dela, pri izplačilu odškodnin itd.

Poleg tega so še druga važna vprašanja, kakor na primer potreba po organskem načrtu in zadevnem zakladu za napredek kmetijstva; vprašanje namakalnega sistema; ustanovitev naprave za predelavo smeti; čimprejšnje reševanje prošenj za vojno škodo itd. Kakor vidite, je problemov cel kup in o vsem tem bomo na občnem zboru spregovorili in se skupno pogovorili ter formulirali naše zahteve, ki niso samo zahteve naše organizacije, ampak vsega kmečkega življa na našem področju.»

«Katera pa so zdaj najvažnejša organizacijska vprašanja, ki so na dnevnem redu?»

«Prav zaradi važnih vprašanj, ki sem jih prej navedel, in niso vsa, se v naših kmetih vedno bolj utrjuje prepričanje, da bi enotna organizacija laže dosegla uspešno rešitev raznih problemov. Dosedanje sodelovanje med Kmečko zvezo in Zvezo malih posestnikov je dokazalo, da je združitev v enotno organizacijo ne samo mogoča, pač pa tudi zelo koristna. V tem smislu sta se pred nekaj dnevi, kot je znano, izrazila tudi izvršna odbora Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov.

Na dnevnem redu je tudi vprašanje pristopa Kmečke zveze k Vsedržavni kmečki zvezi, ki zastopa interese kmetov po vsej državi in ima svoje predstavnike tudi v poslanski zbornici in v senatu. Naše področje spada pod Italijansko upravo in zaradi tega smo mnenja, da bi naš pristop k sorodni organizaciji vsedržavnega značaja koristil interesom tukajšnjega kmetijskega gospodarstva in kmetov samih.»

«Rad bi vedel še nekaj podrobnosti o dosedanjem delovanju Kmečke zveze.»

«V devetih letih svojega obstoja je Kmečka zveza mnogo napravila za naše kmetijstvo na splošno in za posamezne kmete. Predaleč bi zašel, če bi našteval vsa posredovanja glede razlastitev zemljišč; izplačila odškodnin za škodo, ki so jo napravile vojaške enote; za uspešno rešitev jusarskih zadev, za ustanovitev vzornega kmetijskega posestva in kmetijske šole; za bolniško blagajno kmetov; za zadeve dvolastnikov; za pravično zastopstvo kmetov v raznih ustanovah itd. Kmečka zveza se je vztrajno zavzemala za dodelitev pokojnine kmetom, kar so kmetje v vsej državi in pri nas tudi dosegli. Pri sestavljanju in vlaganju zadevnih prošenj smo imeli dosti dela in smo sodelovali z Zvezo malih posestnikov skupno z ustanovo INCA.

Skupno z Zvezo malih posestnikov pa smo se pred nekaj meseci zavzeli in uspeli na pristojnem mestu za izvajanje zakona, ki določa občutne olajšave pri plačilu taks za nakup ali zamenjavo zemljišč v svrho ustanovitve ali zaokroženja malih kmetij. Tako imamo primer, da bo kmet s Kolonkovca prihranil skoraj 100.000 lir. S pomočjo in nasveti svoje strokovne organizacije so mnogi kmetje v teh letih imeli tudi denarne koristi, ker so si prihranili večje stroške za razne usluge strokovnega, pravnega in upravnega značaja.

Iz vsega tega je torej jasno, kako je strokovna organizacija kmetov nujno potrebna in koristna. Tukajšnje kmetijstvo bo lahko napredovalo in bomo dosegli boljše uspehe, če bo v prihodnosti večje sodelovanje med pristojnimi oblastmi, strokovnimi organizacijami in kmeti. Občni zbor Kmečke zveze bo tudi v tem primeru prispeval svoj delež.»

A. B.

Naše korenine

Tudi mi imamo korenino, in še kakšno. Je kot gore hrast ta korenina — naš nunc Turkov, ki vam ga predstavimo s privito sliko, ko klati (v lanskem poletju) na dvorišču murvice za kokoši. Kaj porečete, če vam povemo, da si bo 26. t. m. naložil k svojim devetim velikim še štiri male križe? Da, 94 jih ima in takole pravi: «Če srečno prebrodim ta mesec, sem dober. Ko bo zime konec, mi ne bo treba muzgati cukerdorzo proti kataru; če bi tega ne bilo, bi bilo z zdravjem v redu.»

Jože Turk se je rodil na Krtinovci, v šolo je hodil v Stjak. V Branici se je izučil mizarstvo. Kot mizar je bil nekaj časa pri posestniku Muhi v Lokvi, nato v Opatiji Od tam je prišel z mizarskim mojstrom Ocvirkom iz Sežane v Sempolaj, kjer sta delala mizarska dela za domačo cerkev. Tukaj je ostal in si zgradil svoj dom. Kaj vse so njegove sposobne, pridne in delovne roke «scimprale» v okrog tričetrt stoletja dolgi dobi! Saj ni le mizaril za domove in gospodarske pritikline, za šole in cerkve, ampak je tudi sodaril, izdeloval žvepalnike in še kaj. Skrbi ga, ker ne bo za ta opravila naslednika. Še pred nekaj leti mu delovna žilica ni mirovala. Izdelki izpod njegovih rok so trdni in trajni, ker je bilo za plačilo tudi pošteno delo.

Njegovo življenje pa je bilo trdo, skromno in polno odpovedi, težkih skrbi ni manjkalo. Zmernost v vsem je bila njegova zapoved nasproti sebi. Sedaj pa počiva v izredno skrbni negi svoje hčerke, oziroma treh hčerk. Edini sin je svojo napredno idejo v zadnji svetovni vojni plačal z življenjem. Kot vedno ljubi nunc Turkov še vedno čtivo, redno čita «Primorski dnevnik» in se tu pa tam seveda tudi zanima, če otroci z zemljo dobro gospodarijo.

Sicer je zemlje malo, a vsaj za trte naj poskrbijo, ker on ima raje dva kozarca domačega vina kot pa samo enega Ob njegovem častitljivem slavju mu iskreno čestitamo in želimo še bolj častitljivo slavje v naslednjem letu.

NABREŽINA

Zadeva o šolskih kuhinjah na naših šolah je javnosti že znana. Nato se je nekaj ukrenilo — po načelu «deli in vladaj» Na tej šoli so se pogodili za tolikšen, na drugi za drugačen honorar kot je pač število šoloobveznih otrok. Le v Sempolaju niso, kot slišimo, dobili nikogar, ki bi bil pripravljen prevzeti to kuhanje pod takimi pogoji. Tako dobijo ti otroci vsak mesec določeno količino živil (testenine, riž in drugo) v vrednosti okrog 1000 lir. Tukaj torej odpadejo izdatki za kuharico in kurivo. «Sparanje» je res lepa čednost in si jo vsi želimo ter priporočamo v privatnem in javnem življenju. Prav veseli bi bili takšnih dobrih zgledov tamkaj, kjer gre za ogromne vsote na strani «imeti» in «dati» ter se te prenašajo v krogih, bolj mastnih od teh siromakov, ki so prisiljeni sprejeti gotovo delo (v tem primeru kuhanje in strežbo) še pod tako težkimi pogoji. To «šparanje» je čudno sumljivo in ga opažamo zlasti na področju šolske prosvete: pri gradnji novih šolskih stavb za slovensko šolo — ovire in nategovanje, s šolskimi spričevali se igra svojevrsten škrat zelo sumljivega porekla, pri nas — kjer smo v socialnem pogledu zelo občutljiv del tržaškega področja — pa pride pod nož vprašanje šolskih kuhinj. Kdo naj se po vsem tem in drugem še čudi, če se nas polaščajo dvomi na levo in desno?

TRNOVICA

Kdor si želi naužiti se cestnega prahu, naj v suhem vremenu zavozi na pokrajinsko cesto Prosek — Gabrovec — Trnovica — Šempolaj. Letošnji februar je bil za to doslej zelo prikladen, pomlad in poletje pa bosta menda še bolj. Nedvomno bo letos huje kot lani, ker je cesta posebno zaradi naraščajočega obmejnega prometa (blok Prečnik) vedno bolj prometna. Obljub za ureditev te ceste je bilo res že toliko, da smemo pričakovati, da bomo tudi mi končno rešeni te neznosne prašne nadloge in njenih «modernih» bacilov.

Kmalu bo dokončana že druga stanovanjska hiša, ki bo pripomogla k boljšemu vtisu naše stare vasice. Ta je namreč ohranila svoje staro lice in se ni modernizirala. So pač takšne prilike, ki kaj takega ne dopuščajo. Vendar pa vidimo, da je res potrebno malo osvežiti vsaj zunanjost naših domov, da ne bodo predmet utemeljenih in neutemeljenih opazk izletnikov. Razmere so se močno spremenile in prometne zveze so porušile meje nekdanjega zaključnega vaškega življenja. To moramo seveda upoštevati in se novim razmeram po možnosti razumno prilagoditi, predvsem pa v gospodarskem pogledu. Tudi v tem smo močno zaostali.

BAZOVICA

V zadnjem času smo imeli v naši vasi pet ali šest pogrebov, zadnjega v torek, ko smo spremili na zadnji poti pok. Antonijo Režeb vd. Cesnik, sestro pok. organista, pevovodje in komponista Andreja Ražma.

Pokojnica je izhajala iz zavedne slovenske družine, ki je bila znana in spoštovana v mestu in na podeželju; prav tako priljubljena je bila tudi pokojnica, ki je bila skrbna žena in zavedna slovenska mati. Kako je bila priljubljena, pričajo obiski še v času njene bolezni, predvsem pa pogreb, ki se ga je udeležilo res zelo veliko vaščanov in ljudi iz sosednih vasi. Naj ji bo lahka domača zemlja, svojcem pa naše iskreno sožalje!

VAŠČAN

ŠEMPOLAJ

Naša občina se je pred časom pritožila zaradi slabega asfaltiranja ceste od «rampe» proti Sempolaju, in sicer od ovinka pri železničarski hiši do prve (Sardočeve) hiše v Sempolaju. Podjetje je ta kos ceste nekaj zakrpalo, a luknje se množijo in večajo, tako bo tudi v bodoče. In potem? Kako je mogoče, da se cestišče po nekaj letih tako lupi? Mar ni to posledica ne le površnega, ampak še kakšnega drugačnega dela dotičnega podjetja — dela kot ga večkrat vidimo (obnova, šole itd.), ko gre za sredstva za javna dela.

V nedeljo po 14. uri se je naenkrat pojavil z dvorišča posestnika Rebule velik oblak dima. Iz neznanega vzroka se je vnela slama pod lopo. Na srečo so bili vaščani doma in so takoj prihiteli gasit. Uspeli so pogasiti požar še preden so čez kake pol ure pridrveli gasilci. Škode je kljub temu za okrog pol milijona lir.

BARKOVLJE

Pogrebno društvo v Barkovljah vabi vse člane, da se udeležijo rednega občnega zbora, ki bo prihodnjo nedeljo ob 15. uri v gostilni Šajmer na Kontovelski cesti.

Občni zbor bo imel naslednji dnevni red: 1. Otvoritev in poročilo predsednika; 2. poročilo blagajnika in odobritev računov; 3. poročilo tajnika; 4. volitve novega upravnega odbora in 5. razno.

Upravni odbor vabi vse člane, da se udeležijo občnega zbora, od katerega je odvisno nadaljnje delovanje društva.

KRIŽANKA

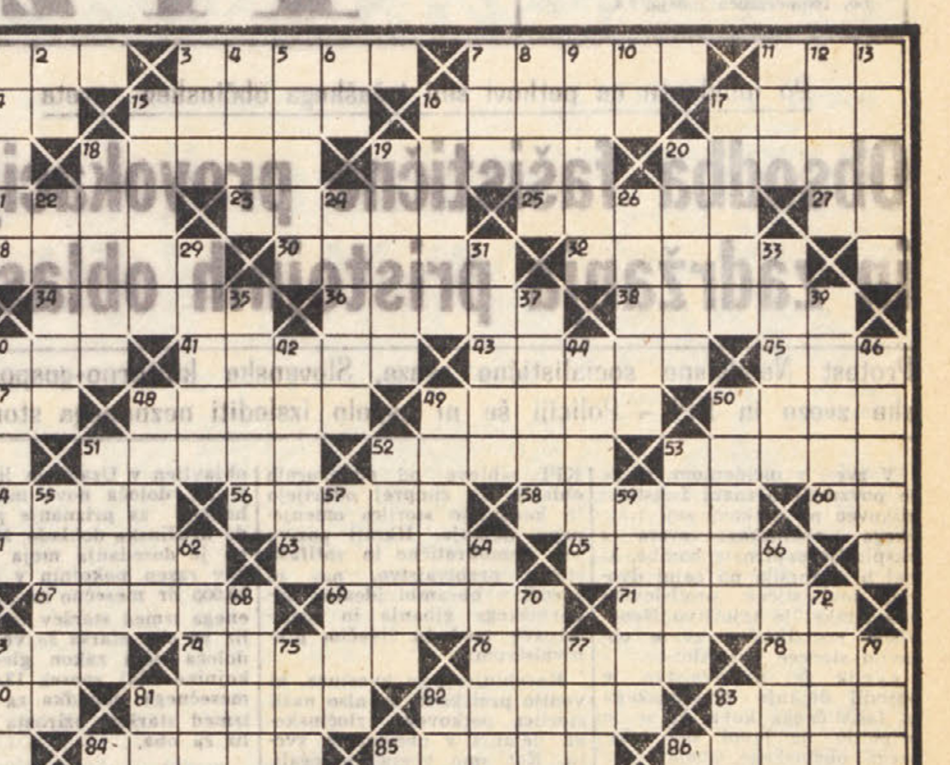

BESEDE POMENIJO:

VODORAVNO: 1. oblika pomožnega glagola, 3. mesto v severozahodni Italiji, 7. odstranjujem vrhno kožo, 11. pripadnik slovanskega naroda, 14. na tem mestu, 15. mesto v Grčiji, 16. dolgouhi plašljivec naših polj. 17. del voza, 18. mesto v Svici, 19. potomec žrebca in oslice, 20. enota prostorninske mere, 21. mesto na Nizozemskem, 23. sodnik v Ameriki, 25. potepuh, razcapanec, 27. kazalni zaimek, 28. sloviti rimski bogataš, 30. spisek cen, 32. luna, 34. pripadnik evropskega naroda, 36. mlekarniški delavec, 38. drugače, po navadi, 40. zabavišče, 41. grški bajeslovni junak, 43. majhna množina sape, zraka, 45. češki skladatelj, 47. medmet, 48. celinski, 49. gibljem, 50. reka na Češkem, 51. pripadnik ruskega naroda, 52. diktat, 53. tolčem, udarjam, lomim, 54. državna blagajna, 56. tuje žensko ime, 58. napitek, 60. časovni prislov, 61. zlat denar, 63. slabo osvetljen, 65. plužna ostrina, 67. miloščinar, 69. trinog, 71. pomemben, 73. slovenski skladatelj, 74. tekočinska merska enota, 76. zbirka starin, 78. zal, 80. sto kvadratnih metrov, 81. denarna enota, ki ima pomembno vlogo na svetovnem tržišču, 82. negovalec, 83. nočna ptica, 84. glasbeni instrument, 85. kraj ob Soči, 86. stražar.

NAVPIČNO: 1. je posledica sproženja kakšnega orožja, 2. živalski glas, 3. prevozno sredstvo, 4. moško ime, 5. nastavek pri klarinetu; odprtina steklenica, 6. italijanski nedoločni spolnik, 7. otrebljen svet, 8. sorodnik po materini strani, 9. junak slov. narodne pesmi, 10. četrta in prva črka v besedi pod 35. navp., 11. stikališče dveh ploskev, 12. izdelan s pomočjo kalupa in raztopljene kovine, 13. planinska ptica, 15. azijski veter, ki prinaša deževje, 16. vetrc, 17. domači zajec, 18. kovina, 19. rdeče barvilo, 20. najvažnejši plin, 22. glavno mesto evropske države, 24. premisleka vreden, 26. brez nje bi ne bilo petja, 29. časovni prislov, 31. časovni podredni veznik, 33. vladarski naslov, 35. del alpinistove opreme, 37. rdečkast, zlat, 39. ukrep sodne izvršbe, 40. kraj na pragu Trente, 42. točka na nebu, 44. zver mrhovinarka, 46. vrsta gradivo, 48. sel, 49. zdravstveni delavec, 50 pasji hrup, 51. krsta, 52. hrup, trušč, 53. vas na Krasu, 55. strmina, 57. vremenski pojav, 59. mora biti vsak član opernega zbora, 62. povelje, ukaz, 64. smoter, cilj, 66. hrastov plod, 68. krepko, živo, 70. velika potreba, 72. reka, ki teče skozi Leningrad, 73. ime tajnika OZN, 75. izmikavt, 77. zelišče, 79. dvojica, 81. pritrdilnica, 82. znak za radij, 83. povratni zaimek.

RESITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

VODORAVNO: 1. brom, 5. galop, 10. Kabul, 15. ks, 17. redek, 19. zarod, 21. votek, 23. oviram, 25. zakop, 27. metoda, 29. zaripel, 31. lotos, 33. žalen, 34. Latinec, 36. potop, 38. kolo, 40. motalen, 42. dedov, 44. siv, 45 oz, 47. rad, 48. Rož, 50. Pilon, 52. ta, 53. zaselek, 55. žad, 57. moderen, 58. MV, 59. nejak, 61. los, 63. ven, 64. V(idmar) J(osip), 65 Edo, 67. naboj, 69. balinam, 72 Tass, 74. Nepal, 76. Jenisej, 78. Itaka, 80. lanec, 82. načitan, 84. čikati, 86. čemer, 88. retina, 89. aloja, 91. zelen, 93. nelen, 94. NN, 95. plast, 96. židan, 97. nizi.

NAVPIČNO: 1. Broz, 2. Reval, 3. odiram, 4. meritoren, 6. az, 7. laz, 8. oral, 9. pokop, 11. av, 12. bom, 13. utež, 14. letak, 16. stanovanje, 18. kapitalen, 20. do tod, 22. kolos, 24. nenadejan, 26. potep, 28. delitev, 30. Lel, 32. sodim, 35. cer, 37. polovinar, 39. kozmetičen, 41 nož, 43. vodeničen, 46. zavdati, 49. žal, 51. nenasiten, 54. kabel, 56. dob, 60. kopač, 62. saj, 66. Osaka, 68. Janez, 70. len, 71. metili, 73. skalp, 75. lemež, 77 Janez, 79. atol, 81. celi, 83. Nani, 85. ija, 87. red, 90. as, 92. Na.

NA DIVJEM ZAPADU

(Nadaljevanje sledi)

Lepi spomini

(Nadaljevanje s 4. strani)

Ko je prišla plošča na svetlo, se ni v ničemer razlikovala od prve, kljub temu, da je trajalo razvijanje točno polovico časa od prvega. Ugibala sva, kaj naj bi storila, kajti če gre v tej sapi naprej, bo ducat najinih plošč kmalu pri kraju. Ojunačila sva se in šla do Franclja, ki je bil kakih deset let starejši od naju in že dalj na pošti svoj «Tintengeld». Pripravljal se je ravno na odhod in je nama za prvo silo izročil knjigo, ki je nosila na naslovni strani napis: Photografisches Negativverfahren. Ko sva že po cesti prelistala na hitro vse strani, sva se zavedala, da sva z najinim aparatom velika revčka. Kljub temu, da je razpravljala knjiga o razvijanju, so bili na kratko omenjeni vsi deli fotografskega aparata. Tam je stalo, da ima aparat svojo Mattscheibe, s katero se nastavlja. Najin aparat je ni imel. Iztaknila sva Verschluss, ki naju ni spravila v zadrego, saj sva ga nadomestila s pokrovcem. In spet naprej Sucher, a tudi tega je manjkalo na najinem aparatu. Spogledovala sva se z Dragom, ko sva čitala, da ima aparat Balgen in Auszug. Kam je šel pisatelj iskat tiste zlomkove besede? Čemu neki zato, da bi naju dražil? Listala sva naprej in prišla do besede Belichtung. Kaj nas briga osvetlitev, saj sva vedela, da je deset sekund primerna osvetlitev. In malo naprej Entwicklung. Evo, sedaj pa jo imava! Samo to je manjkalo, da nama tisti izvežbani fotograf, ki se je napravil na tako knjigo, pove, kako se razvija. Spoznala sva, da sva grešila ravno v tem. Ko sva pa razvija tretjo ploščo, sva imela o tistem pisatelju najslabše mnenje, kajti tretja plošča ni bila svetlejša od prve in druge. Razbijala sva si glavo in prišla do zaključka, da morava skrajšati osvetlitev. Zaprla sva lečo tako, da je lahko kukala skozi njo le majhna odprtina in na plošči so se že poznali komaj obrisi najinih suhih teles. Počasi sva napredovala. [illegible] težko vprašanje s tem, da sva slikala v senci. Zgodil se je čudež. Na plošči se je že poznalo, kdo je na sliki, jaz ali on. Prvi je bil on in jaz sem bil pono[illegible] v roki, kajti za to sem poskrbel jaz. Tistikrat je držal pokrovce jaz in tudi razvijal sem jaz. Ploščo sva sprala v potoku in da bova še tisto popoldne [illegible] svoj umotvor, sva jo postavila na okno, da se posuši. Ker sva računala, da bo treba za sušenje približno pol ure, sva se spravila med tem časom na karte. Ko se je nama le zdelo, da je že preteklo pol ure, sva šla pogledat najin umotvor, a glej zlomka, na oknu je stala naslonjena najina lepo razvita plošča, a steklo je bilo skoraj prozorno, kajti vsa želatina se je na soncu raztopila in če se nisva v tistem hipu pošteno razpočila, pomeni, da sva bila nadvse trdna. Poglejte, tudi sonce se je zapriseglo proti nama, a midva nisva obupala. Obogatela sva za eno spoznanje in se spravila na novo delo. Naposled se je vendar enkrat posrečilo, da sva lahko na dolgo opazovala negativ, ki se je čez nekaj časa spremenil v pozitiv na celojdinovem papirju, ki sva ga močila v zlati kopeli. Ko sva sliko sprala in osušila, sva jo hodila kazat od hiše do hiše, da se bodo ljudje čudili, kaj vse znava. Po cesti sva hodila, kakor hodijo starejši ljudje, kajti zavedala sva se, da predstavljava nekaj več kakor dva navadna vaglavca.

Ko sva zračunala, koliko plošč še nama ostane, sva napravila načrt, kaj bova vse slikala. Prvi bo prišel na vrsto naš lepi vol, da ne bo pri nas padalo toliko težkih klofut, druga pride na vrsto njihova mačka, a zadnja plošča bo veljala najini mizici, kjer se je rodila srečna misel za izdelavo najboljšega aparata na svetu. A nikdar v življenju ne pride prvi načrt v delo. Predelavala sva ga od desne in leve, dokler nisva prišla do zaključka, da bi bilo še najbolje, ko bi poskusila, koliko oseb naenkrat lahko naslikava. Evo, tako bova napravila. Šla bova z aparatom na barkovljanski pristan, kjer sva hodila na vsakdanje kopanje. Tam bova našla vse sošolce in spravili se bomo v lepo skupino, na kateri bova tudi on in jaz. Tako sva tudi storila.

Goloroka in bosa z že oblečenimi kopalnimi hlačkami in z aparatom pod pazduho, ki se je med potjo menjaval med njegovo in mojo, sva jo mahala proti pristanu. Ko sva prispela na mesto, sva določila prostor, od koder se ne sme skakati v vodo, da se ne bi najin aparat zmočil. Ko je bilo za slikanje vse pripravljeno, sva pojasnjevala tovarišem, kakšna bo slika. Ko bomo lahko občudovali drug drugega na celojdinovem papirju, bova z Dragom nalepila sliko na trši papir. Pod sliko pa bo stalo napisano: Prvi na levi strani Jakob Ferluga (Pagos), drugi Drago Milič (Fišter), tretji Riko Pertot (Pendla), četrti Ivan Jun (Sani) peti šesti itd., kar nas bo pač naslikanih. Za okvir bo poskrbel Dragov oče, ki je mizar.

Vse je bilo že pripravljeno, ko je bilo treba misliti, kdo bo tisti srečnež, ki bo odprl in zaprl aparat. Izbrali smo Jožka, ki je bil naša vsakdanja žrtev, kar se potapljanja tiče. Vzdržal je namreč pod vodo najmanj dvakrat toliko kakor kdorkoli med nami in zato smo ga drug za drugim potapljali, dokler ni prišel na površje petdeseti mehurček. Imeli smo ga pa vsi radi.

Skupina je stala že na mestu in tako tudi v že določeni razdalji najin aparat. Treba je bilo naučiti Jožka, v čem obstoji osvetlitev. Enkrat Drago, enkrat jaz sva dopovedovala Jožku, kako se sname pokrovce in kako zopet nastavi. Najmanj desetkrat se je ponovilo to delo, seveda, ne da bi pokrovce sneli, in vse je kazalo, da je bila izbira posrečena. Jožko bo opravil svoje delo prav mojstrsko. Rekla sva Jožku: «Vidiš tako boš napravil. Snel boš pokrovce in tik — tak spet zaprl. Jožko je ponavljal desetkrat tik — tak, seveda samo z roko brez pokrovca v njej.

Stali smo v skupini kakor pribiti, ko je Jožko snel pokrovce, ga držal v roki in nas vprašal, ali hoče zapreti. «Zaprem ali ne?» je vprašal Jožko, Drago in jaz pa sva hkrati odgovorila z hm, hm, ker nisva smela odpreti ust. Jožko pa je nadaljeval s svojim «Zaprem ali ne?» čemur je sledil najin hm, hm. Ko sem dognal, da je plošča najmanj desetkrat preveč osvetljena in da bo po razvijanju ravno tako črna kakor najina prva, sem bil v dolgem skoku pri Jožku ,ga prijel za pas in vrgel v morje. Skočil sem za njim in v svoji divji jezi ga potapljal, da je prišlo na površje najmanj sto mehurčkov. Na skalah je vse kričalo, jaz pa sem bil v tistem hipu za vse gluh in potapljal in potapljal. Ko sem se zavedel, da bi Jožka lahko utopil, sem ga izpustil, da je prišel na površje bolj rdeč kot rak. Oziral sem se po aparatu, a tega ni bilo nikjer, ker ga je držal Jožko v rokah, ko sem ga vrgel v vodo, česar pa v svoji jezi nisem zapazil. V času, ko se je Jožko napajal z vodo, se je napajal tudi aparat in zaradi tega je končal na dnu morja.

Ko sem prišel iz vode, smo se postavili vsi v vrsto na koncu skal in gledali v globino morja, kjer je ležal «najlepši in najboljši» aparat na svetu. Z Dragom sva stala kakor ob pokritem grobu, kajti voda je bila tisti dan motna in morje na tistem mestu globoko.

Vračala sva se potrta proti domu in ko sva prišla do najine mizice, sva podprla glavo z rokami in molče premišljevala o svojem gorju. Volje nisva imela ne do kart, še manj za šahiranje in najmanj za učenje. Predelala sva v mislih vso najino pot od načrtov do nabiranja kosti in cunj, hranjenja tako težko prisluženih krajcarjev, ogledovanja leče, razvijanja in kopiranja, zapiranja sobe in vse nama je z enim mahom prekrižal tisti nesrečni Jožko. Ni bilo nama dano, da bi naslikala našega vola in njihovo mačko.

(KONEC)

R. P.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 9,5, najnižja 3,5, zračni tlak 1013,5 pada, veter zahodnik 6 km, vlaga 79 odst., nebo 8 desetin oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 9,4.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 22. februarja
Marjeta
Sonce vzide ob 6.58 in zatone ob 17.40. Dolžina dneva 10.42. Luna vzide ob 16.58 in zatone ob 16.58.
Jutri, PONEDELJEK, 23. febr.
Marta

Po incidentu na petkovi seji tržaškega občinskeg sveta

Obsodba fašistične provokacije in zadržanja pristojnih oblasti

Protest Neodvisne socialistične zveze, Slovenske kulturno-gospodarske zveze in KPI - Policiji še ni uspelo izslediti neznanega storilca

V zvezi z incidentom, ki ga je povzročil neznani fašistični zlikovec na petkovi seji tržaškega občinskega sveta z eksplozijo papirnate bombe, ki naj bi razpršila po sejni dvorani šovinistične protislovenske letake, je tajništvo Neodvisne socialistične zveze objavilo sledeče poročilo:

«Velik del prebivalstva je obsodil dejanje pretepaškega in fašističnega kova, ki se je pripetilo na javni seji tržaškega občinskega sveta.

Tajništvo Neodvisne socialistične zveze ugotavlja, da dejanje, ki je bilo izvršeno v občinski dvorani, ni samo nepremišljeno dejanje kakega mladega fanatika, ampak rezultat dosedanje dejavnosti protiljudskih in protidemokratičnih skupin in sil, ki nočejo, da bi prišlo do konstruktivnega sožitja in do sodelovanja med tu živečima etničnima skupinama. Te sile hočejo s temi zločinskimi dejanji preprečiti tudi rešitev najnujnejših gospodarskih in socialnih vprašanj našega mesta, ki so življenjskega pomena za celotno prebivalstvo.

Spričo dejstva, da se ta zločinska dejanja ponavljajo in zaostrujejo, tajništvo Neodvisne socialistične zveze obsoja tudi zadržanje pristojnih oblasti, ki so dovolile in še vedno dovolijo najrazličnejše manifestacije apologije fašizma, njegov šovinistični misticizem, njegova zločinska dejanja, ki so povzročile že toliko gorja. Te oblasti bi morale poskrbeti za spoštovanje zakonov republiške ustave, ki je zrasla iz ljudske antifašistične borbe.»

Slovenska kulturno - gospodarska zveza se prav tako pridružuje protestom proti zločinskemu poskusu nasilja, ki ga obsoja, ker je naperjeno proti mirnemu sožitju med Slovenci in Italijani; hkrati obsoja tudi vse tiste, ki tako početje puščajo nekaznovano in s svojim diskriminacijskim ravnanjem proti Slovencem posredno ali neposredno podpirajo in so zaradi tega tudi sokrivi za netenje nacionalne mržnje.

Avtonomna federacija KPI je o istem dogodku izdala poročilo, v katerem pravi, da sta se konfederalni odbor in konfederalna kontrolna komisija tržaške avtonomne federacije KPI sestala na skupni seji in ogorčeno obsodila lopovščino, ki jo je neznani provokator izvršil v dvorani tržaškega občinskega sveta. «Storilec tega dejanja je orodje v rokah prenapetih nacionalističnih skupin in politike širjenja sovraštva med prebivalstvom tržaškega področja, ki jo zastruje pospešena protislovenska kampanja proti demokratičnim pravicam manjšine. To kampanjo vodijo nekateri časniki in nekatere osebe, ki v svojih govorih pozivajo na «odpor» proti dvojezičnosti.

Vsak italijanski in slovenski demokrat, ki pripada katerikoli politični skupini, mora obsoditi poleg tega zločinskega dejanja tudi šovinistično-fašistično politiko nestrpnosti, ki povzroča podobna zločinstva».

Nato poročilo federacije KPI zahteva od odgovornih oblasti, da čimprej odkrijejo in kaznujejo storilca omenjenega dejanja. Hkrati poziva vse demokratično in antifašistično prebivalstvo, naj se združi v obrambi idealov odporniškega gibanja in prijateljstva med tu živečim prebivalstvom.

Karabinjerji in kvestura, ki vodijo preiskavo, še niso našli storilca petkovega zločinskega dejanja v občinskem svetu. Kot smo včeraj poročali, gre za nekega mladeniča starega okrog 20 let, ki ga je videl tudi neki policijski funkcionar, ki je sedel skoraj zraven njega. Po nekaterih vesteh naj bi zlikovec kakih deset minut pred eksplozijo papirnate bombe zapustil galerijo dvorane občinskega sveta in se nemoteno oddaljil. Na ograji galerije je pustil mali zavoj, na katerega je položil škatlico vžgalic in prižgano cigareto. Zdi se, da je prav cigareta, ki je bila namenoma postavljena na zavoj, prižgala kako drugo vnetljivo snov, ki je povzročila eksplozijo.

Do sinoči niso še izsledili zlikovca. Zdi pa se, da so v teku včerajšnjega dne ustavili večje število mladeničev, ki naj bi bili po letih in po plašču podobni povzročitelju incidenta. Med do sedaj ustavljenimi mladeniči pa ni krivca, saj so vse izpustili. Toda zanimivo bi bilo vedeti, katerim političnim krogom pripadajo osumljeni mladeniči, ker bi lahko tako točno vedeli, kje se ti zlikovci družijo. Sicer pa menimo, da policiji in karabinjerjem ne bi moralo biti težko izslediti neznanca, saj so svoj čas aretirali mladeniča, ki je trosil po okoliških vaseh grozilne letake proti Slovencem in ki so nosili enake kratice kot letaki, ki jih je neznani zlikovec skušal razpršiti v občinskem svetu, in sicer M.I.N., kar naj bi pomenilo Movimento Irredentista Italiano.

Včeraj dopoldne se je razširila vest, da bo policija skoraj gotovo našla krivca v teku dneva. Toda do sinoči policija ni še ničesar sporočila.

ŽE PRVE DNI APRILA

Električni vlaki na progi Trst - Benetke

Prvi električni vlaki bodo vozili na progi Trst-Benetke že prve dni aprila. Dela pri postavljanju drogov ter napeljavi žice so skoraj končana. Novi vozni red bo veljal od 31. maja. Še pred tem dnem pa bodo že vsi vlaki proti Benetkam vozili na električni pogon. Te dni so poslali v Trst štiri nove električne lokomotive, ki lahko dosežejo do 140 km hitrosti na uro. Po svojih sposobnostih prekašajo vse stroje, ki so doslej v rabi.

Obvestilo INCA

Ustanova INCA opozarja, da zakon štev. 26, ki je bil objavljen v Uradnem listu 14. t. m., določa nove meje dohodkov za priznanje pravice do družinske doklade. Medtem ko je dosedanja meja dohodkov razen pokojnin v znesku 10.000 lir mesečno za ženo ali enega izmed staršev ter 15.000 lir za oba starša še veljavna, določa novi zakon glede pokojnine zdaj znesek 13.000 lir mesečnega dohodka za enega izmed staršev, oziroma 20.000 lir za oba.

Omenjena ustanova vabi vse prizadete, ki zaradi prejšnjega zakona niso dobivali več družinske doklade, naj se zglasijo na njenem sedežu v Ulici Zonta 2 za potrebne informacije in brezplačno pomoč pri vlaganju prošenj.

Včeraj v ladjedelnici Sv. Marka

Postavljen gredelj za novo 47.000-tonsko cisterno

Tudi v ladjedelnici Felszegy so postavili gredelj za novo ladjo, ki bo imela 28.000 ton nosilnosti

V ladjedelnici Sv. Marka so postavili včeraj dopoldne gredelj za največjo petrolejsko cisterno, kar so jih kdaj zgradili v Jadranskih ladjedelnicah. Imela bo 47.700 ton nosilnosti, naročnik pa je družba «Siculo-oceanica» iz Palerma. Gradnja ima delovno številko 158. Slovesnot je bila v strogo privatni obliki. Prišel je tudi lastnik dr. Aldo Grimaldi s soprogo, poleg tega pa so bili navzoči ravnatelj Jadranskih ladjedelnic ter zastopniki pomorskih ustanov. Poleg novega gredlja stoji v ladjedelnici Sv. Marka skoraj dograjen trup še ene cisterne «Esso», ki jo bodo splavili konec aprila. Pri ladjah Esso Coventry ter British Star pa opravljajo zadnja dela in jih bodo čez nekaj mesecev izročili lastnikom.

Drugi današnji gredelj pa so postavili v ladjedelnici Felszegy. Ladja bo imela 28.000 ton nosilnosti. Ker pa je delovišče Felszegyja premajhno, bodo ladjo zgradili v dveh kosih. Zvarili jo bodo kasneje v Tržaškem arzenalu. Danes so začeli dela pri prvem kosu ladje. Navzoči so bili zastopniki družbe, ki je naročila ladjo ter predstavniki ladjedelnice. Drugi del ladje bodo začeli graditi v maju.

Nalezljive bolezni od 11. do 20. t.m.

V času od 11. do 20. t. m. je bilo v tržaški občini prijavljenih 5 primerov davice, 16 primerov škrlatinke, 21 primerov noric, en primer ošpic, 6 primerov oslovskega kašlja, 43 primerov mumpsa in 492 primerov influence.

S petkove seje devinsko-nabrežinskega občinskega sveta

Občinski proračun predvideva 41 milijonov lir primanjkljaja

Občina bo imela predvidoma 48,858.761 lir dohodkov in 90.498.855 lir izdatkov - Odobrena resolucija o demokratizaciji občinskih uprav

V petek je bila v Nabrežini redna seja občinskega sveta, ki je v glavnem razpravljal o letošnjem občinskem proračunu in ga nato soglasno odobril. Sejo je vodil podžupan Skrk, ker je župan bolan.

Najprej je občinski svet soglasno odobril pravilnik za dodeljevanje oblek in obutve občinskim delavcem, slugam itd. Za to bodo letos porabili 850.000 lir, ki so jih vključili v proračun. Nato je odbornik Legiša obrazložil in utemeljil letošnji proračun, ki je v glavnem podoben prejšnjemu. Pripomnil je, da se občinski dohodki počasi dvigajo, vedno večji pa so izdatki.

Občinski proračun za leto 1959 predvideva 48,858.761 lir efektivnih dohodkov ter 90 milijonov 498.856 lir izdatkov. Primanjkljaj v znesku 41 milijonov 640.094 lir bodo morali kriti z državnim prispevkom, v kolikor ga bodo pristojne oblasti dodelile. Po krajši diskusiji je občinski svet soglasno odobril predloženi proračun.

Proračun devinsko-nabrežinske občine za leto 1959 predvideva med drugim, da bo občina dobila 2,905.000 lir od najemnine občinskih kamnolomov; 425.000 lir od najemnine občinskih stavb; 1,11.562 lir od davčne doklade na zemljišča in zgradbe ter agrarnih dohodkov, 6,800.000 lir od občinskih davkov in pristojbin ter 17,405.710 lir od užitninskega davka.

Med izdatki je seveda največja postavka za plače občinskih uslužbencev (9,074.490) ter razni prispevki za uslužbence (7,942.248); stroški za izterjevanje užitninskega davka (3,470.800); stroški za pobiranje smeti (1,550.000); stroški za javno razsvetljavo (3 milijone 200.000), stroški za konzorcialno živinozdravniško službo (1,285.000); stroški za kraški vodovod (1,793.690); stroški za cestarje (2,752.582); stroški za vzdrževanje zunanjih cest (1,300.000); stroški za tehnični konzorcij (2 milijona 590.000); za šolske sluge (6,041.014); za osebje otroških vrtcev (8,037.158); stroški za otroške vrtce (2,600.000); za gretje šol in otroških vrtcev (3,725.000); za zdravniški konzorcij (1,297.715).

Novi sta postavki v izdatkih za ureditev prostora za parkiranje avtomobilov v Devinu (3,200.000) ter postavitev spomenika padlim za svobodo (1 milijon lir).

Po soglasni odobritvi občinskega proračuna je občinski svet tudi soglasno odobril resolucijo, ki jo je predlagal podžupan, v kateri občinski svet izraža svojo solidarnost z zvezo italijanskih občin ter zahteva večjo demokratizacijo in avtonomijo občinskih uprav.

Na zahtevo po ustanovitvi kmetijske šole je odgovoril, da to vprašanje še proučujejo. Prav tako proučujejo še vprašanje otvortive otroškega vrtca v Ricmanjih ter vprašanje pravne ureditve slovenskih šolnikov in druga vprašanja, ki se tičejo slovenske šole na našem področju.

Vladni generalni komisar je zavrnil vse govorice glede ureditve vprašanja uslužbencev bivše ZVU in je izjavil, da ima o tej zadevi besedo le parlament.

Omenjena delegacija je ob tej priliki tudi protestirala zaradi šovinistične provokacije na zadnji seji tržaškega občinskega sveta in je poudarila, da se je to zgodilo v vzdušju, ki je zelo nevarno za mir v našem mestu ter je zahtevala posredovanje za zaščito zakonov in mirovnih pogodb.

MUIS in PSDI za pravico do sedeža

Med novim avtonomnim socialističnim gibanjem in skupinico Saragatovih pristašev, ki so ostali zvesti PSDI, je prišlo do spora glede prostorov, kjer je bil do nedavnega sedež PSDI. Ta sedež je sedaj v rokah novega socialističnega gibanja, ki se je odcepilo od PSDI. Osrednje vodstvo PSDI je po svojem komisarju zahtevalo od sodišča začasno zaplembo sporne imovine. Odlok o zaplembi bi moral stopiti v veljavo že včeraj. Prizadeti stranki pa sta se dogovorili, da bosta zadevo rešili med seboj, in je bila zato izvršitev odloka odložena do srede.

Vodstvo MUIS sporoča, da je povabilo člana vodstva PSDI Pretija, ki je bil imenovan za komisarja tržaške saragatove federacije, naj na javnem zborovanju dokaže resničnost svoje izjave češ da so samo nekateri člani vodstva federacije zapustili PSDI, večina članov pa da je ostala zvesta Saragatovi stranki.

Nezgodi na delu

Cistilka Antonia Massaria por. Girelli iz Ul. Capello je imela včeraj precej smole: ni bilo dovolj, da je padla na stopnišču ljudskega prenočišča, kjer je bila zaposlena, pri padcu se je tudi ranila z drobci steklenice.

Girellijeva je povedala, da je nesla v rokah zaboj z raznimi predmeti za čiščenje. Med temi je bila tudi steklenica in ko se je spotaknila in padla, se je steklenica razbila na drobne kosce ki so se zarili ženski v desno stran obraza.

V bolnišnici, kamor je morala z rešilnim avtom, so ji zdravniki ugotovili številne rane po desni strani čela, nad desnim očesom, na desni ličnici in tudi glavi.

Jasno je, da so jo zdravniki poslali na I. kirurški oddelek kjer se bo morala zdraviti 10 do 15 dni.

* * *

Ni izključeno, da bo moral 46-letni Giacomo Tosolin iz Ul. Battera ostati mesec dni pod nadzorstvom zdravnikov I. kirurškega oddelka. Takšno je namreč njihovo mnenie, pa čeprav je mogoče, da si bo ranjenec opomogel že v 14 dneh.

Tosolin je prišel v bolnišnico nekaj minut po 15. uri zaradi rane in odrezanega zadnjega členka kazalca desne roke.

Delavec je izjavil, da se je ranil s stružnico v delavnici Splošnih skladišč v starem delu pristanišča.

Namesto zdravila je spila jod

Še niti dobro prebujena. se je 21-letna Clelia Pavanetto iz Alpinske ulice na Općinah odpravila iz svoje spalnice v kuhinjo in se hotela okrepčati s «Chino». V kuhinji pa je bilo precej mračno in tako je dekle stegnilo roko proti kraju, kjer bi morala biti steklenica z zdravilom. Smola pa je hotela, da je prijela za drugo, skoraj podobno prvi in jo nagnila k ustom. Nekaj požirkov je napravila a ti so bili že odveč. Iznenada je namreč začutila od grla do želodca precej skeleče bolečine in ko je pogledala steklenico, je spoznala, da je spila nekaj... jodove tinkture.

Prestrašenemu dekletu ni preostalo drugega kot se na hitrico obleči in se zateči s taksijem v bolnišnico, kjer so jo nemudoma poslali na III. zdravniški oddelek. Seveda so ji najprej izprali želodec in jo nato pridržali pod zdravniškim nadzorstvom. Menijo pa, da bo v 10 dneh zopet dobra.

Kuharjeva smola

Med mletjem mesa s posebnim strojčkom je 50-letni kuhar Peter Betič iz Ul. Media iznenada presunljivo zakričal: zgodilo se mu je to, kar se je že pripetilo neštetim njegovim kolegom, ki niso preveč pazili: ostri noži strojčka so se mu zarili v sredinec leve roke.

Betič, ki je zaposlen v občinski menzi v Ul. Gambini, se je nemudoma odpravil z rešilnim avtom v bolnišnico, kjer so mu zdravniki nudili vse potrebno pomoč in mu prst dobro obvezali ter ga nato odslovili. Na delo pa nekaj časa ne bo mogel, ker bo za okrevanje potreboval 8 ali v primeru kostnih poškodb celo 20 dni.

O Pokrajinska uprava sporoča, da so do nadaljnjega prepovedani obiski otrok v pokrajinskem podpornem zavodu v Barkovljah, in sicer zaradi influence.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 21 februarja 1959 se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo je 8 oseb, poroke pa ni bilo nobene.

UMRLI SO: 85-letna Amelia Perle vd. Cavalieri, 84-letni Sisto Tamaro, 77-letna Elisabetta Degrassi vd. Sossi, 48-letni Josip Zgur, 78-letni Edoardo Floreani, 64-letna Maria Luchieh por. Persa, 76-letni Fioravante Del Ben, 85-letna Ivana Krebelj vd. Sumrada.

OKLICI

Pleskar Luciano Mauri in gospodinja Laura Cucit, uradnik Leone Tizianel in uradnica Nella Stefani, skladiščnik Ennio Roncelli in gospodinja Florinda Giurissevich, gojenec oficirske šole Reginaldo Coppa in šivilja Silva Marconi, železničar Romano Pazzoni in gospodinja Maria Attardo, težak Giovanni Solda in gospodinja Francesca Boscovich, mehanik Francesco Mozenich in gospodinja Maria Dussich, delavec Aurelio Micheli in pletilija Miranda Bonetta, Antonio Silvestri in Dina Giabercucci, trener Pietro Genzo in gospodinja Giuliana Erminia Brombin, karabinjer Ezio Gaudenzi in gospodinja Sandra Bartolini, uradnk Tullio Sauri in gospodinja Laura Zolli, delavec Antonio Brio in gospodinja Irene Maria Cappello, Emilio Orlovich in Marisa Ambrosetti, ameriški častnik Albert Warrem Empfield in uradnica Laura Mazzucato, trgovec Tullio Petterosso in gospodinja Diva Boch, zdravnik Bruno Pascalis in gospodinja Vincenza Pampalone, delavec Marcellino Antonaz in gospodinja Valnea Sancin, mehanik Domenico Ruggieri in šivilja Pierina Skubla, šofer Luigi Bratina in natakarica Romana Jelen, Francesco Frank in Gitta Hintz, uradnik Nicola Porcelli in uradnica Laura Vascotto, kapitan Icilio Lorenzini in doktorica ekonomije Anita d'Ambrosi, agent javne varnosti Pietro Bodria in šivilja Maria Nocera, reprezentant Claudio Kanobeli in gospodinja Maria Pia Chersini, uradnik Luka Jereb in gospodinja Emilia Milaudi, geometer Argeo Stagni in prodajalka Jolanda Rubino, operater Silvano Mameli in gospodinja Giuseppina Perticone, reprezentant Tullio Zanne in gospodinja Licia Tul, karabinjer Domenico Lamalfa in gospodinja Nives Fasano, Cesare Tesserini in Ivette Ladeuil, uradnik Francesco Parla in gospodinja Elma Bizzi, trgovec Federico Windisch-Graetz in gospodinja Dorotea d'Assia, Giorgio Zonta in Speranza Tul.

LOTERIJA

BARI	4	87	68	46	27
CAGLIARI	28	17	84	14	22
FLORENCA	35	8	58	11	42
GENOVA	64	74	42	67	83
MILAN	25	60	52	87	9
NEAPELJ	50	6	12	24	44
PALERMO	68	22	15	31	74
RIM	64	31	65	35	»7
TURIN	90	10	80	60	51
BENETKE	46	47	51	17	78

ENALOTTO

1 1 X 2 1 X 2 2 2 X 1 X

Dvanajstice dobijo po 6 milijonov 905.151 lir; enajstice 112.583; desetice pa 9.911 lir.

Izpred kazenskega sodišča

Pred sodnikom zanikal kar je na policiji priznal

Mladenič je bil pogojno obsojen zaradi poskusne tatvine, ostalih obtožb pa se je rešil zaradi pomanjkanja dokazov

Po prijavi vloma in tatvine v avto vrste «Opel», ki jo je marca 1957. leta vložila ameriška državljanka Libera Franceschini, so agenti podvojili budnost in nekaj dni kasneje so zasačili 28 let starega Giorgia De Mottonija iz Ul. Lamarmora. Ko je stopil v policijske prostore, je imel na raznenih le obtožbo poskusne tatvine, ker so fanta zajeli v trenutku, ko je skušal odpreti vrata Franceschininega avta in drugih ki so bili v bližini. Iz policijskega sedeža pa se je vrnil še z nadaljnjimi štirimi obtožbami tatvine, češ da je ukradel v presledkih iz raznih avtov, med katerimi je bil tudi Franceschinin, daljnogled, nekaj odej in drugo. Vse naj bi prodal priložnostnim kupcem. Na policiji, kjer ljudi, ki so jih zasačili pri tatvinah, zaslišujejo kar s seznamom prijavljenih tatvin v rokah, je De Mottoni vse priznal. Toda pred preiskovalnim sodnikom je tajil vse razen poskusne tatvine. To je tudi storil pred sodniki, katerim je tudi izjavil, da je pač priznal, ker se je bal da bi ga zadržali v... zaporu. Med sodno obravnavo pa je neki agent izjavil, da fant ni bil med zasliševanjem ravno psihično na mestu in to ga je rešilo obtožb tatvin zaradi pomanjkanja dokazov. Nasprotno pa so ga sodniki obsodili zaradi poskusne tatvine na 15 dni zapora in na 2400 lir globe pogojno.

* * *

S pogojno globo 54.533 lir se je rešila tudi 24-letna Marija Chiara Schiavato iz Quinta pri Trevisu, katero so junija 1957. leta zasačili v vlaku med Trstom in Tržičem s 60 zavoji jugoslovanskih cigaret. Mlada žena je priznala, da je cigarete kupila v Jugoslaviji in jih je hotela imeti za izključno domačo uporabo. Ni namreč vedela, da cigaret ni dovoljeno, vsaj v takem številu ne, prinašati iz drugih držav.

* * *

Naveličan življenja v Trstu, ki je potekalo brez posebnih dogodkov in tudi brez posebnega zaslužka, se je 23-letni Vittorio Mattes odpravil z doma in nezakonito prekoračil francosko mejo. Tamkajšnji organi so ga zasačili in ga izročili italijanskim obmejnim funkcionarjem, ki so fantu na komisariatu javne varnosti v Ventimigli dali izgonski list z napotkom, da se mora najkasneje do 3. julija lani javiti tržaškim policijskim organom.

Fant je točno ob določenem datumu prišel v Trst, vendar je verjetno prezrl ukaz, da se mora tudi javiti. Ob prihodu v Trst je šel stanovat najprej v bivši dom izseljencev na Sprehajališču Sv. Andreja in nato v ezulsko taborišče pri Orehu.

Na dogodivščino je Mattes že pozabil, ko so ga pred dnevi aretirali in ga prijavili sodniku zaradi kršitve člena 163 enotnega postopnika zakona javne varnosti. In ker ni fant navedel nobenega upravičenega razloga, ga je sodnik obsodil pogojno in brez vpisa kazni v kazenski list na 20 dni pripora. Seveda je tudi odredil, da se fant nemudoma izpusti na svobodo.

POSLANEC VIDALI PRI DR. PALAMARI

Vladni gen. komisar o nekaterih problemih

Včeraj dopoldne je bila štiričlanska delegacija, ki jo je vodil poslanec Vidali, na razgovoru pri vladnem generalnem komisarju, kateremu je obrazložila vprašanja splošnega značaja in podrobne probleme nekaterih kategorij.

Glede volitev v Delavskih zadrugah je dr. Palamara odgovoril, da še proučujejo na pristojnih mestih sistem volitev. Delegacija je protestirala proti pristopu Delavskih zadrug k Italijanski zvezi zadrug, ki ima klerikalni pečat. Vladni generalni komisar je hotel opravičiti ta samovoljni ukrep vodstva Delavskih zadrug, češ da imajo komisarji pač popolno avtonomijo v takih zadevah.

Vladni generalni komisar je zavrnil zahtevo po odložitvi izvajanja zakona za odkup ljudskih stanovanj. Glede škode, ki jo povzročajo vojaške enote kmetom v Trebčah in Velikem Repnu pa je dejal, naj se prizadeti obrnejo naravnost na njega.

KRITIKE IN POROČILA

LEPA PRIREDITEV MLADIH LITERATOV

V okviru našega skromnega (kar preskromnega) prireditvenega življenja je bil včerajšnji glasbeno - literarni večer mladinske revije «Jadro» lep in tehten prispevek. Če pa presojamo večer glede na udeležbo, bi morali seveda drugače govoriti. Reči bi morali, da bi lahko bilo v dvorani še več mladine kot tudi starejših ljudi. Navadno smo kaj hitro pripravljeni radodarno sipati kritike na našo mladino, pri tem se pa popolnoma pozabljamo vprašati, koliko tej mladini pomagamo pri njenem prizadevanju, kjer se tako prizadevanje pojavlja. Tak literarni večer, kot je bil včerajšnji, je gotovo izraz lepih prizadevanj — toda koliko cenimo taka prizadevanja z obiskom, ki ga komaj lahko označimo za zadovoljivega?

Dogaja se, da mnogi mislijo, da je pri takem literarnem večeru mladih ljudi še vse preveč nezrelo, nezanimivo, slabotno medlo. Kdor pa se je udeležil včerajšnjega večera, si je moral tako mnenje kar temeljito spremeniti

Od domačih literatov so nastopili trije: pesnika Miroslav Košuta in Filibert Benedetič ter pisateljica Evelina Umek. Prva dva imata sposobnost, da svoja dela podajata z znatno recitacijsko dovršenostjo; Košuta svoje pesmi sploh recitira na pamet. In medtem ko zna Košuta z veliko neposrednostjo ujeti trenutna duševna stanja, pa Benedetič misel širje razprede, pri čemer se ne straši dokaj drznih figur, ki pa učinkujejo kot okrasni dragulji.

Evelina Umek je v Samogovoru med štirimi stenami dokazala, da zna dati osebi, ki o njej govori, resnično podobo in čustva. Njeno iskreno pisanje obeta razvoj.

Nerina Drašič, Savina Remec, Adrijan Rustja in Vojko Mijot so brali dela nekaterih sodelavcev mladinske revije «Mlada pota» iz Slovenije. Revija je nedavno nagradila svoje sodelavce (med katerimi je tudi Košuta, ki je prejel prvo nagrado za poezijo), pri čemer pa ni bila podeljena prva in tretja nagrada za prozo. Na včerajšnjem večeru smo slišali delo, ki je prejelo četrto nagrado: Pleanteujevo Pravljico, zelo ljubko sličico iz duševnosti otrok. Poleg pesmi Erbežnika (ki je tudi nagrajenec revije), polnih čustva in lirike, je še zlasti ugodno presenetila pretresljiva črtica Kolarja, mladega Korošca, Smeh.

Na večeru je sodeloval kvartet, ki so ga sestavljali Miloš Pahor (flavta), Oskar Kjuder (violina), Vittorio Bonifacio (čelo) in Aleksander Vodopivec (klavir). Zelo lepo so zaigrali Vivaldijev Kvartet v g-molu v treh stavkih in bili deležni velikega odobravanja.

Uvodne misli je podal ter točke lepo povezoval Adrijan Rustja.

Zlati poroki

Na današnji dan pred petdesetimi leti sta si obljubila večno zvestobo Anton Žerjal in Marija Maver iz Skednja.

Slavljenca praznujeta svojo zlato poroko v krogu svojih treh otrok, zetov, nevest in šestih vnukov, ki jima čestitajo in želijo mnogo let zdravja in zadovoljstva. Iskrene čestitke tudi od odsotne hčerke Ljudmile, moža Giorgia in vnukov Rudija, Franka, Marija in Mirjam, ki jima iz daljne Avstralije kličejo še na mnoga leta.

Zavednima Slovencema in zvestima čitateljema našega lista čestita ob njunem jubileju tudi uredništvo «Primorskega dnevnika».

V petek 20. t. m. pa sta slavila zlato poroko tudi Marija in Karel Kraljič iz Boljunca. Sin Nardo z družino iz Kopra jima želi še mnogo srečnih in zdravih dni na skupni življenjski poti.

Našli so truplo utopljenega mornarja

Na obali Dolgega otoka pred Šibenikom so našli truplo utopljenca, starega približno 35 let.

Domnevajo, da gre za enega brodolomcev ladje «Triestina», ki so utonili 21. decembra lani. Takrat je zgubilo življenje 6 pomorščakov, rešil pa si je življenje le eden.

RADIO

NEDELJA, 22. februarja 1959

RADIO TRST A

8.00 Jutranja glasba; 8.40 Slovenska folklorna glasba; 9,00 Kmetijska oddaja; 9.30 Glasbena matineja; 12.15 Za vsakogar nekaj; 12.40 Novosti v jazzu — oddajo je pripravil Orio Giarini; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... kronika sedmih dni v Trstu; urednik Mitja Volčič; 15.00 Ansambli Spike Jones, Van Wood in Renato Carosone; 15.20 Orkester Luiz el Grande; 15.40 Slovenski zbori; 16.00 Glasbeni popoldan; 16.30 Plesna čajanka; 17.00 «Revizor», veseloigra v 4 dejanjih, ki jo je napisal Nikolaj Gogolj, prevedel pa Ivan Prijatelj; igrajo člani Radijskega odra, vodi Vilko Čekuta; 18.45 Napolitanska fantazija; 20.00 Sport; 20.30 Operetna glasba; 21.00 Pesniki in njih stvaritve: «Eugenio Montale», sestavil Josip Tavčar; 21.20 Od melodije do melodije; 22.00 Nedelja v športu — urednik Bojan Pavletič; 22.10 Boccherini: Godalni kvartet v A-duru, opus 39 št. 3; 22.35 Orkester Franco Russo, vmes pojeta Jelka Cvetežar in Maja Gabor; 23.00 Nočne melodije; 23.30 Nočni ples.

TRST

9.15 Glasbeni motivi; 16.30 «El Campanon»

II. PROGRAM

13.00 Ping-pong; 16.00 Festival; 17.00 Glasba in šport; 20.30 Stiriindvajseta ura; 22.00 Nedeljski šport.

RADIO KOPER

Poročila v italijanščini: 12.30, 17.15, 19.15, 22.30.

Poročila v slov.: 7.30, 13.30, 15.00.

6.00-7.15 Prenos RL; 7.15 Jutranja glasba; 8.00 Kmetijska oddaja: «Z mladimi zadružniki v Drežnici — Pogovor z agronomom in Drejo»; 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro; 9.00 Naša nedeljska reportaža: «Beli oblak nad Sočo»; 9.20 Zabavna glasba; 10.00-10.30 Prenos RL; 10.30 Odlomki iz oper; 11.30 «Za našo vas»; 14.15 Valčki in polke; 14.30 Sosedni kraji in ljudje; 15.10 Glasba po željah; 16.00-19.00 Prenos RL; 19.00 Nedeljski šport; 19.10 Glasbeni intermezzo; 19.30-22.15 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327.1 m, 202.1 m, 212.4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.

6.00-7.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav; 7.35 Vedri zvoki; 8.00 Mladinska radijska igra — Josip Ribičič: Razbojnika Frice in Frace (prva izvedba); 8.40 Robert Schumann: Metuljčki in Arabeska; 9.00 Zabavna matineja; 9.40 Narodne in ponarodele pesmi; 10.30 Javna oddaja operne glasbe; sodelujejo: solisti Vanda Gerlovič, Zina Krelja, Marcel Ostaševski, Friderik Lupša in Attilio Planinšek, orkester RTVL, dirigent Danilo Švara (prenos iz velike filharmonične dvorane v Ljubljani); 15.25 Zabavne melodije z orkestri Alfred Schulz, Eddie Barcley in Franck Pourcel; 16.30 Beethovnova glasba za klavir in violončelo; 16.45 Nekaj narodnih; 17.06 Majhni zabavni ansambli; 17.30 Radijska igra — Max Gundermann: Rokovnik; 18.30 Gioacchino Rossini in Franz Liszt: Tatinska sraka, uvertura (Rossini) — Koncert za klavir in orkester št. 2 v A-duru (Liszt); 20.00 Halo, halo — izberite popevko! (prenos javne oddaje iz velike filharmonične dvorane v Ljubljani); 21.00 Igra orkester Helmuth Zacharias; 21.20 Drobci iz zapuščine starih mojstrov — G. Tartini: Sonata za violino in klavir v G-duru — G. Battista Pergolesi: Concertino za godala št. 3 v A-duru — Ch. W. Gluck: Arija Oresta iz opere Ifigenija na Tavridi — D. Scarlatti: Sonata v D-duru — J. Ch. Bach: Simfonija v B-duru; 22.15 Plesna glasba; 23.10 Pojeta Rose Marie Clooney in Elvis Presley; 23.35 G. Pierné: Sonata za violino in klavir v D-duru op. 36.

TELEVIZIJA

10.15 Kmetijska oddaja; 15.00 Direktni prenos aktualnega dogodka; 17.00 «Traviata»; 20.10 Kinoselekcija; 20.30 Poročila; 21.00 «Nocoj v Rascel City»; 22.00 Četrti mednarodni festival jazza; 23.15 Poročila in nedeljski šport

RTV JUGOSLAVIJA

11.00-12.00 Kmetijska oddaja — Zagreb; 20.00 TV dnevnik — Beograd; 20.20 TV tribuna: Sodni proces proti komunistom pred II. svet. vojno — Beograd; 20.40 Glasbeni film; 21.30 Prijatelj s podeželja — humoreska Vladimira Vujnovića — Ljubljana.

Jutri:

20.00 Oddaja o poljudni znanosti: O avtomatizaciji — Beograd; 20.30 Koncert — domač celovečerni umetniški film.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA v Trstu

vabi vse rojake iz mesta in okolice na

Prešernovo proslavo

ki bo DANES 22. februarja ob 16. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj».

Vstopnina 100 in 50 lir.

Sodelovala bodo prosvetna društva «Albert Sirk» iz Križa, «Prosek-Kontovel», «Slovan» iz Padriča, «Lipa» iz Bazovice, «Lonjer-Katinara», «Slovenec» iz Boršta, «V. Vodnik» iz Doline, «Ivan Cankar» od Sv. Jakoba, «Rado Pregarc» iz Škorklje in «S. Škamperle» od Sv. Ivana z recitacijami, pevskimi, tamburaškimi in folklornimi točkami.

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO

Danes ob 21. uri «Assunta Spina». Napisal Salvatore Di Giacomo, režiser Sandro Bolchi. Cene: 600, 400 in 250 lir.

KINO

Excelsior. 16.00: «Crna orhideja», Sophia Loren Anthony Quinn.
Fenice. 15.30: «Herod Veliki», Edmund Purdom, Sylvia Lopez, Sandra Milo, Totalscope, Eeastmancolor.
Nazionale. 16.00: «Otok obupancev», Carol Mohner, A. Morell.
Arcobaleno. 14.30: «Nenasitnice», P. Fresnay, G. Ferzetti. Prepovedano mladoletnim.
Supercinema. 13.30: «Tom in Jerry v 3. krogu», Technicolor.
Filodrammatico. 14.00: «Zgodba z Zapada», J. Maloney. Varieté.
Grattacielo. 14.00: «Vrtne rakete», P. Newman, J. Collins, J. Woodward.
Cristallo. 13.30: «Zenska, ki je dvakrat živela». Technicolor Kim Novak in J. Stewart.
Capitol. 14.00: «Usoda cesarice» (Sissi — tretji film), technicolor.
Astra Rojano. 14.30: «Ključ», William Holden, Sophia Loren. Cinemascope.
Alabarda. 13.30: «Zenska, ki je dvakrat živela», Techn. Kim Novak in J. Stewart.
Aldebaran. 14.00: «Burlaki na Volgi», John Perek, Elsa Martinelli, Dawn Addams, Rik Bataglim Cinemascope, Technicolor.
Ariston. 14.00, 17.30, 21.00: «Gigant», James Dean, Elizabeth Taylor, Rock Hudson.
Aurora. 13.30, 16.00, 18.45, 21.45: «Karamazovi», Y. Brynner, M. Schell in C. Bloom. Izkaznice neveljavne.
Garibaldi. 14.30: «Upor kovbojev», M. Hyer, J. Mahoney, C. William.
Ideale. 14.30: «Benetke, mesec in ti», A. Sordi, M. Allasio, O. Schoener.
Impero. 14.30: «Il marmittone», J. Lewis.
Italia. 14.00: «Sir... ljubezen in fantazija». (Vesele melodije).
Moderno. 14.00: «Mož, ki je videl svojo smrt», M. Craig, J. Arnall. Borba med Interpolom in ponarejevalci
S. Marco. 14.00: «Počitnice na Ischiji», Cinemascope, Technicolor, V. De Sica, N. Gray
Savona. 16.00: «Zbogom orožje», Rock Hudson, Jennifer Jones.
Viale. 14.00: «Maščevanje ...», J. Agar, L. Nelson.
Vittorio Veneto. 13.45: «Mornarji, ženske in smola», M. Arena, ... Lane, U. Tognazzi. Poje D. Modugno
Belvedere. 14.00: «Odongo», ... Fleyring, Mc. D. Carey.
Marconi. 14.00: «Veter ne ... brati», D. Bogarde in ... Tani.
Massimo. 14.00: «Krik ...čev», C. Walker in V. Mayo.
Novo cine. 14.00: «Dekle ...», B. Bardot, Jean Gabin.
Odeon. 14.00: «Oči brez luči», ... Villa in M. Vitale.
Radio. 14.00: «4. pešadijski...», Schneider.

KINO V MILJAH

Europa: «Jaz in polkovnik», Danny Kaye, Curd Sueyers.
Roma: «Zadnja pesem»
Verdi: «Karamazovi», Yul Brynner, Maria Schell.
Volta: «Neresnični general», ... Ford, Tansa Elg

LJUDSKA PROSVETA

Prosvetno društvo «Rade Pregarc» v Rojanu-Skorklji bo imelo svoj tretji redni letni občni zbor v torek, 24. februarja 1959 ob 20.30 na društvenem sedežu v Ul. R. Manna 29.

RAZNA OBVESTILA

NARODNA IN STUDIJSKA KNJIZNICA v Trstu priredi v sredo 25. t. m. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15 predavanje o hrvatskem pesniku Kranjčeviću. Predaval bo prof. Umberto Urbani s tržaške univerze. Sodelovala bosta člana SNG ... dest Sancin in Jožko Lukeš.

* * *

Danes, 22. t. m. ob 11. uri bo v dvorani Ljudskega doma v Ul. Madonnina 19 govoril don Andrea Gaggero o temi: «Prijateljstvo ne raketni izstrelki za mir ... narodi».

* * *

V torek 24. t. m. ob 20. uri bo v dvorani Ljudskega doma ... minska proslava ob 14. obletnici smrti Eugenia Curiela. Spominski govor bo imel vsedržavni tajnik Zveze italijanske komunistične mladine Renzo Trivelli.

* * *

Društvo slovenskih umetnikov. Jutri 23. t. m. ob 20.30 običajni društveni sestanek. Tema: ... nice in dejavnost DSU.

MALI OGLASI

KROJACNICO v centru mesta oddamo. Pojasnila pri Slovenskem gospodarskem združenju, tel. št. 37-808 ... 96-796.

26-LETNI SLOVENEC v Avstraliji se želi poročiti z 18 do ...letnim dekletom. Pisati na naslov: Rudolf Zele, Tiess Villa, Via Cooma N.S.W. Australia.

V TRSTU v veletrgovini ... Ul. Carducci 41, nasproti pokrite tržnici, so na izbiro vsakovrstne bunde (vetrni jopiči) vseh ... dežni plašči za moške in ženske ... hlače iz žameta ter že izdelane obleke in posamezni jopiči ... po najnižjih v Trstu obstoječih cenah. Nadalje obveščamo ... smo ravnokar prejeli 10.000 ... gomery plaščev za dečke, ki ... v prodaji za vsakega kupca ... reklamni ceni, t. j. po 4.000 ... Torej pomnite. V veletrgovini «Felice» v Trstu dobite bunde ... 2.900 lir. S tem odrezkom ... priznamo poseben popust

PISALNI STROJ OLIVETTI LEKSIKON s slovenskimi ... ugodno proda Pollak, Carducci ... tel. 91-694.

DEZNI PLASCI najnovejše vrste odporni proti dežju in mrazu ... ekskluzivna prodaja Pollak, Carducci 30, tel. 91-694.

KOLE ZA TRTE — proda ... Ulica Carpineto 21, tel. 53-141.

Potrebujemo
1.000 TON KOSTI ALI KOSTNE MOKE
Pisati:
PATAK - BOX 939
MILANO

Ciclo MELILLO

7.500 lir otroška kolesa ženska in moška ... kompletna z vsemi nadomestnimi deli in pritiklinami 13.500 lir za ves mesec februar. Vsa naša kolesa so zajamčena za dobo 12 mesecev.
TRST — UL. A CACCIA 3
Zahtevajte ponudbe!

SOŽALJE

Ob bridki izgubi pok. Justine Colja roj. Trobec, ki je bila ... do prizadela družine Colja, Tomažič, Stolfa, Debevc in Trampuž, izreka uredništvo «Primorskega dnevnika» svoje iskreno sožalje vsem ...čim.

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani in pomagali ob bridki izgubi naše drage mame in none

ANTONIJE RAŽEM vd. ČESNIK

Posebna zahvala pevskemu zboru «Lipa» za ganljive žalostinke, darovalcem cvetja ter vsem, ki so na katerikoli način počastili spomin drage pokojnice in jo spremili na zadnjo pot.

Družine:
CAC, METLIKA, BRAZ in GRGIC

Bazovica, 22.II.1959

Sporočamo žalostno vest, da nas je sinoči po kratki bolezni za vedno zapustila naša draga mama, babica in prababica

JUSTINA COLJA roj. TROBEC

Pokopali jo bomo v rojstni Skrbini. Dan pogreba, ki bo krenil iz mrtvašnice glavne bolnišnice, bo objavljen v torek.

ŽALUJOČE DRUŽINE COLJA, TOMAŽIČ, STOLFA, DEBEVC, TRAMPUŽ IN OSTALO SORODSTVO

Trst, Skrbina, Rubije, Piran, 22. februarja 1959

Goriško-beneški dnevnik

Dogodki tedna

Volitve v CRDA

Volilni rezultati v CRDA v Tržiču, ki so bile v petek 20. februarja, so pokazali sledeče stanje (v oklepajih objavljamo rezultate lanskega leta):

LADJEDELNICA

Delavci:

FIOM 2747 (2764) sedem odbornikov, CISL 927 (986) dva odbornika, UIL 492 (559) enega odbornika, CISNAL 211 (239) enega odbornika.

Uradniki:

FIOM nič (90) nobenega odbornika, CISL 266 (297) enega odbornika, UIL 317 (278) enega odbornika, CISNAL 91 (91) nobenega odbornika.

DELAVNICE OMFA

Delavci:

FIOM 425 (840) trije odborniki, CISL 193 (210) dva odbornika, UIL 104 (98) enega odbornika, CISNAL 21 (64) nobenega odbornika.

Uradniki:

FIOM 25 (58) nobenega odbornika, CISL 65 (54) enega odbornika, UIL 24 (14) nobenega odbornika, CISNAL nič [illegible] nobenega odbornika.

ELEKTROMEHANIČNE DELAVNICE

Delavci:

FIOM 352 (393) trije odborniki, CISL 85 (91) enega odbornika, UIL 208 (223) dva odbornika, CISNAL 28 (35) nobenega odbornika.

Uradniki:

FIOM nič (nič), CISL 63 [illegible] nobenega odbornika, UIL (100) enega odbornika, CISNAL nič (23) nobenega odbornika.

Skupno v vseh treh oddelkih CRDA: FIOM 13 odbornikov (14), CISL 7 odbornikov (6), UIL 6 odbornikov, CISNAL enega odbornika.

Goriški občinski svet

Goriški občinski svet je imel v tem tednu dve seji, na katerih je bila posvečena največja pozornost interpelacijam. Na prvi seji se je diskusija o interpelaciji svetovalcev KPI zavlekla več kot eno uro. Svetovalca sta zahtevala, da občina stopi na prste lastnikom prevoznih družb, ki so na avtobusnih progah, ki vežejo Gorico s predmestji in drugimi središči v pokrajini, zvišali voznine. Zahtevala sta, naj se takim podjetjem, ki prejemajo pogonsko gorivo po ugodnih cenah proste cone, gorivo odvzame, kot [illegible] v Dolini Aosta, kjer tudi podobno prosto co[illegible]

Podžupan dr. Poterzio je rekel, da se ne da primerjati prosta cona s tisto v Aosti, ker smo v Gorici dobili prosto cono zaradi [illegible] ozemlja, v Dolini Aosta pa imajo ogromne zaslužke z igralnico ter z zimskim in poletnim turizmom. Svetovalca bosta imela priliko zahtevati spremembo pravil o prosti coni med razpravo na seji občinskega sveta, ki bo v kratkem.

V petek pa je bila seja v celoti posvečena razpravi o interpelacijah svetovalcev PSI in KPI o vprašanju [illegible]. Svetovalci levice so zahtevali, naj občinska uprava posreduje v [illegible] med Trstom in Vidmom, [illegible] nasprotovanja med tema pokrajinama odlašajo [illegible] dežele. Zaradi [illegible] odsotnosti je podžupan dr. Poterzio rekel, da občinska uprava nima namena načenjati diskusije o tem vprašanju, ker še vedno smatra za [illegible] skoraj soglasni sklep [illegible] sveta od lanskega [illegible] o ustanovitvi dežele.

Občni zbor slovenskih šolnikov

Sindikat slovenskih šolnikov na Goriškem je imel v sredo popoldne v dvorani restavracije «Pri zvezdi» v Gorici tretji letni občni zbor, na katerem je predsednik dr. Rado Bednarik podal pregled lanskoletnega delovanja. Predvsem je naglasil potrebo, da se vključijo v to stanovsko organizacijo še vsi tisti, ki stojijo ob strani. Prof. Humar Močnik je poročal o notranjem delovanju sindikata, Anka Fajgel o stanju blagajne. Sledile so volitve, ki jih je vodil dr. Andrej Makuc. V novi odbor so bili izvoljeni: dr. Rado Bednarik, dr. Kazimir Humar, učiteljica Lidija Boškin, dr. Nežica Kocjančič, prof. Ivo Bolčina, dr. Albin Sirk in prof. Mirko Filej.

Dva motociklista podlegla poškodbam

V noči od četrtka na petek sta v goriških bolnišnicah podlegla hudim poškodbam na glavi dva motociklista, ki sta se pred dnevi prevrnila. Pozzagli je padel v torek v Ul. Catterini, ker so se mu zlomile sprednje vilice. Bernasconi pa je v nedeljo podrl v Koprivi neko žensko. Oba motociklista sta bila že precej v letih.

Obvestilo PSI

Pokrajinska zveza socialistične stranke sporoča, da bo jutri strankam na razpolago, od 11. ure dalje, na sedežu stranke v Gorici, Drevored XXIV. Maja 1, poslanec prof. Vittorio Marangone.

Obvestilo županstva

Županstvo sporoča, da so od danes do 26. februarja, v uradnih urah, na protokolarnem uradu na razpolago zainteresiranim seznami kmečkih davkoplačevalcev za leti 1957 in 1958. Gre za sezname tistih, ki niso še izvršili svoje dolžnosti.

Danes otvoritev vrtca v Rupi

Danes ob 11. uri bodo uradno otvorili otroški vrtec v Rupi. Otvoritvi bodo poleg predstavnikov krajevnih in pokrajinskih oblasti prisostvovali tudi starši z otroki.

Vpisovanje otrok se bo pričelo jutri 23. februarja med uradnimi urami (od 8. do 16. ure) in bo trajalo 15 dni. Vrtec v Rupi lahko obiskujejo otroci iz Rupe, s Peči in iz Zgornjih Gabrij.

Vesti iz Števerjana

Oddali gradnjo otroškega vrtca

Celotni strošek, ki ga bodo krili s posojilom, znaša 6,9 milijona lir - V petek cepljenje proti otroški paralizi

V torek 17. februarja je bila v Števerjanu dražba, na kateri so oddali gradnjo otroškega vrtca v Števerjanu gradbenemu podjetju Luigi Milanese iz Gorice. Občina je pred časom razpisala tri dražbe, ne da bi se prijavilo katerokoli podjetje. Sedaj so z dovoljenjem pristojnih oblasti razpisali dražbo z zvišanjem vzklicne cene 6.320.000 lir.

Podjetje Milanese je ponudilo 5-odstotno povišanje, to se pravi 316.000 lir. Če se k tej vsoti prišteje še 280.000 lir stroškov za administracijo v zvezi s tem vprašanjem, tedaj bo celotni strošek narastel na 6,9 milijona lir. Krili ga bodo s posojilom.

V petek 27. februarja bodo v občinskem ambulatoriju v Števerjanu cepili 17 otrok v starosti od 3 mesecev do treh let proti otroški paralizi. Pričetek cepljenja ob 12.30. Skupno so v števerjanski občini cepili 35 otrok.

V Jazbinah so v teku priprave za pričetek gradnje osnovne šole. Sedaj so zravnali zemljišče, na katerem bo šolsko poslopje.

Če mu davkarija ni poslala na dom obrazca, s tem še ni rečeno, da je razrešen dolžnosti. V takem primeru naj obrazec kupi v trafiki za 25 lir. Čeprav je za prijavo še skoraj 40 dni časa, naj davkoplačevalci svojo dolžnost čimprej opravijo, da ne bodo pozneje izgubljali časa s čakanjem.

Do 31. marca prijavite dohodke

Kakor vsako leto tako bomo tudi letos do 31. marca prijavili svoje dohodke. Vsakdo je to dolžan storiti, čeprav se njegovi prejemki od lanskega leta do letos niso spremenili.

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je v tednu od 15. do 21. februarja t. l. rodilo 9 oseb, umrlo 10 oseb, poroki pa sta bili dve.

RODILI SO SE: Claudio Padovan, Mauro Turus, Tullio Todino, Donatella Gandolfi, Rita Sever, Cristina Gregorig, Matrizia de Comelli, Alessandro Deboni, Lorenzo Sfiligoi.

UMRLI SO: 64-letna gospodinja Giovanna Fornasarig poročena Tensi; 55-letna upokojenka Maria Scarcelli; 74-letni upokojenec Francesco Marin; 67-letna gospodinja Maria Pischiutta; 55-letna upokojenka Dorotea Bori por. Ghersetti; 59-letna gospodinja Gelinda Livoni por. Sacilotto; 60-letni trgovec Amerigo Pozzagli; 55-letni zidarski mojster Vincenzo Bernasconi; 44-letni pometač Galliano Job; 63-letni upokojenec Cesare Brialdi.

POROČILI SO SE: obrtnik Carlo Visintin in gospodinja Rosa Ferfolja; mehanik Alberto Gec in gospodinja Angela Bovcon.

OKLICI: zidar Guido Qualizza in učiteljica Maria Luisa Komavli; mehanik Bruno Spanghero in Bianca Bais; električar Ernesto Pettarin in delavka Silva Micheluzzi; uradnik Giuseppe Di Giovanni in gospodinja Marija Poglovec.

DANES 22. FEBRUARJA gostuje Slovensko narodno gledališče v Prosvetni dvorani v Gorici, Korzo Verdi 1, s pravljično igro v štirih dejanjih

PEPELKA

pisateljice Marije Holkove; prevedel Jožko Lukeš.

Predstavi bosta ob 16. in ob 20. uri. Cene vstopnic — za odrasle: sedeži po 300 in po 200 lir, stojišča 150 lir; za otroke: sedeži po 200 in po 100 lir, stojišča 50 lir. — Prodaja vstopnic na sedežu ZSPD v Ul. Ascoli 1, v kavarni Bratuš ter pri blagajni dvorane pred pričetkom predstav.

Neveljavne razglednice v Belgiji in v Zah. Nemčiji

Pošti v Belgiji in v Zahodni Nemčiji sta se pritožili pri italijanski poštni upravi, da prejemata iz Italije zlasti med velikonočnimi in božičnimi prazniki številne razglednice, ki so okrašene s srebrnimi in zlatimi luskinami ter z drobci stekla in sljude (mica). Pošti teh dveh držav ne bosta dostavili takih razglednic.

* * *

V soboto 28. februarja ob 12. uri zapade rok za prijavo dohodkov v letu 1958 na registrskem uradu in naročnine IGE za leto 1959. Pri zvezi trgovcev morejo prizadeti dobiti vsa pojasnila.

* * *

Družba SIAE (avtorske pravice) je sklenila z italijansko federacijo lastnikov javnih lokalov sporazum, ki daje članom pravico do popusta pri poslušanju in gledanju radia in televizije. Popust lahko dobijo, če plačajo naročnino agencijam SIAE do 28. februarja. Zveza trgovcev bo v ta namen izdala svojim članom potrdilo, če bodo to zahtevali, za dosego omenjenega popusta.

ZAPRTA ULICA

Goriška občina sporoča, da bo Ulica del Carso v Štandrežu, od odcepa od Ul. sv. Mihaela do novega naselja INA-Casa, zaprta za promet od jutri dalje ker bodo delavci urejevali to cesto. Ulica bo zaprta do zaključka del. Vsa vozila bodo morala voziti po Ulici sv. Mihaela.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Cristofoletti, Ul. Carducci 14, tel. 2972.

V torek zvečer v kino dvorani

Občni zbor društva kmetovalcev v Štandrežu

V torek zvečer je bil v Štandrežu redni letni občni zbor društva neposrednih obdelovalcev zemlje, na katerem je predsednik Dušan Brajnik poročal o lanskoletnem delovanju. Rekel je, da so napravili dve prošnji za obrtnic' za prodajanje sadja in zelenjave ter za mlekarno v novem naselju v Ul. Carso, vendar so jim prošnjo za prvo obrtnico že odbili, za drugo pa še niso prejeli odgovora. S pomočjo društva je bilo napravljenih 85 prošenj za sečnjo drv, ki jih imajo dvolastniki v Jugoslaviji. Članarina ostane nespremenjena.

Tajniško poročilo je imel Peter Budal, ki je rekel, da je imelo društvo lani 21 sej. Članov je 114, trije pa so umrli, med njimi tudi društveni knjigovodja Rudi Lutman.

Za trgovske posle je odgovoren Pavletič, ki je rekel, da so nabavili krompir in amoniak v skupni vrednosti 4,6 milijona lir. Viljem Zavadlav je naštel ves inventar in navedel, da so pred kratkim kupili črpalko za gnojnico in si nabavili katastrsko mapo štandreških polj. Mirko Gulin je podal blagajniško poročilo. Rekel je, da je bilo lani manj dohodkov s smetiščem; ker je bila tudi slaba letina, se je dobiček društva zmanjšal za polovico. Dominik Nanut je govoril o pripravljanju zakona za zavarovanje proti jetiki, po katerem bo vsaka oseba plačala po 700 lir letno. Na koncu je preglednik računov Emil Cingerli rekel, naj člani povedo svoje ugovore na občnem zboru, ne pa v gostilnah.

Kino v Gorici

CORSO. 14.30: «Grešniki v blue jeans»; P. Petit in J. Carre. Mladoletnim prepovedan vstop.

VERDI. 14.00: «Barbar in gejša», J. Wajne, cinemascope v barvah.

VITTORIA. 15.00: «Tiger». S. Granger in B. Rush, cinemascope v barvah.

CENTRALE. 15.00: «Upornica Divjega Zapada», M. O'Hara, barvni film.

MODERNO. 15.00: «Mož, ki je preveč vedel».

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj so na goriškem letališču zabeležili najvišjo temperaturo 12 stopinj ob 16. uri, najnižjo pa —2,2 stopinje ob 4. uri.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam požrtvovalno pomagali ob smrti in pogrebu našega nepozabnega

ALOJZA BUDALA

se najtopleje zahvaljujemo.

DRUŽINA IN SORODSTVO

Štandrež, 22. februarja 1959

Sestanek gospodarstvenikov v Benetkah

V Benetkah so se sestali gospodarski predstavniki Treh Benečij. Goriško pokrajino predstavlja Bramo od zveze trgovcev. Sestanek je bil sklican z namenom, da se pogovorijo o gospodarskem položaju v naših krajih.

Uvoz 200 ton masla za prvo štirimesečje

Na podlagi ministrskega dekreta bo goriška carina do 30. aprila letos dovolila uvoz za potrebe prebivalstva na področju proste cone v Gorici 200 ton masla v okviru kontingenta za to leto. Oblast bo pozneje izdala še dekret za uvoz masla v drugem in v tretjem štirimesečju.

SMUK V CHAMONIXU

Gramshammer prvi v smuku

CHAMONIX, 21. — V smuku za moške za veliko nagrado Chamonixa je zmagal Avstrijec Gramshammer. Proga je bila dolga 3200 m in je imela 900 m višinske razlike.

Vrstni red:

1. Gramshammer (Avstr.) 2' in 32"13, 2. Vuarnet (Fr.) 2' in 33"35, 3. Molterer (Avst.) 2'33"82, 4. Duvillard (Fr) 2' in 34"39, 5. Alberti (It.) 2' in 34"47, 6. Bozon (Fr.) 2'34" in 84, 7. Staub (Sv.) 2'34"96, 8. Bonlieu (Fr.) 2'35"13, 9. Gacon (Fr.) 2'35"47, 10. Zimmerman (Avst.) 2'36"97, 17. Fill (It.) 2'44"39.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Prijateljska tekma nogometnih «nad» v Veroni

Italijanski juniorji zasluženo premagali avstrijske s 3:1 (0:1)

Avstrijci so prevladovali v prvem, Italijani pa v drugem polčasu

VERONA, 21. — Italijanska juniorska nogometna reprezentanca je v prijateljskem srečanju v Veroni zasluženo premagala odgovarjajočo reprezentanco Avstrije s 3:1 (0:1). Tekmi so prisostvovali najvišji italijanski nogometni predstavniki s komisarjem FIGC Zaulijem na čelu.

Švicarskemu sodniku Schikkerju sta se enajstorici predstavili v naslednjih formacijah:

AVSTRIJA: Hujer; Reiter, Latzeiberger; Skocik, Buchberger, Stamm; Erkinger, Fabitschowitz, Haindl, Schilling, Meier.

ITALIJA: Cassani; Noletti, Magazzù; Galeone, Bercellino, Vignoli; Cella, Cera, Mascalaito, Ferrario, Novelli I.

Gole so dosegli: v prvem polčasu v 31' Haidl (A.); v drugem polčasu v 6' Bercellino iz 11-metrovke, v 27' Cella, v 31' Ferrario (vsi It.).

Tekma je imela dva povsem različna polčasa. V prvem so kljub relativni upravnovešenosti igre tehnično in taktično prevladovali Avstrijci, v drugem pa so bili absolutni gospodarji igrišča Italijani. Avstrijci so v prvem polčasu prikazali izdelano skupno igro tipično dunajske šole, ki temelji na organizaciji četverokotnika in so spretno izkoriščali nezanesljivost italijanske obrambe, v kateri je bil samo Magazzù na mestu. Po golu, ki ga je dosegel Heindel, je bila njihova premoč še posebno očitna in v vsak njihov napad je predstavljal nevarnost za Cassanijeva vrata. V tem delu igre so se med gosti odlikovali Schilling in Heindel v napadu ter Buchberger in Skocik v krilski vrsti.

V drugem polčasu je vstopil v italijansko moštvo Spigno namesto Vignolija in akcije Italijanov so takoj bile bolj smotrne. Že v prvih minutah so z ostrimi napadi zmedli Avstrijce, ki praktično sploh niso mogli zaustaviti napadov domačih in uravnovesiti igro. Avstrijska obramba se je mnogokrat rešila z veliko srečo, ni pa mogla preprečiti treh golov in zaslužene zmage Italijanov.

V vsem drugem polčasu je bila italijanska obramba praktično brez dela.

Začetni udarec so imeli Avstrijci, ker so Italijani izbirali igrišče. Schilling se je takoj uveljavil s svojim spretnim preigravanjem in Italijani so prvo dobro akcijo izvedli šele v 4', vendar je moral Cassani že minuto pozneje odstraniti nevarnost po prodoru Schilling - Meier. V 9' je prodrl pred vrata Skocik in Bercellino je odbil žogo v zadnjem trenutku v kot. V 27' so gostje spet izvedli krasno akcijo. Stamm je podal Erkingerju, čigar strel je Cassani odbil. Žogo je prestregel Haindl in jo je s treh metrov poslal čez prečko. Sledila sta dva zaporedna protinapada Italijanov brez uspeha, v 31' pa so gostje dosegli gol. Erkinger je centriral skoraj iz kota in Haindl je iz obrata neubranljivo streljal v mrežo. Preostali del polčasa je potekel v stalnih napadih Avstrijcev, ki jih je italijanska obramba le s težavo zadrževala.

V 31' prvega polčasa je zapustil igrišče Vignoli in zamenjal ga je Spigno, v drugem polčasu pa je zapustil igrišče Haindl, katerega je zamenjal Hirnschrodt.

Že v prvih minutah drugega polčasa so Italijani večkrat nevarno prodrli in v 6' končno izenačili. Strel Cere je zaustavil z roko Buchberger v kazenskem prostoru in 11-metrovko je realiziral Bercellino. V 12' spet lepa akcija domačih. Cera in Mascalaito sta preigrala vso nasprotno obrambo, toda Ferrario je zaključni strel poslal mimo vrat. V 21' je Avstrijcem uspelo za trenutek prekiniti premoč Italijanov, toda Meier je streljal čez prečko. Dve minuti pozneje gneča pred avstrijskimi vrati brez posledic, v 27' pa je Novelli z lepim strelom iz obrata na predložek s kota povedel Italijane v vodstvo. V 31' je dosegel Ferrario tretji gol iz prostega strela. Žoga se je odbila od živega zidu, spremenila smer in prevarala sicer dobrega vratarja gostov.

PLAVANJE

Konrads pred Devittom v finalu na 110 yardov

HORBAT, 21. — Avstralec Jon Konrads je zmagal v finalu na 110 yardov prosto v okviru avstralskega plavalnega prvenstva in pustil za seboj svetovnega rekorderja Johna Devitta. Konrads je dosegel izvrsten čas 55"9, ki je le za 8 desetink sekunde slabši od svetovnega rekorda Devitta, ki pa še ni bil priznan.

Jon Konrads je zmagal tudi v finalu na 1650 yardov s časom 18'24"2. Drugi John Rigby 18'34"7, 3. Kissane 18'46"1.

V finalu na 110 yardov v metuljčkovem slogu je zmagal Brian Wilkinson s časom 1'04"2. Drugi Hays 1'06"8, tretji Kalbe 1'07"5.

V finalu na 220 yardov prsno je zmagal Terry Gathercole z 2'47"1.

V tekmovanju žensk je v finalu na 220 yardov prosto zmagala Dawn Fraser s časom 2'15"3. Druga je bila Ilsa Konrads. Nato je Fraserjeva v štafeti 4x110 yardov prosto izenačila lastni svetovni rekord na 110 yardov s časom 1'01"4.

Na 220 yardov prsno je bila prva Rosemary Lassig s 3'00"8, 2. Hogan 3'04"2.

Svetovno smučarsko prvenstvo študentov

Leis (Nem.) prvi v slalomu Mueller (Nem.) v kombinaciji

Italijan Vigliani 7. v slalomu in 3. v kombinaciji

V skokih najboljši Jugoslovani

ZELL AM SEE, 21 — S slalomom za moške in s samostojnimi skoki se je zaključilo svetovno smučarsko prvenstvo študentov. V slalomu je zmagal Nemec Leis pred rojakom Muellerjem, ki si je zagotovil prvo mesto v kombinaciji in z njim naslov absolutnega svetovnega študentovskega prvaka za l. 1959. Od Italijanov se je v slalomu Vigliani uvrstil na 7. mesto, v kombinaciji pa zavzel častno tretje mesto. Rezultati:

Slalom: 1. Leis (Nem.) 115"6, 2. Mueller (Nem.) 119"4, 3. Herwinh (Šv.) 123"5, 4. Rey (Šv.) 123"7, 5. Koppe (Nem.) 123"9, 6. Mounier (Šv.) 124"4, 7. Vigliani (It.) 128"1, 8. Dilcher (Nem) 129"2, 9. Keglovic (Avst.) 130"7, 10. Koestinger (Avst.) 130"8, 11. Viola (It.) 131"3, 21. De Stermich (It) 139"6, 24. Bertolaia (It.) 144"4.

Kombinacija (smuk, veleslalom in slalom): 1. Mueller (Nem.) (svetovni prvak) 1,96, 2. Leis (Nem.) 4,09, Vigliani (It.) 16,14, 4. Rey (Šv.) 16,65, 5. Keglovic (Avst.) 17,30, 6. Herwing (Šv.) 19,38, 7. Koestinger (Avst.) 20,43, 8. Mounier (Šv.) 21,59, 9. Grunder (Šv.) 21,70, 10. Koppe (Nem.) 22,66.

Svetovno študentovsko prvenstvo se je zaključilo s samostojnimi skoki pri katerih pa Italijani niso sodelovali. V močni konkurenci so se na prva tri mesta uvrstili Jugoslovani Oman, Rožina ni Gorjanc, ki so se odlikovali tako po dolžini skokov kot po lepem slogu. Tehnični rezultati nam trenutno še niso znani.

NOGOMET

Za olimpijski turnir 36 dokončnih prijav

RIM, 21. — S prijavo Urugvaja in Libanona v zadnjem trenutku se je včeraj opolnoči zaključil prijavni rok za olimpijski nogometni turnir 1960. Skupno se je prijavilo 36 držav, to je 12 več kot na olimpiadi v Helsinkih. Turnirja se bodo udeležile naslednje države:

Avstralija, Avstrija, Bolgarija, Češkoslovaška, Koreja, Danska, Egipt, Etiopija, Finska, Nemčija, Ghana, Japonska, Grčija, Indija, Indonezija, Anglija, Irak, Jugoslavija, Libanon, Luksemburg, Malta, Norveška, Nizozemska, Poljska, Romunija, ZDA, Švica, Tajlandija, Tanganika, Tunizija, Turčija, Uganda, Madžarska, Sovjetska zveza in Italija.

KOLESARSTVO

Baldini operiran

RIM, 21. — Svetovni in italijanski kolesarski prvak v cestni vožnji Ercole Baldini je bil danes nujno operiran zaradi nevarnega vnetja slepega čревesa. Operacijo je izvedel prof. Zappalà.

Ercole Baldini se zaradi tega seveda ne bo mogel udeležiti dirke po Sardiniji, ki se začne jutri.

Danes v Trstu

NOGOMET

Triestina - Brescia, juniorji, pokal «E. De Mardino». Občinski stadion ob 15.

Cremcaffe - Turriaco, diletanti, igrišče Ponziane ob 15.

CRDA - Ronchi, diletanti, igrišče pri Sv. Ivanu ob 15.

Istria - Libertas, diletanti, igrišče pri Sv. Alojziju ob 15.

Fortitudo - San Giovanni, diletanti, igrišče v Miljah ob 15.

Cava Romana - Ponziana, diletanti, igrišče v Nabrežini ob 15.

KOŠARKA

Palacanestro Stock - Standa Milano, ženska A serija. Športna palača ob 17,30.

CM Mercantile - USCI Venezia, ženska B serija. Telovadnica v Ul. della della Valle ob 11.

Olimpia Hausbrandt - Julia Trieste. Telovadnica v Ul. della Valle ob 16.

ATLETICA

Tek čez drn in strn za vse kategorije. Organizira SGT (6 km). Start ob 10.30 pri otroškem naselju na Opčinah.

KONJSKE DIRKE

Dir (trotto) na Montebellu. Začetek ob 14. Glavna dirka «Premio delle Muse». Lir 360.000, proga 2100 m. Dirka TOTIP.

NOGOMET

Santamaria je Španec in ne Urugvajec

MADRID, 21. — Nastop srednjega krilca Real Madrida Santamarie v španski reprezentanci, ki bo 28. t. m. igrala v Rimu proti reprezentanci Italije, je sprožil polemiko v zvezi z državljanstvom Santamarie.

Predstavnik Real Madrida je izjavil, da ni nobenega razloga, zaradi katerega bi Santamaria ne mogel igrati v reprezentanci, češ da ni Urugvajec, kot so pisali nekateri italijanski listi. Dejal je, da je Santamaria sin Špancev in španskih državljanov in da je vpisan v državljansko knjigo španskega konzulata v Montevideu.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 22. t. m. ob 16. uri barvni film:

Pustolovščine Arzena Lupina

Igrajo: ROBERT LAMOUREX, O. E. HASSE

Kino na Opčinah

predvaja danes 22. t. m. z začetkom ob 15. uri Universal cinemascope barvni film:

ERICH MARIA REMARQUE

«ČAS ZA ŽIVLJENJE»

JOHN GAVIN · LIESELOTTE PULVER
JOCK MAHONEY · DON DeFORE · KEENAN WYNN

V ponedeljek 23. t. m. ob 18. uri ponovitev istega filma.

ANDREJ BUDAL

ŽUPAN ŽAGAR

7.

«Če jih niso zadeli včeraj, ko so bili tik nad vasjo in bi jih bil človek s puško zadel», je zmajal z glavo poročnik, «kako jih bodo danes?»

Enakomerno brnenje je naraščalo ter nato polagoma pojemalo. Ravnokrila sedmorica je silila v sonce.

«Danes nimajo za nas nobenih pozdravov», je menil polkovnik.

«Če bo mirno, bi lahko tudi jaz kosil», je rekel župan.

«Upajmo, da bo», je kimal poveljnik.

Žagar je snel koso izpred hleva, vtaknil oslo v vodir in ga opasal. Klepalo s kladivom je vrgel čez ramo, si napolnil pisano čutarico, natlačil kruha in prigrizka v žepe suknji in se napotil v senožet. V gostilni pri cerkvi je potoma naročil, naj mu za opoldne skuhajo kaj gorkega.

«Sam, sam?» je vprašal krčmar.

«Lahko bi še čakal», je odvrnil Žagar. «V malo dneh morda vrnejo sinovi, če tam z družino kaj prida uredijo. Da ti po pravici povem, Štefan: moj dom je pust in ni moj. Drugi gospodarijo v njem. Človeka boli srce, ko jih gleda. Rad se jim umaknem».

«Verjamem, Žagar», je sočutno dejal Štefan. «Tudi pri meni se šopirijo povsod. Klet in hišo moram zaklepati pred njimi. Zato pa mi ne gremo, če ne bo hujšega. Dokler imam lastno v hiši, se jih laže branim. Zasluži se pa tudi z njimi. Natakarji imajo svetlih kebrov, da je kaj».

Pomežiknil je proti stranski sobi. Nekaj častnikov je sedelo tam pri belo pogrnjeni mizi ob kavi in rogljičkih.

«Prav je, Štefan. Le nabiraj svetle kebre. V zaledju bi ne mogel...

Žagar je odkorakal s koso. Na koncu vasi se mu je prizibala naproti Mica v nedeljski obleki, v svetlih čeveljčkih z visokimi petami, z modrim, svilenim trakom in iskrečim se glavnikom v našopirjenih laseh.

«Hej, Mica, kaj pa to?» je Žagar posmehljivo zazijal. «Kam hitijo te nožice, na ples ali v svate?»

Mica je čutila posmeh, a zdelo se ji je, da je šali primešanega tudi nekaj prikritega dobrikanja.

«Na izlet», se je prijazno nasmehnila.

«Sama? Kam pa?»

«V mesto. Z vozom. Povabljena sem».

«Kdo te je povabil?»

«Prijazni ljudje».

Zdaj je bila že mimo njega. Govorila je ozirajé se, kakor da se ji mudi, in za spoznanje pomilovalno, češ: «Le glej me, župan! Ti si le kmet in kosec, jaz pa sem gospodična».

«Mica, Mica», je Žagar zmajal z glavo. Ona tega ni več slišala.

Kosec se je bližal svoji senožeti. Od daleč se mu je zdelo, da se pri cesti svetlika v njej jasnejša lisa, ki se je bolj rumenkasto odražala od ostale motno zelenkaste ravni. Stopil je hitreje. Slutnja ga ni varala. Precej široko plesmo je bilo tam pokošeno in pograbljeno. Ves konec senožeti naokrog pa je bil poteptan in popasen.

«To ni Logar», je mrmral. «To je vojaštvo — to je vojna».

Tudi sosednje senožeti so imele nekaj takih sledov. Ali naj se pritoži na poveljstvu? Dokazov nima, da je vojaštvo krivo. Če hočejo, lahko tajijo.

Čutarico in suknjo je obesil na bližnjo murvo ter začel kositi. Nikdar še ni stal ob košnji kakor danes sam v senožeti. Navadno so pele najmanj tri kose, včasih tudi štiri, če se je Ivanu zahotelo košnje. Pol dneva — in trava je bila na tleh. Danes Žagarju in bilo neprijetno, da se košnja ne bo tako hitro končala. Osiroteli dom, ki se vsiljenci šopirijo po njem, ga ni posebno mikal in bil je zadovoljen, da mu ni treba biti doma in jih gledati.

Enakomerno prestopanje in zamahovanje ga je v duhu prestavljajo nazaj v nekdanje mirno, lagodno življenje sredi teh bujnih poljan, prav nič podobno hlastanju in razburjanju poslednjih dni. Spominjal se je prejšnjih košenj od svojega šestnajstega leta dalje. Sprva je stal z rajnkim očetom v vrsti in če se je kosa kaj zatikala ali upirala, mu je oče pokazal, kako si jo je treba pokoriti. Naslednja leta, ko so roke povsem obvladale kosišče, mu je bilo največji užitek pogledovanje izpod klobuka v sosedovo senožet, kjer so grabljice med delom pele in kramljale, med njimi tudi njegova sedanja družica in mati njegovih otrok. Po vojaščini in poroki je kot mlad gospodar zahajal s hlapcem v senožet. Pozneje, ko so sinovi doraščali, je nje učil tega posla in delal z njimi.

Po devetih je sedel v senco pod murvo in se okrepčal. S koncem kosišča je nato razbrcal že pokošene redi. Poklepal je skrhano ostrino, jo izgladil z oslo in nametal do poldne še nekaj redi. Raztrosil je tudi te, skril koso v bližnje žito in odšel h kosilu.

V gostilni je sedel z domačimi k mizi.

«Ti kosiš. Jaz še tega ne morem», je potožil Štefan. «Če se le zganem zdoma, mi novi gostje vse raznesejo».

«Jaz pa dóma nimam več. Drugi se šopirijo v njem. Zdaj skušam rešiti seno — če se bo dalo. Tudi tam že hodijo v škodo. Kjer se jim zdi, si sami nakosijo in nagrabijo sena ali detelje», je povedal Žagar.

«Pritožimo se. Županstvo naj jim stopi na prste».

«Težko jih bo krotiti. Povem polkovniku. Pa vem, da takih tožbá ne poslušajo radi».

V hišo je stopil občinski sluga. Izpod pazduhe je vzel laket dolg papirnat valjarček ter ga začel razvijati pred županom.

«To bo treba kam nabiti», je rekel. «Nova prebiranja. Tajnik prosi, da poveste, kam naj to denemo».

Žagar je naglo vstal in z očmi preletel razglas.

«... od 17. do 45. leta...», je bral nekje v sredi.

«Tudi mene bodo prebirali», se je zresnil Štefan.

«Sveta nebesa, le kdaj bo tega konec?» je zatarnala gospodinja.

«Konec, konec —», je skomizgal župan. Podvizal se je s kosilom in odhitel za slugo.

Pri občinskem domu je pokazal, kje naj visi razglas. Doma je poiskal v skednju grablje in vile ter se vrnil v senožet.

V popoldanski pripeki je z vilami obrnil pokošeno in raztrošeno seno. V senci pod murvo si je znova naklepal koso.

«Zdaj mi jih poberejo», je razmišljal med ostrim nabijanjem, ki se je sunkovito trgalo iz klepala, kose in kladiva. «Vse tri. Ženske same v tujini, jaz sam v fronti, sinovi sami v strelskih jarkih, raztepeni v bogve kakšne konce sveta — tako bo sedaj».

Po stranskem razoru se je napotil v sredino senožeti, kjer je bil opoldne prenehal. Nove redi so se delale pod koso, dokler se ni sonce nagnilo. Tedaj je z grabljami potegnil seno proti sredi in ga z vilami zložil na kupe. O mraku se je vrnil.

Streljalo ni. V kleti si je narezal gnjati in sira in si natočil majoliko vina. V kuhinji je sédel za mizo in gledal med večerjo skozi odprto okno na dvorišče.

S ceste je pritopotal in prihrzal konj. V sedlu se je zibal polkovnik in pritiskal narahlo svetle ostroge v belo konjsko dlago. Jezdec je skočil na tla, izročil belca vojaku in z dvorišča prijazno pokimal županu skozi okno. Še preden je Žagar dobro odzdravil, je bil polkovnik v kuhinji.

«Ostanite, ostanite», je pomirljivo pomignil županu, ki je bil naglo in spoštljivo vstal. Njegove ostroge so zažvenketale po kuhinji, njegove oči so se živahno ozrle po stenah, opravi in ognjišču. Nato je sam sedel županovemu mestu nasproti in z roko ukazal Žagarju, naj ne prekinja večerje.

«Da», je odločil, «tako bo najbolje. Vaša kuhinja bo častniška kuhinja. Vi boste v njej dobivali hrano zastonj. Saj vam itak nima kdo kuhati, kajne?»

«Kakor ukazujete», se je vdal župan. Po kratkem premolku je dodal: «Seno odnašajo».

«Kdo?»

«Vojaki».

«Naznanite mi vsak prekršek. Napišite imena in mi jih izročite. Krivce zadene kazen po predpisih. Če ne bo drugače, postavimo straže. Po naših jarkih preveč vojaštva lenobo pase. Sovražnik se ne upa blizu».

Ko je poveljnik odrožljal, se je župan tiho nasmehnil vase: «Napišite imena! Lep nasvet. Le kdo mi jih pove?»

Drugo jutro se je odpravil o prvem svitu v senožet. Opazil je, da je bila prva dva kupa na koncu vzela noč.

«Napišite imena», si je ponovil z bridko grenkobo.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, nedelja 22. februarja 1959
Leto XV. - Št. 46 (4200)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 - Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROCNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 1.440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Po včerajšnji uvodni izmenjavi misli

Razgovori Mac Millana in Hruščeva se danes nadaljujejo blizu Moskve

Na svečani večerji sta oba državnika poudarila željo po izboljšanju mednarodnih odnosov, „ki jih je ohladil led hladne vojne“

MOSKVA, 21. — Mac Millan in Selwyn Lloyd sta prispela danes s svojim spremstvom na uraden obisk v Moskvo. Letalo «Comet» je preletelo razdaljo med Londonom in Moskvo v treh urah in 40 minutah. Na letališču so Mac Millana sprejeli Hruščev, Mikojan, Kozlov, Kozigin in zunanji minister Gromiko.

Letališče in pot z letališča v Moskvo sta bili okrašeni s sovjetskimi in britanskimi zastavami. Na letališču in po poti pa je goste pozdravljala velika množica.

V svojem pozdravnem govoru je Hruščev med drugim izjavil: «Vaš obisk nam nudi prijetno priložnost za koristno izmenjavo misli o sovjetsko-angleških odnosih in o perečih mednarodnih vprašanjih, ki zaskrbljajo sovjetsko in britansko ljudstvo. Vedno smo naklonjeni izboljšanju odnosov med SZ in Veliko Britanijo. SZ je miroljubna država, ki gradi novo komunistično družbo. Predvsem hočemo preprečiti vojno. Hočemo živeti v miroljubnem sožitju in zadevna naša politika je nespremenjena. Pripravljeni smo na plodne razgovore.»

Mac Millan je odgovoril: «Moj obisk ima tri namene: 1. Zunanji minister in jaz nameravamo vrniti Vaš vljudnostni obisk v naši deželi leta 1956. Žal nam je, da so dogodki onemogočili, da bi prej vrnili ta obisk. Zadovoljni pa smo, da je prišel trenutek, ko smo lahko sprejeli vašo gostoljubnost. 2. Upamo, da bomo lahko kaj videli o vašem ljudstvu, o vaši industriji in o kmetijstvu v Sovjetski zvezi. To ni moj prvi obisk: bil sem že tu kot navaden turist skoraj pred tridesetimi leti. Pričakujem, da bom našel v SZ v celoti spremenjene pogoje od tistih, kakršni so bili tedaj, skoraj prav tako takor se današnja Anglija razlikuje od slike, kakršno je naslikal Dickens... 3. Zadovoljni bomo, če bo naš obisk prispeval k boljšemu razumevanju, da bi v Sovjetski zvezi bolje razumeli današnje življenjske pogoje v Veliki Britaniji in stališče, ki ga je zavzela naša država do večjih svetovnih vprašanj. Zaradi tega upamo, da bomo imeli z Vami, gospod ministrski predsednik, in s člani sovjetske vlade temeljite razgovore.

Ne prihajam, da bi se pogajal o določenih vprašanjih. Vendar upam, da bomo med našimi razgovori lahko dosegli vsaj boljše razumevanje naših stališč. Morda bi naš obisk na ta način mogel nekoliko olajšati zaskrbljenost, ki danes zajema svet. To je vsaj moj smoter. Poglejmo, ali ga lahko skupno dosežemo.»

Po pozdravnih govorih sta Mac Millan in Hruščev z ostalim spremstvom odpotovala v Moskvo. Na trideset kilometrov dolgi poti je goste pozdravljala velika množica.

Popoldne je Mac Millan napravil vljudnostni obisk Hruščevu. Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd pa je popoldne napravil vljudnostni obisk sovjetskemu zunanjemu ministru Gromiku. Razgovor je trajal petnajst minut.

Razgovor med Mac Millanom in Hruščevom je trajal štirideset minut. Navzoča sta bila tudi zunanja ministra Selwyn Lloyd in Gromiko ter angleški poslanik v Moskvi in sovjetski poslanik v Londonu. Po razgovoru je Hruščev priredil v Kremlju večerjo. Zatem pa je britanska delegacija odšla skupno s sovjetsko delegacijo z avtomobilom v neko vilo v vasi Semeonovka. Tu bodo britanski gostje preživeli nedeljo skupno s Hruščevom in se bodo zvečer vrnili v Moskvo.

Med večerjo sta Hruščev in Mac Millan izrekla zdravici. Po večerji je Mac Millan pohvalil sovjetske uspehe na področju tehnike in izjavil, da je Velika Britanija s tem zadovoljna. Izjavil je zatem, da je Velika Britanija ponosna, ker je na prvem mestu glede razvoja jedrske energije v nevojaške namene, ter z dejstvom, da je po vojni zgradila tri milijone stanovanj, kakor tudi s svojo veliko proizvodnjo avtomobilov.

Mac Millan je nadaljeval: «Istočasno želimo ohraniti naš tradicionalni način življenja in naše oblike vlade. Mislimo, da je to dobro za nas in za naše ljudstvo. Tudi na mednarodnem področju smo videli, da je imperializem epizoda v zgodovini. Sedaj ni več stvarnost. Podedovali smo imperij, ki so ga bili naši očetje zgradili, toda spričo načina, kako so delali smo mi bili sposobni spremeniti imperij v Commonwealth.»

Mac Millan je tudi izjavil, da ima Velika Britanija prekomorska ozemlja, ki so od nje odvisna in ki ne morejo še sama živeti: «angleška politika je v tem, da jim pomaga, da dosežejo ta smoter, da se bodo lahko sami vladali.»

Zatem je Mac Millan pozval na prenehanje hladne vojne, v kateri si stojita nasproti dva bloka, ki razpolagata z vedno strahotnejšim orožjem. Dodal je: «Želim z vsem svojim srcem, da bi to tekmovanje prenehalo. Ne zaradi tega, ker bi se mi bali preračunanega napada — in upam, da se niti vi tega ne bojite. V modernih pogojih bi tak napad med velikimi državami bil najmanj samomorilska blaznost. Hkrati je nemogoče odstraniti od nas nevarnost vojne zaradi zgrešenih računov ali nesporazumov. To bi bila nesreča za nas vse. V takih okoliščinah imajo državniki dolžnost videti, ali je mogoče določiti neko podlago zaupanja ali skleniti pogodbe, ali na kak drug način zmanjšati to nevarnost. Ce bi mogli usmeriti vse energije, ki jih sedaj obe strani posvečata proizvodnji konvencionalnega in jedrskega orožja, bi lahko dosegli zelo veliko proizvodnjo v miroljubne namene. Ne pravim, da je to lahka naloga, toda vsaj poskusimo. Medtem pa naj naši dve vladi in druge prizadete vlade skušajo prepovedati nevarne poti.»

Hruščev pa je v svojem govoru izjavil, da bi želel skupno z Mac Millanom proučiti, «kaj je treba napraviti, da se stali led, ki se je nakopičil v hladni vojni». Dodal je: «Vaša navzočnost nam daje priložnost, da razpravljamo o mnogih vprašanjih, ki zadevajo neposredno bodisi angleško-sovjetske odnose, kakor tudi številna mednarodna vprašanja. Po drugi svetovni vojni je prišlo do poslabšanja odnosov med našima dvema državama. Ali ne bi bilo bolje, če bi midva razmislila o tem, kar je treba napraviti, da se stali led, ki se je nakopičil v hladni vojni? Če bi uspela, bi bile odstranjene številne težave, ki ovirajo izboljšanje mednarodnih odnosov in rešitev mnogih važnih mednarodnih vprašanj.»

Hruščev je nadaljeval: «Mnogi sedaj govorijo o odjugi v mednarodnih odnosih, ki se kaže s povečanimi stiki in s povečano željo po razgovorih. V vašem prihodu vidimo prav izraz te odjuge. Narodi pričakujejo od vlad nove napore in premaganje ovir, ki preprečujejo narodom, da bi se v celoti posvetili miroljubnemu delovanju brez strahu pred vojno. Cloveštvo je doseglo tako razdobje svojega obstoja, v katerem lahko prepreči izbruh vojne. Naša stališča gredo neredko narazen, toda to nam ne bi smelo jemati poguma. Morali bi se bolje razumeti in dati naš prispevek, ki naj bo vreden naših narodov, za stvar splošnega miru.»

Na koncu je Hruščev izrekel upanje, da bo Mac Millanov obisk prispeval k razvoju in okrepitvi prijateljskih odnosov med SZ in Veliko Britanijo in da bo velik prispevek za boljše mednarodne odnose in s tem za ohranitev miru.

Uradni angleško - sovjetski razgovori se bodo začeli v ponedeljek. Če ne pride do spremembe programa, bosta obe delegaciji imeli štiri sestanke, ki bodo trajali vsak dve ali tri ure, razen prvega, ki bi utegnil biti daljši. Lahko se računa, da bodo uradni razgovori trajali skupno okoli deset ali enajst ur.

Ker je Vorošilov sedaj bolan, bo v ponedeljek sprejel Mac Millana podpredsednik prezidija vrhovnega sovjeta Rašidov.

«»

Protestna zborovanja bivših bojevnikov v Franciji

PARIZ, 21. — Danes je nad osem tisoč povečini precej starih bivših bojevnikov iz prve svetovne vojne, med katerimi so bili tudi številni invalidi, demonstriralo, ker so jim v okviru novih gospodarskih ukrepov ukinili vojno penzijo.

Bivši bojevniki so se zbrali v dvorani Wagram. Ker pa niso mogli vsi v dvorano, so mnogi ostali na ulici in so vzklikali proti generalu De Gaullu («De Gaulle na vešala», «Dol z De Gaullom» itd). Policija je bila v zadregi in ni nastopila

Ta demonstracija je prva od cele vrste demonstracij, ki jih je zveza bivših bojevnikov organizirala po vsej Franciji za danes in jutri.

«»

RABAT, 21. — Nad 2000 študentov je danes demonstriralo v Rabatu pred ameriškim, francoskim in španskim poslaništvom. Nosili so napise «Američani, vrnite se domov» in «Francoski in španski vojaki, odidite iz Maroka». Ni bilo incidentov.

Proslava prve obletnice ustanovitve ZAR

Naser poudarja, da bo še dalje vodil politiko pozitivne nevtralnosti

O odnosih med ZAR in SZ - Na zborovanju je govoril tudi maršal Tito, ki je poudaril važnost arabske enotnosti

KAIRO, 21. — Predsednik Naser je v svojem današnjem govoru med drugim izjavil: «Poslal sem pismo Hruščevu po njegovem govoru na XXI. kongresu KP SZ in ga vprašal, ali je njegova vlada spremenila stališče do arabskega nacionalizma. V svojem pismu, ki sem ga dobil preteklo noč, mi je predsednik sovjetske vlade zagotovil, da bo SZ še dalje podpirala borbo Arabcev za mir, neodvisnost in svobodo».

Hruščev pravi v svojem pismu dalje: «Kar se tiče vaših ukrepov proti komunistom, nima Sovjetska zveza nobenega namena vmešavati se v vaše notranje zadeve».

Naser je nato dejal: «Odnosi med ZAR in Sovjetsko zvezo so še vedno izvrstni in vse, kar je bilo rečenega o ohladitvi med nami, je samo imperialistična propaganda». Zatem je Naser obtožil imperialistične kroge, da so razširili govorice, češ da SZ pripravlja zaroto za njegov umor.

Nato je Naser izjavil, da vprašanje združitve med ZAR in Irakom ni nujno vprašanje, in kar je važno, je solidarnost med obema državama. Pozval je iraško vlado na razgovore za sklenitev vojaških, gospodarskih in kulturnih dogovorov, ki bi zbližali obe državi.

Naser je nato dejal, da so «Ben Gurion, evropski sionistični in imperialistični krogi razširili tendenciozne informacije o množičnem izseljevanju Židov iz Vzhodne Evrope v Izrael». Izjavil je zatem, da je v Port Saidu jasno govoril «o našem položaju, naši politiki in naši revoluciji». «Govoril sem o zaroti proti enotnosti Egipta in Sirije. Govoril sem tudi o stališču komunistične stranke v Siriji do naših smotrov in do arabskega nacionalizma. Tedaj sem rekel, da moramo stvari imenovati s pravim imenom. Naša politika je bila jasna: politika pozitivne nevtralnosti, nevključevanja v bloke, arabski nacionalizem ter ustanovitev socialistične, demokratične in kooperativistične družbe

Že od prvega dne poudarjamo, da se ne bomo usmerili niti na Vzhod niti na Zahod, niti na levo niti na desno. Nismo pripravljeni sprejemati ukaze od katere koli tuje prestolnice. Ne bomo dobivali ukazov iz Londona, Pariza, Washingtona, Moskve in tudi ne iz drugih prestolnic. Naša politika izhaja iz naše države, iz naše duše, iz naše zavednosti».

V zvezi s svojim pismom Hruščevu je Naser izjavil, da je imel za svojo dolžnost napraviti konec vestem, ki so jih širile tuje tiskovne agencije, češ da «se ZAR obrača na Zahod» in da se „oddaljuje od Sovjetske zveze» ter da je «Hruščev sklenil zapustiti Naserja».

«Srečen sem, je nadaljeval Naser, ko ugotavljam, da se naša stališča skladajo, kar se tiče potrebe delovanja za okrepitev prijateljstva med našima dvema državama kljub ideološkim nasprotjem.» Naser je dodal, da je Hruščev dalje napisal: «Sovražniki prijateljstva med SZ in ZAR želijo sedaj poudarjati naša ideološka nasprotja. Naše stališče do vas in do države, v katerih živite, se ne more spremeniti, naj bodo tam kakršne koli okoliščine. Pomagali smo vam z vso iskrenostjo in prav tako vam bomo se dalje iskreno pomagali v vaši borbi.»

Naser je govoril na zborovanju ob prvi obletnici ustanovitve ZAR. Za njim je govoril maršal Tito, ki je čestital Egipčanom in Sirijcem zaradi njihove združitve in je med drugim izjavil: «Logično je, da ta enotnost ne ugaja tistim, ki se še držijo gesla „deliti in vladati". Vedno so na svetu ljudje in tudi velike države, ki jim ni všeč enotnost, ker jih to ovira, da bi dosegli svoje smotre».

Govoril je zatem o arabskem nacionalizmu, ki ga je označil za pozitivnega, ker je velik prispevek za uresničenje načela enakosti med narodi, ter je dodal: «Med strašno preizkušnjo v Suezu so narodi Jugoslavije delili z vami isto bojazen in so bili z vsem srcem ob vaši strani».

Tito je zatem omenil svoj obisk v azijskih in afriških državah in je poudaril, da je tam videl enake težnje po miru. «Ti narodi, je pripomnil, zahtevajo, če se jim že ne pomaga, naj se jim dovoli, da se bodo sami vladali».

«»

Tito v Kairu

Politični razgovori Tito - Naser

KAIRO, 21. — Danes so se v Kairu pričeli razgovori med delegacijami Jugoslavije in Združene arabske republike o dvostranskem sodelovanju in aktualnih mednarodnih vprašanjih. Jugoslovansko delegacijo vodi predsednik Tito, delegacijo Združene arabske republike predsednik Naser.

Predsednik Naser in njegova soproga sta priredila včeraj večerjo na čast predsedniku Titu in njegovi soprogi. Med večerjo sta Tito in Naser izmenjala zdravici.

Predsednik Naser je v svoji zdravici ugotovil privrženost Jugoslavije in Združene arabske republike izvenblokovski politiki, načelom Bandunga, borbi za mir, mednarodnemu sodelovanju, pravici narodov za samoodločbo in miroljubni koeksistenci.

V odgovoru na zdravico je maršal Tito ugotovil, da ga je sedanje potovanje prepričalo, da so se sile miru precej povečale, in da je v razgovorih z vodilnimi državniki držav, ki jih je obiskal videl, da so pripravljeni vložiti največje napore, da se uresniči svetovni mir, enakopravnost in blaginja vseh narodov. Mi smo se na potovanju prepričali, da je ideja aktivne miroljubne koeksistence med narodi v tem delu sveta popolnoma sprejeta in da bo končno zmagala v vsem svetu,» je ugotovil Tito.

Makarios se bo sestal s polkovnikom Grivasom?

Foot napoveduje skorajšnjo ukinitev izrednega stanja

ATENE, 21. — Na posebni seji vlade je predsednik Karamanlis poročal ostalim ministrom o podrobnostih sporazuma o Cipru. Ministrski svet je soglasno odobril Karamanlisovo delo.

Iz Nikozije pa javljajo, da se je danes vrnil tja ciprski guverner Foot, ki je sodeloval na londonski konferenci.

Ob prihodu v Nikozijo je Foot izjavil, da bo odšel takoj na delo, da čimprej odpravi izredno stanje. Prav tako bo čimprej ukinil prepoved Makariosovega prihoda na Ciper. Dodal je, da se ne sme izgubljati čas pri uresničenju neodvisnosti Cipra. Na koncu je Foot izjavil, da niso še nič sklenili, kar se tiče voditelja EOKA polkovnika Grivasa, in da niso še pripravili amnestije.

V Nikoziji so tudi uradno javili, da bosta prihodnje dni odpotovala dva bataljona angleških čet, ki štejeta približno 2.000 mož in da ju ne bodo zamenjali.

Londonski list «Daily Herald» je objavil vest, ki trdi, da bodo voditelju EOKA polkovniku Grivasu ponudili mesto generala v grški vojski, zato da ne bi ostal na Cipru. To baje nameravata storiti nadškof Makarios in grška vlada, toda vprašanje je, kaj bo rekel Grivas. Molk Grivasa o sedanjem sporazumu in pomanjkanje slehernih manifestacij na Cipru daje v grških političnih krogih misliti, da Ciprčani niso povsem zadovoljni in da je večina na otoku razočarana nad rešitvijo. Nekateri trdijo, da je sam Grivas (Digenis) dal navodila ciprskemu prebivalstvu, naj ne manifestira. Do sedaj ni Digenis sploh povedal svojega mnenja o sporazumu. Po mnenju atenskih političnih krogov bi bilo želeti, da bi se nadškof Makarios sestal z Digenisom in z njim razjasnil položaj.

Turška tajna organizacija na Cipru «TMT» pa je sinoči raztrosila letake, s katerimi obsoja včerajšnje študentovske demonstracije proti sporazumu o Cipru. V letakih je rečeno, da sporazum v ničemer ne ogroža turške skupnosti.

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

V razgovoru z dopisnikom pariškega lista «France Soir» je Burgiba med drugim izjavil, da je neutemeljeno mnenje, da bi Francija mogla zmagati v alžirski vojni. Ponudil je oseben sestanek z De Gaullom Pri tem je izjavil, da bi Tunizija dala pomembne koncesije Franciji glede Bizerte, če bi prišlo do politične rešitve alžirskega vprašanja.

V Parizu pa so se razširile tudi govorice, da se De Gaulle, maroški kralj Mohamed in Burgiba po svojih predstavnikih tajno posvetujejo, kako naj bi rešili alžirski spor. Seveda ni o tem točnejših vesti. Vendar pa pripisujejo potovanju maroškega kralja Mohameda, ki je sedaj na Korziki, precejšnji pomen. Govori se, da je De Gaulle poslal na Korziko svojega posebnega odposlanca, da se posvetuje z Mohamedom.

Spopadi v francoskem Kongu

V Brazzavillu prestolnici francoskega Konga, je v zadnjih dneh prišlo do hudih spopadov med pristaši francoske ljudske vlade in pristaši opozicije. Do sedaj so ti spopadi terjali nad sto smrtnih žrtev. Francoska vojska je poslala ojačenja v Brazzaville ter začela «čiščenje» in «obnavljanje reda». Sedanji nemiri imajo politično ozadje in izhajajo iz lanske kampanje za referendum o ustavi Francije. Akcijo predsednika kolonialne vlade, katoliškega misijonarja Juluja, je takrat podprl tudi opozicijski voditelj socialističnega gibanja Opangult s pogojem, da bodo takoj po referendumu tudi volitve v novo kolonialno skupščino. Do volitev pa ni prišlo. Opozicija je zaradi tega sklenila, da ne bo sodelovala pri razpravah v skupščini, dokler vlada ne razpiše volitev.

Kolonialna policija je aretirala mnogo opozicijskih aktivistov in tudi Opangulta, ki je bil svoj čas tudi predsednik kolonialne vlade. Opangulta so izročili vojaškemu sodišču ter ga obtožili «netenja nemirov».

Italija

Segni je novo vlado sestavil že prejšnjo nedeljo. Ko je postala znana lista novih ministrov, je moralo biti takoj jasno, da je imel predsednik težave s sestavljanjem do zadnjega trenutka Nekaterih končnih sprememb niso predvidevali niti najbolj informirani. Res da so vsi ministri demokristjani, toda iz vlade so izpadli nekateri, za katere se je zdelo, da so na ministrske sedeže že abonirani. Bivši notranji minister Tambroni je prevzel dve «denarni» ministrstvi, medtem ko je na tem področju že udomačeni Andreotti prešel na državno obrambo, Medici, ki je navadno tudi imel posla z denarjem, pa je prevzel prosveto. Zunanji minister je postal oblastni Pella, Gonella, ki je bil dolgo kandidat za ta resor, pa je postal pravosodni minister.

Vlada pomeni kljub svoji enobarvnosti zmago desnice; desnice v večinski stranki in desnice v parlamentu; lahko bi še dostavili ekonomske desnice. Segni se sicer še ni predstavil z vlado v parlamentu, toda večino si je zagotovil še preden je vlado sestavil. Večino si je zagotovil pri desnici, pri čemer že ni več tako važno, ali bodo zanj glasovali tudi misini ali ne. Podporo so mu obljubili liberalci, monarhisti in tudi misini. Predstavnik demokristjanske levičarske «baze» Sullo, ki je bil imenovan za državnega podtajnika, je od Segnija zahteval, da bi v svoji programski izjavi izrecno poudaril da misinskih glasov ne bo štel pri glasovanju o zaupnici. Tega pa Segni ni obljubil in Sullo je raje pustil podtajništvo. Razumljivo je, da bo Segnijev program takšen, da bo desnici prav, kajti svojih glasov mu desnica ne bo dajala zastonj. Segni pa bo svoj program sestavil tudi tako, da bo prav vsej ekonomski desnici, Confindustriji in vsem podobnim ustanovam ter delodajalskim kategorijam.

Težko je reči, če je tej vladi namenjeno dolgo življenje. V sebi ima dovolj razkrojevalnih elementov, vendar se pa lahko tudi dlje časa obdrži, ako bo levica v KD vedno le kapitulirala pred desnico.

Zanimiva odkritja med prepiri v hiši

Don Sturzo je v polemiki z „bazisti“ odkril že stara paktiranja z desnico

Odgovornost za „operacijo Sturzo“ l. 1952 nosi Gedda, razen njega pa pokojni De Gasperi in Gonella - Segni je včeraj nadaljeval sestavo programske izjave

(Od našega dopisnika)

RIM, 21. — Stari Don Sturzo se še vedno od časa do časa pojavi v politični kroniki. Sedaj je za Giornale d'Italia napisal članek, v katerem napoveduje ostro borbo proti demokristjanski levici. Clanek je napravil danes zvečer v političnih krogih v Rimu precejšnjo senzacijo. Sturza je k pisanju izzvala «bela knjiga», ki jo je objavila agencija «bazistov» Radar. Tej agenciji pomeni enobarvna vlada povratek «dobe operacije Sturzo to je razdelitve dežele na dva bloka — kar je De Gasperi preprečil — ki je sedaj spet aktualna». Duhovnika iz Caltagirona je zbodla tista «operacija Sturzo», s katero se mu daje očetovstvo operacije ob občinskih volitvah v Rimu leta 1952. Sturzo je sedaj povedal, da je treba očetovstvo te operacije pripisati kar samemu De Gasperiju in Gonelli.

Gonella je govoril z De Gasperijem o nevarnosti, da bi občinska uprava na Kapitolu padla v roke socialkomunistom. Misliti se je začelo na to, da bi se sestavila lista s podporo vladnih strank z desnice. Don Sturzu se je vse to zdelo težko, vendar je obljubil pomagati pod pogojem, da se prej poskusi potipati pri liberalcih, socialdemokratih in republikancih. Toda tako Vilabruna kot Romita in Pacciardi so izključili vsako možnost, da bi sodelovali pri listi, na kateri bi bili tudi desničarji.

Don Sturzo piše, da je to poročal Gonelli in De Gasperiju, nakar je govoril s prof. Geddo, da bi zvedel, kaj misli on, in da bi tudi zvedel, ali bi Katoliška akcija in desnica glasovali za listo KD, liberalcev, socialdemokratov in republikancev z nekaterimi izvenstrankarskimi kandidati. Gedda je tako listo izključil ter predlagal listo KD z desnico in strokovnjaki.

Ce je to, kar piše Don Sturzo res — zakaj mu ne bi verjeli — tedaj je še enkrat potrjeno dejstvo, kako močno se Katoliška akcija vmešava v italijansko politiko. Sicer je to o Katoliški akciji in Geddi že davno znano, vendar je sedaj le še enkrat potrjeno, po tako ugledni priči kot je Don Sturzo.

Omenjena operacija se je tedaj razbila tudi na pritisk Scelbe, kot trdi Sturzo, ki pravi, da ga je Scelba nagovoril, naj takoj izda zadevno poročilo, preden bi lahko govoril z Gonello. Nato pravi, da je dolgo v molku prenašal sumničenja glede te operacije, ker je navajen, da pač prevzema svoje odgovornosti. Toda «lojalni sporazum» Segnija z desnico mu je dal po sedmih letih priložnost, da spregovori, da bi tudi tisti, ki nočejo razumeti, — nespametni hlapci Saragata in Nennija — razumeli potrebo, da KD spet prevzame svoje mesto sredine brez nobenega manjvrednostnega kompleksa, kakršen je dovedel Zolija do tega, da je odklonil misinske glasove, nakar jih je zopet sprejel, ker jih je predsednik republike smatral za veljavne. Don Sturzo hoče nato «naivnim bazistom» dopovedati, da je sredinska politika brez manjvrednostnega kompleksa politika odprtja na desnico, kot sta hotela De Gasperi in Gonella. Če pa bazisti mislijo drugače, potem se je treba vprašati, kaj še počno v katoliških vrstah.

«Baza» je po agenciji Radar že odgovorila. V svojem odgovoru pravi, da ji je všeč, da Don Sturzo nima ničesar pri operaciji, ki nosi njegovo ime, in da si je celo prizadeval, da bi predlog Gedde propadel. Toda če je to res, dostavljajo «bazisti», pada Don Sturzo v protislovje, ker se zgraža, ko oni pravijo to, kar je on sam, kot pravi, mislil in delal 1952.

Agencija Radar odgovarja tudi na Zolijevo okrožnico pokrajinskim sekcijam ter protestira, češ da statut ne pridržuje glavnemu odboru sodbe o krizi; nato vztraja pri zahtevi po pravici izražanja umestne kritike, zlasti kadar ta kritika ne prihaja od posameznih voditeljev, temveč od celotnih pokrajinskih odborov.

Segni je danes nadaljeval svoje delo pri sestavljanju vladne programske izjave za torek. Pogovarjal se je z ministri Rumorjem, Tavianijem, Colombom, pozno popoldne pa še z Giuseppom Pello, s katerim sta govorila o splošni zunanji politiki ter še zlasti o vprašanju Južne Tirolske. O tem sta nato obadva govorila tudi pri predsedniku Gronchiju, ki je razen njiju pozneje sprejel tudi Tullia Odorizzija, predsednika deželnega odbora Tridentinske Južne Tirolske.

A. P.

«»

ALŽIR, 21. — Blizu meje med Alžirijo in Tunizijo v področju Mondovi je v teku velika bitka, kjer je velik oddelek alžirske osvobodilne vojske preteklo noč začel velik napad na francoske postojanke.

Do sedaj ni še točnih poročil o bitki, pri kateri sodelujejo francoski padalci in kolonialne čete ob podpori letalstva.

«»

Poročilo o IV. zasedanju

(Nadaljevanje s 1. strani)

uka v italijanskih šolah in njihovega materialnega položaja;

dana so bila zagotovila, da bo nov italijanski zakon o slovenskem šolstvu popolnoma v skladu z potencijami in duhom posebnega statuta.

Na dnevnem redu zasedanja so bila, podobno kot na prejšnjih, tudi pritožbe in vprašanja posameznikov in organizacij. Odbor je večino pritožb rešil, rešitev drugih pa je odložil zaradi pomanjkanja elementov za rešitev.

Odbor je kot je razvidno iz skupnega uradnega sporočila, izčrpno razpravljal tudi o vprašanju uporabe jezika etničnih skupin na sodnijah, v javnih organih, o vprašanju dvojezičnih napisov na javnih mestih, ulic, nazivov krajev in d... ugotovitve prikazane v sporočilu, so bile vnesene v zapisnik, kar bo koristna osnova pri obravnavanju vprašanja dvojezičnosti na bodočih zasedanjih.

V razpravi o tem vprašanju sta ena in druga stran med drugim poudarili, da etnične majo pripadniki skupin že sedaj možnost svobodnega ustnega in pismenega uporabljanja materinega jezika, ker so v mnogih uradih, kot so to zagotavljale delegacije obeh strani, uradniki, ki znajo jezik etniške manjšine.

Ceprav na zasedanju ni prišlo do konkretnih pismenih predlogov, ki bi bili formuliranih in priporočil, iz katerih bi izhajale določene obveznosti, je izmenjava mišljenj, podkrepljena z argumenti, ...cijo, pokazala, da je rešitev tega vprašanja v interesu obeh strani. Toda kljub pomanjkanju formalne soglasnosti, ki zadeva vprašanje dvojezičnosti, je razprava o tem približala poglede, tako da je pričakovati, da se bodo rezultati četrtega zasedanja odražati tudi na področju dvojezičnosti.

B. B.

Prebivalstvo Njase se prebuja in zahteva svojo neodvisnost

Spopadi s policijo in napadi na razna letališča

SALISBURY, 21. — Kakor poročajo iz Njase, britanske kolonije v Vzhodni Afriki, ki meji z Rodezijo, je tam prišlo do velikih spopadov med domačim prebivalstvom in policijo. Angleške oblasti so poslale ojačenja z letali. Včeraj sta dve večji skupini Afričanov napadli letališče v Fort Hill blizu meje s Severno Rodezijo.

Sinoči je tamkajšnja vlada objavila, da obstaja organizirana kampanja državljanske nepokorščine, ki je v zadnjih 15 dneh zavzela obliko ilegalnih zborovanj in sestankov. «Nekatera od teh ilegalnih zborovanj, dodaja poročilo, so zavzela prevratno obliko.»

Ministrski predsednik federacije za Rodezijo in Njaso sir Roy Welensky je danes izjavil, da bo vlada z vso strogostjo nastopila proti ponovitvi incidentov.

Pri včerajšnjem napadu na letališče v Fort Hill je množica tudi poškodovala naprave na letališču. Prav tako je množica napadla letališče v Laronga. Demonstracije so bile tudi drugod. Demonstranti so v Livingstonu napadli neko trgovino in predstavništvo škotske cerkve. V vse kraje so poslali vojaška in policijska ojačenja.

Položaj je zelo napet, ker sta za danes in jutri napovedani dve zborovanji «Afriškega narodnega kongresa». Welensky je izjavil, da so za napade na letališča odgovorni voditelji Afriškega narodnega kongresa, in je dodal, da hoče ta kongres zanetiti v Njasi upor, ker so voditelji v svojih govorih večkrat izjavili, da hočejo napraviti iz Njase «nov Ciper».

Včerajšnji neredi so odraz nezadovoljstva v vsej federaciji. Prebivalstvo se vedno bolj prebuja. Njih predstavništvo v posameznih organih pa je zelo malenkostno. V Njasi je prevzel predsedstvo narodnega kongresa dr. Hastings Banda, ki je več let živel v tujini. Od kar je bil imenovan za predsednika vodi kampanjo ne samo za politični napredek Afričanov, pač pa tudi za odcepitev Njase od srednjeafriške federacije.

Pred desetimi dnevi je predstavnik narodnega kongresa odšel v London in zročil britanskemu ministru za kolonije spomenico, s katero se zahteva neodvisnost Njase.

TURISTI, ki prihajate v Trst

Priporočamo vam, da se pri nabavi blaga in hišnih potrebščin obračate na tvrdke in trgovine ki oglašajo v «PRIMORSKEM DNEVNIKU».

Postreženi boste z dobrim kvalitetnim in zajamčenim blagom.

Tvrdka LORENZI

TRST, Ul. S. Lazzaro 17, tel. 24-245
in mehanična delavnica v Ul. S. Francesco 58 kjer dobite vse nadomestne dele in popravila tekom dneva.
Izvaža: KOLESA moška in ženska, znamke GIORDANIA z vsemi pritiklinami 18.000
LAMBRETE, VESPE, MOTORJE.
OBISCITE NAS!

RIBARIČ IVAN

IMPORT - EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510